

VIII. Liittoraja- ja järjestömuotokysymykset.

ESITYS N:o 71.

Käsitellessään ammattiyhdistysliikkeemme järjestäytyneen ammattiyhdistysliikkeen SAK:n perustava kokous omaksui teollisuusliittoperiaatteen. Mikäli myöhemmin tätä kysymystä on jouduttu ammattiyhdistysliikkeemme piirissä käsittelemään ja uusia liittorajoja määrittelemään, on tämä linja ollut johtoajatuksena, vaikkakin toisaalta on myönnettävä, ettei sitä ole voitu aivan puhdasoppisesti seurata. Tämän mukaisesti ammatillinen järjestäytyminen ohjataan ei suinkaan työntekijäin ammatin perusteella, vaan sen mukaan minkä teollisuuden palveluksessa he työskentelevät, jotta saataisiin muodostumaan mahdollisimman puhtaita, kokonaisia suurtuotannon aloja käsittäviä teollisuusliittoja.

Järjestörakennettamme luodessamme olemme joutuneet pitämään esikuvina kehittyneempiä ammattiyhdistysmaita, jolloin varsinkin Skandinaavian maista on saatu vaikutteita. Myöskin kapitalismi on näissä maissa ollut pitemmälle kehittyntä kuin meillä, ja samoin järjestäytyminen. Oman maamme kapitalistit ovat luonnollisesti ottaneet oppia näistä ja sen mukaisesti luoneet omat järjestömuotonsa. Näin ollen, kun kapitalismi on kansainvälistä, on myös ammattiyhdistysliikkeen oltava sitä. Samoin on ammattiyhdistysliikkeen järjestömuotojen niin suuressa määrin kuin on tarpeellista, vastattava työnantajien järjestömuotoja voidakseen tehokkaasti toimia palkkatyöntekijäin etujen puolesta.

Niin kauan kun ammattiyhdistysliikkeemme toiminta oli suhteellisen vaatimatonta ja varsinkin kun ei oltu päästy maatajtäsittäviin työehtosopimuksiin, ei teollisuusliittoperiaatteen noudattaminen ollut niin tärkeä kysymys kuin se on tällä hetkellä. Sen jälkeen kun ammattiyhdistysliikkeen jäsenmäärä on kasvanut nykyisen suuruiseksi ja kun sen toimintapohja ulottuu melkein kaikille ajateltavissa oleville aloille, kysymys on saanut kokonaan toisen luonteen. Kun jostakin teollisuusalaa koskevasta maatajtäsittävästä

työehtosopimuksesta joutuvat neuvottelemaan 4—Sn liiton edustajat, ja useissa tapauksissa erikseen, niin se ei suinkaan ole parhain mahdollinen tapa hoitaa ammattiyhdistysliikkeen asioita. On selviä, että neuvottelut tällöin pakostakin vievät, luvattoman pitkiä aikoja ja muodostuvat tarpeettoman mutkallisiksi. Niissä joudutaan tällä tavoin käyttämään liian suuressa määrin ammattiyhdistysliikkeen voimia, joka sekin on sellaisenaan suoranaista tuhlausta. Vielä pahemmaksi kuva muuttuu, niinkuin useissa tapauksissa on käynytkin, kun puhkeaa jollakin teollisuudenalalla tai vieläpä yksityisessä tehtaassakin eri aikoina ja erilaisin vaatimuksin avoimia työtaisteluita. Kuitenkin saattaa tällöin kysymyksessä olla muiden liittojen kohdalla aivan pienet työntekijäryhmät tai vain yksityiset työntekijät. Tietysti jokaisen työntekijäryhmän ja yksityisen työntekijän edut on valvottava, mutta sen voi ammattiyhdistysliike tehdä yhtä hyvin ja paremminkin puhtaalla teollisuusliittopohjalla.

Haitallisemmat poikkeukset teollisuusliittoperiaatteesta ovat esiintyneet eräillä suurteollisuuden aloilla ja rakennusalalla. Tosin erillinen Muurarien liitto perustuu SAK:n Edustajakokouksen päätökseen, mutta se ei silti muuta sitä tosiasiaa, että teollisuusliittoperiaatteen mukaisesti muurarien tulisi kuulua Rakennustyöläisten liittoon. Myönnettävä kuitenkin on, että liitto on aina ollut palkkana sopimusneuvotteluissa kiinteässä kosketuksessa Rakennustyöläisen liiton kanssa, ja että molempien liittojen taholla on vakavasti suunniteltu liittojen yhdistämistä yhdeksi rakennusalan työntekijäin ammattiliitoksi.

Vientiteollisuudessa, mutta myöskin erinäisissä muissa teollisuuslaitoksissa teollisuusliittoperiaatteesta poikkeamiset ovat erittäin haitallisina ilmenneet metallityöntekijäin ja kuljetustyöntekijäin keskuudessa. Esim. paperi- ja puunjalostusteollisuuden ja eräiden muidenkin teollisuuslaitosten korjauspajojen metallimiehet miltei poikkeuksetta kuuluvat Metallityöväen liittoon, kun heidän tulisi kuulua niihin liittoihin, jotka näiden alojen työntekijät ovat teollisuusliittoperiaatteen mukaisesti perustaneet. Sama mitä edellä on sanottu, koskee myöskin kuljetustyöntekijöitä ja erikoisesti autonkuljettajia, sekä eräitä muitakin ryhmiä, vaikkakin pienemmässä määrin.

Myöskin on ollut havaittavissa, että SAK:n edustajakokouksen aikaisempi päätös erillisen Mielisairaanhoitajain liiton hyväksymisestä kaipaasi tarkistusta. Mielisairaanhoitajat kuuluvat tällä kertaa joko edellämainittuun liittoon tai Kunnantyyntekijäin liittoon,

kun taas taloushenkilökunta kuuluu jälkimmäiseen Uittoon. Edustajakokouksen aikaisempi päätös valtion 'sairaalahenkilököhtaintiitii kuulumisesta Kunnan työntekijäin. liittoon kuuluu myöskin tarkistamista sen jälkeen kun SAKai alaisuuteen on perustettu Valtion viran ja toimen haltijain yleinen liitto.

Kansakoulujen Miesopettajain liiton ohella on multakin opettajain ryhmiä jäseninä taikka juuri liittymässä. Useimmat n}stä järjestöistä ovat niin pieniä, että erillisinä niiden an vaikea jäsentensä erikoiskysymyksiä tuloksellisesti hoitaa. Toisaalta "SAK:n periaatteiden mukaan ammatillisten järjestöjen jäsenyyteen tulee kuulua saman liiton ja perusjärjestön puitteissa sekä miehet että naiset, siksi olisi Työvaliokunnan pyrittävä Kansakoulujen Miesopettajain liiton ja muiden jäsenyyteemme kuuluvien opettajain järjestöjen kanssa neuvotellen siihen, että voitaisiin perustaa yhteinen Opettajain liitto, johon kuuluisivat kaikki opettajat.

Myöskin sanomalehtimiesten ammatillinen toiminta kaipaisi selvennystä järjestömuotoihinsa nähden. SAK:n alaisuuteen kuuluu tällä hetkellä kaksi sanomalehtimiesjärjestöä, jotka perusteiltaan rakentuvat pääasiassa poliittisen jaoittelun pohjalle. Joskin, ottaen huomioon tämän alan erikoislaadun, tällainen j&oitteelu on puolustettavissa, olisi kuitenkin parhain ratkaisu se, että SAK:n alaisuuteen kuuluisi vain yksi sanomalehtimiesliitto, jonka jäseninä olisivat tämän alan työntekijät puoluenäkökohtiin katsomatta.

Ilmiöt, joita yllä on kosketeltu, johtuvat enemmän vanhasta ammattikuntaylpeydestä ja totutuista tavoista kuin varsinaisista asiastyistä. Ne jarruttavat kuitenkin puhtaan teollisuusliittoperiaatteen toteuttamista ammattiyhdistysliikkeessämme. Samoin niillä on ominaisuus enemmän hajoittaa kuin keskittää palkkatyöntekijäin joukkovoimaa, sillä juuri tällä tavoin työläiset jakaantuvat eri ryhmiin, joiden kesken syntyy kilpailua ja kateutta. Palkkallikkeiden ja työehtosopimusten hoitamisen kannalta ei tällainen aikansa eläneen ammattikuntahengen vaaliminen ole tuinkaan mitenkään tarpeellista. Päinvastoin se muodostuu näille pyrkimyksille mitä suurimmaksi haitaksi. Työehtosopimuksilla ammattiyhdistysliike tahtoo turvata kaikille työntekijöille suunnilleen samanlaiset sosiaaliset edut, ja tässä suhteessa onkin jo paljon tapahtunut parannusta entiseen verrattuna. Mikäli edelleenkin on ja tulee olemaan joitakin pienempien ryhmien erikoisetuja erikseen valvottavana, niin ne voidaan yhtä hyvin hoitaa puhtaan teollisuusliittoperiaatteen pohjallakin, ottamalla työehto- ja palkkasopimuksiin heitä koskevat erikoismääräykset pääalojen sopimusten mukaisina.

Ammattiyhdistysliikkeemme nykyistä asemaa ja sen käytettävissä olevia mahdollisuuksia ajatellen, ei täysin terveelle ja taistelukelpoiselle pohjalle päästä muutoin kuin toteuttamalla johdonmukaisesti teollisuusliittolinjaa. Tämä edellyttää, että niiden liittojen kohdalla, joissa poikkeamisia tästä periaatteesta löytyy, ryhdytään sekä tarmokkaan valistustyön avulla että määrätietoisin käytännöllisin toimenpitein mahdollisimman pikaisesti tähän päämäärään pyrkimään.

Mitä edellä on sanottu, koskee teollisuuden, maatalouden, kaupan tai muulla alalla yksityisen työnantajan työsuhteen varassa työskenteleviä palkkatyöntekijöitä. Asia kuitenkin aika tavalla muuttuu, kun siirrymme käsittelemään samojen työnantajain palveluksessa olevia henkisen työn tekijöitä, teknikkoja ja työnjohtajia, sillä näidenkin työntekijäryhmien taholla on viimeaikoina ilmennyt merkkejä siitä, että heidänkin keskuudestaan löytyy yksilöitä, jotka katsovat taloudellisten etujensa tulevan paremmin turvatuiksi liittymällä SAK:hon. Voimakkaimpana tällaiset virtaukset ovat olleet havaittavissa teollisuuden palveluksessa työskentelevien työnjohtajien keskuudessa. Eräs työnjohtajaryhmä, nimittäin metsätyönjohtajat ja metsäteknikot, onkin käytännössä ratkaissut kantansa liittymällä SAK:n jäsenliitoksi, joskaan mainitun liiton jäsenmäärällinen kehitys ei ole tapahtunut sellaiseen suuntaan kuin oli toivottu.

Joskin ammattiyhdistysliikkeemme järjestöllisessä kasvussa on viime edustajakokouksesta lukien ja erikoisesti parin viimeksi kuuluneen vuoden kuluessa tapahtunut suurta edistystä, niin tästä huolimatta voidaan sanoa, että SAK:n alainen järjestötoiminta on edelleen voimakkaan kehityksen alaisena. SAK:n ulkopuolella on edelleen sellaisia jo toiminnassa olevia liittoja, joiden paikka olisi riveissämme ja lisäksi on ilmeisiä mahdollisuuksia liittojen perustamiseksi sellaisille aloille, joilla ei järjestöjä vielä ole toiminnassa. SAK:ssa vallinneen käytännön mukaan on edustajakokous käsitellyt ja päättänyt järjestömuotoja koskevista kysymyksistä. Kun kuitenkin edustajakokouksen välinen aika on neljä vuotta ja koska liikkeemme kehitys on vielä siksi keskeneräinen, että yksityiskohdittaisia päätöksiä liittorajojen ja järjestömuotojen osalta ei ole mahdollisuutta tehdä tässä edustajakokouksessa, olisi SAK:n Valtuustolle annettava valtuus käsitellä ja päättää liittorajoista ja järjestömuodoista kunkin liiton ja työalan osalta niiden suuntaviivojen mukaan, jotka edustajakokous määrittelee.

Näiden kysymysten valmistelua varten ja ottaen huomioon **nifien**

laajakantoisuuden ja moninaisuuden, olisi Työvaliokunnan asetettava pysyväinen järjestömuotojaosto, jonka selvitysten perusteella asiat käsitellään Työvaliokunnassa ja Valtuustossa. -

Edelläesitetyn perusteella ehdotetaan edustajakokouksen päätettäväksi seuraavaa:

Edustajakokous pitää teollisuusliittopohjaa ainoana oikeana ja parhaiten yhteiskuntaoloihimme soveltuvana ammattiyhdistysmuotona ja velvoittaa tässä mielessä

a) SAK:n Työvaliokunnan asettamaan pysyvän järjestömuoto jaoston tämän alan kysymysten selvittelyä varten;

b) SAK:n Valtuuston tämän periaatteen mukaisesti toimimaan määritellössään käytännössä toiminnassa olevien tai uusien SAK:oon liittyvien liittojen liittorajat; sekä

c) jäsenliittoja määrätietoisesti toimimaan tämän saman päämäärän toteuttamiseksi.

SAK:n Työvaliokunta.

ESITYS Nro 72.

Kun voimassa oleva liittorajoja koskeva SAK:n päätös on jo Joiltakin osiltaan vanhentunut ja kun lisäksi eräissä tapauksissa liittorajojen käytäntöön soveltamisessa on myös ilmennyt sekavuutta, allekirjoittanut liitto rohkenee SAK:n viidennelle sääntömääräiselle edustajakokoukselle esittää puuteollisuusalaa käsittävältä osalta liittorajojen suhteen huomioitavaksi seuraavaa:

Aluksi lienee syytä muistin virkistämiseksi palauttaa mieliin liittomme osalta voimassa oleva liittorajoja koskeva päätös, joka kuuluu seuraavasti:

»Puutyöväen liittoon, kuuluvat:

sahalaitosten ja niiden välittömässä yhteydessä olevien lautatarhojen ja höyläämöjen työläiset, metsä- ja uittotyöläiset sekä ne lastaustyöläiset, jotka toimivat sahalaitosten yhteydessä; huone-, konttori- ja koulukalustotehtaiden työläiset, verhoilijat; puulaiva- ja veneveistämöiden, puusorvaamojen, tynnyri-, pyörä- ja ajokalutehtaiden, piano- ja urkuharraonitehtaiden; leikkikalu-, harja-, sivellin-, keppi-, sateenvarjo-, faneeri-, rulla-, nappula-, tulitikku-, lesti- ja puunaulatehtaiden työläiset sekä muut puuteollisuusaloilla olevat, ellei heille ole määritelty jotain toista liittoa."

Edellä olevan liittorajoja koskevan päätöksen johdosta on ensiksikin huomautettava siitä yleisesti tunnetusta tosiasiasta, että metsä- ja uittotyöläisille perustettiin vuoden 1946 huhtikuussa erillinen liitto, joka liitto aloitti toimintansa mainitun vuoden heinäkuun 1 päivästä lukien ja johon liittoon siirtyivät liittoomme kuuluneet

m

metsä- ja uittotyöläiset. Tämän vuoksi on luonnollista, etti kyseelliset työläiset poistetaan liittomme toimintapiiriin kuuluvien työläisten ryhmittäsuettelosta.

Kun voimassa olevien liittorajojen mukaan vain sahalaitosten välittömässä yhteydessä olevien lautatarhojen työläiset kuuluvat liittomme alaisuuteen, piin rohkenemme esittää harkittavaksi, «ikö myöskin n.s. vientilautatarhojen työläiset voitaisi hyväksyä liittomme toimintapiiriin kuuluviksi. Ilman pitempiä perusteluja haluamme vain lyhyesti huomauttaa, että monet käytännölliset jÄfikkohdat puhuvat tällaisen järjestelyn puolesta ja tämän vuoksi suosittelemme liittorajojen tarkistuksen yhteydessä hyväksyttäväksi myös n.s. vientilautatarhojen työläiset liittomme alaisuuteen kuuluviksi.

Sitten on eräs teollisuusala, joka ennen sotia kehittyi jo aika huomattavaksi, mutta jota ei voimassa olevassa liittorajoja koskevassa päätöksessä ole vielä määriteltä, mihin liittoon kyseellisen alan työläisten olisi kuuluttava. Tarkoitamme autokoriteollisuutta. Mainitun teollisuusalan työläisten suhteen liittorajoja määriteltäessä tulee kyseeseen joko liittomme tai Metallityöväen liitto. Jonkunlaisena ohjeena siitä, että kummanko liiton alaisuuteen autokorityöläiset olisi määriteltävä kuulumaan, esitämme Autokorityönantajain liitolta saamamme tilastotiedot työläisten ryhmittäsuettelä, joka tilasto on kerätty kuluvan vuoden helmi—maaliskuun vaihteessa. Mainittuun työnantajaliittoon kuuluu Helsingistä, Turusta, Karjaalta, Tampereelta ja Vaasasta yhdeksän alan työnantajaa, joiden palveluksessa on työläisiä yhteensä 692. Näistä puutyöosastoilla työskenteleviä seuraavasti: puuseppiä ja konepuuseppiä 197, verhoilijoita 33, maalareita 70 ja aputyöläisiä 52, eli puutyöosastoilla työläisiä yhteensä 352, sekä metallityöosastoilla työskenteleviä työläisiä seuraavasti: eri metalliammattimlehiä 260 ja aputyöläisiä 80, eli metallityöosastoilla työläisiä yhteensä 340. Tilasto siis osoittaa, että kumpaankin ryhmään lukeutuvia työläisiä on suunnilleen yhtä paljon, joten tämän perusteella voitaisiin autokorityöläiset yhtä hyvillä perusteilla määritellä kuulumaan joko liittomme tai Metallityöväen liiton alaisuuteen.

Selvityksenä autokorityöläisten tähänastisesta järjestäytymisestä tulkoon mainituksi, että vuonna 1939 oli liittossamme alan työläisten ammattiosastoja Helsingissä, Turussa ja Tampereella, joissa jäseniä yhteensä neljättäsataa. Mainittuna vuonna autokorialalla käyty sitkeä ja osittain häviöllä päättynyt lakko aiheutti alan työläisten järjestäytymisessä lamaannuksen ja niinpä m.m. Tampereen autokorityöläisten ammattiosasto lopetti kokonaan toimintansä. Myöhemmin Tampereen autokorityöläiset ovat liittyneet Metallityöväen liittoon. Sitävästoin Karjaalle on tämän jälkeen perustettu liittomme alainen autokorityöläisten ammattiosasto, joten nykyään liittomme kuuluvat Helsingin, Turun ja Karjaan- autokorityöläiset, ollen naiden osastojen jäsenmäärä yhteensä noin 400, joten autokorityöläisistä enemmistö kuuluu liittomme alaisuuteen. Samalla on syyllä mainita, että Uittomme ja Autokorityönantajain liiton välillä solmittiin vuonna 1945 työehtosopimus, johon sopimukseen tamperelaisten autokorityöläisten osalta myös Metallityöväen liitto-yhtyi.

Kun saman teollisuusalan työläisten jakaantuminen eri liittoihin vaikuttaa alan työläisten työ- ja palkkaehtojen puolesta suoritettavaan toimintaan hajottavasti ja haitallisesti, niin liittorajojen tarkistuksen yhteydessä olisi päätettävä, että kyseellisten työläisten olisi kaikkien kuuluttava yhteen ja samaan liittoon, joko sitten liittomme tai Metallityöväen liiton alaisuuteen. Edellä esitetyn alan työläisiä koskevan tilaston sekä nykyisen käytännön perusteella rohkenemme suositella autokorityöläiset hyväksyttäväksi Uittomme alaisuuteen kuuluviksi. Väärinkäsitysten välttämiseksi kuitenkin huomautamme, ettemme suinkaan asetu vastustamaan sitäkään ratkaisua, että autokorityöläiset hyväksyttäisiin Metallityöväen liiton alaisuuteen, sillä käsityksemme mukaan on tärkeintä se, että kaikki kyseellisen alan työläiset saataisiin järjestymään yhden ja saman liiton alaisuuteen.

Liit tora joja tarkistettaessa on myös huomioitava aivan uusi teollisuusala, nim. *kmtxdevyedllismiB*. Kyseellisen alan tehtaita on lähinnä kuluneina vuosina ollut jo muutamia käynnissä ja tietojen mukaan pitäisi pari kolme alan tehdasta valmistua vielä kuluvan vuoden aikana. Nyt olisi liittorajoja tarkistettaessa määriteltävä, mihin liittoon tai liittoihin kuitulevytyöläisten olisi kuuluttava. Tässä voitaisiin ehkä käyttää samoja perusteita, kuin mistä jo väliaikaisesti on liittomme ja Paperiteollisuudentyöntekijäin liiton välillä sovittu ja jonka sopimuksen perusteella, ne kuitulevytehtaat, jotka toimivat puuteollisuustehtaiden yhteydessä, käyttäen raaka-aineenaan näiden tehtaiden jätteitä tai muuta siihen verrattavaa, katsotaan liittomme toimintapiiriin kuuluviksi, kun taas ne-kuitulevytehtaat, jotka toimivat paperi- ja selluloosa-, tai puumassatehtaiden välittömässä yhteydessä, käyttäen raaka-aineena näiden tehtaiden tuotteita muodossa tai toisessa, kuuluvat Paperiteollisuudentyöntekijäin-liiton toimintapiiriin. Ne sijainniltaan erilliset kuitulevytehtaat, joihin ei voida sovelluttaa edellä mainittuja määritelmiä, tulkitaan kuuluviksi jompaankumpaan liittoon raaka-aineen käytön perusteella.

Rohkenemme siis SAK:n edustajakokoukselle liittorajojen tarkistuksen yhteydessä suositella huomioitavaksi kuttutevyteolKsuustyöläisten osalta liittorajojen suhteen ne perusteet, joista liittomme ja Paperiteollisuudentyöntekijäin liiton kesken on edellä mainitulla tavalla jo sovittu.

Viimeksi kuluneina vuosina voimakkaasti kehittynyt *ptmtaloteot-lisu.ua* on myös nyt liittorajoja tarkistettaessa huomioitava. Suomen Puunjalostusteollisuuden työnantajaliitolta saatujen tietojen mukaan kuuluu liittoon, työnantajaliittoon 25 puutaloteollisuustehtasta, joissa työskentelevien työläisten luku nousee yhteensä yli 3000. Kun kyseelliset teollisuuslaitokset työskentelevät yleensä sahalaitosten, höyläämöjen, laatikkotehtaliden tai puuseppätehtaide» kiinteässä yhteydessä, niin puutaloteollisuustyöläiset olisi määriteltävä liittorajoja koskevassa päätöksessä, kuulumaan liittomme alaisuuteen, Puutaloteollisuustyöläisiä kuuluukin liittoomme jo nuo» taattava osa, sillä esim. vuoden 1945 päättyessä oli alan työläisiä Uittossamme 820. Lisäksi mainittujen työläisten työ- ja palkkaehdot

on määritelty liittomme ja Suomen Puunjalostusteollisuuden työnantajaliiton välisessä raskaan puuteollisuuden työehtosopimuksessa. Kyseellisen alan työläisten osalta ei siis liittorajoja määriteltäessä voitane-muuta kuin vain todeta luonnollisen kehityksen sanelema jo tapahtunut tosiasia.

Myös *tervateollisuusalan* työläiset, joka teollisuus sotavuosina kehittyi varsin huomattavaksi, olisi nyt liittorajoja tarkistettaessa huomioitava. Tässä suhteessa tuskin kuitenkaan voitaneen kiinteästi määrätä, että kaikkien tervateollisuuden palveluksessa olevien työläisten olisi kuuluttava samaan liittoon, sillä tervateollisuutta harjoitetaan niin monenlaisissa olosuhteissa. Toiset tervatehtaista työskentelevät jonkun puunjalostusteollisuuslaitoksen, useimmiten sahalaituksen kiinteässä yhteydessä, toiset kokonaan erillisinä, ja sitten on lukuisia pienempiä tervan valmistuslaitoksia n.s. tervahautoja tai -uuneja kaukana asutuskeskuksista olevilla metsäalueilla. Käsitksemme mukaan olisi liittorajoja tarkistettaessa vallitsevat olosuhteet huomioiden määriteltävä, että puunjalostuslaitosten kiinteässä yhteydessä olevien tervatehtaiden työläisten olisi kuuluttava liittomme alaisuuteen, kun taas irrallisten tervatehtaiden työläiset kuuluisivat ilmeisesti lähinnä Työläisliiton alaisuuteen, sekä kaukana metsissä sijaitsevien tervahautojen tai -uunien työläiset Metsä- ja uittotyöväen liittoon. Onko edellä oleva jaottelu täysin asiallinen, sitä on tarkoin harkittava, mutta allekirjoittanut liitto on kuitenkin päättynyt edellä mainittuun tulokseen, sekä rohkenee suositella tämän hyväksyttäväksi.

Kun liittorajojen käytäntöön soveltamisessa on myös ilmennyt osittaista sekavuutta ja hajanaisuutta, kuten j«r alussa mainittiin, joka vaikuttaa työläisten yhtenäiseen toimintaan työ- ja palkkaehtojen parantamiseksi haitallisesti, niin tämän vuoksi haluamme tässä yhteydessä kiinnittää arv. edustajakokouksen huomiota niihin ilmiöihin, joita liittomme toimintapiirissä on ollut havaittavissa. Niinpä voimassa olevan liittorajoja koskevan päätöksen mukaan, joka päätös nojautuu teollisuusliittoperiaatteln pohjalle, tulisi esim. puunjalostusteollisuuden palveluksessa olevien *korjaamotyöläisten* eli n.s. remonttimiesten kuulua liittomme alaisuuteen. Tästä huolimatta kuitenkin kyseelliset korjaamotyöläiset kuuluvat yleensä Metallityöväen liittoon. Samoin tietääksemme on myös paperiteollisuuden korjaamotyöläisten osalta asianlaita. Ilmeisesti tähän on ollut vaikuttamassa se ammattikunta-ajoilta periytynyt käsite, että kunakin ammattilaisen on kuuluttava oman ammattialansa liittoon, työskentelipä tämä sitten missä tahansa. Kun tätä käsityskantaa varsinkin aikaisempina vuosina Metallityöväen liiton taholta suoritettussa valistus- ja järjestämis työssä on osittain ruokittu, niin ei ole ihmeeltävää, vaikka asiaa kyseellisten korjaamotyöläisten osalta ei olekaan saatu voimassa olevien liittorajojen mukaisesti järjestymään.

Samanlaista hajanaisuutta kuin korjaamotyöläisten järjestäytymisen suhteen on ilmennyt myös puuteollisuuden palveluksessa olevien *kuljetustyöläisten* osalta. Hyvin lukuisissa tapauksissa **ovat** nim. puuteollisuustehtalden ja -työpaikkojen palveluksessa **olevat**

kuljetustyöläiset kuuluneet Kuljetustyöntekijäin liittoon, vaikka näiden olisi ollut teollisuusliittoperiaatteen mukaan kuuluttava yhdessä toisten saman työpaikan työläisten kanssa liittomme alaisuuteen.

Myös *harjatyöläisten* osalta on liittorajojen suhteen ilmennyt hajanaisuutta. Voimassa olevien liittorajojen mukaan pitäisi harjata sivellintyöläisten kuulua Uittomme alaisuuteen ja näinhän yleensä onkin asianlaita, paitsi Helsingissä, jossa harjatyöläiset kuuluvat Työläisliittoon. Viimeksi mainitussa tapauksessa ei siis ole voimassa olevia liittorajoja noudatettu, mikä taas puolestaan vaikuttaa alan työläisten toimintaa hajoittavasti. Tulkoön tässä yhteydessä samalla mainituksi, että liittomme ja vastaavan työnantajajärjestöksen kesken on harjatyöläisten työ- ja palkkaehdot järjestetty maata käsittävällä työehtosopimuksella, joka sopimus käsittää lähes 400 alan työläistä.

Että vastaisuudessa voitaisiin edellä mainitunlaiset työläisten yhtenäistä toimintaa häiritsevät sekavuudet liittorajojen suhteen saada korjatuksi ja ehkäistykseksi, olisi SAK:n edustajakokouksen liittorajoja koskevan päätöksen yhteydessä lausuttava vakava kehoitus, että liittojen taholta olisi hyväksyttyjä liittorajoja noudatettava.

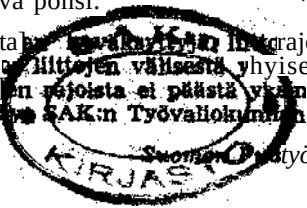
Edellä olevan perusteella ehdotamme liittorajojen tarkistamisen yhteydessä liittomme osalta päätettäväksi seuraavaa:

Puutyöväen liittoon kuuluvat:

sahalaitosten ja niiden välittömässä yhteydessä olevien samoin kuin n.s. vientilautatarhojen työläiset, sekä" edellä mainittujen työpaikkojen välittömässä yhteydessä työskentelevät lastaustyöläiset; vaneri-, rulla-, laatikko-, höyläämö- ja puutalotehtaiden työläiset; huonekalu- ja puuseppätehtaiden ja liikkeiden, sekä puusorvaamojen työläiset ja verhoilijat; piano- ja urkuharmoonitehtaiden, leikkikalu-, harja-, sivellin-, keppi-, nappula-, tulitikki-, lesti- ja puunaulatehtaiden työläiset; puulaiva- ja veneveistämöiden, tynnyri-, pyörä-, ajokalu- ja autokorityöläiset; puuteoltisuustehtaiden kiinteässä yhteydessä toimivien ja näiden jätteitä raaka-aineena käyttävien kuituleyytehtaiden työläiset, samoin kuin puunjalostuksen kiinteässä yhteydessä toimivien tervatehtaiden työläiset, sekä muut puuteollisuusaloilla olevat, ellei heille ole määrätty jotain toista liittoa.

Liittorajoja koskevan päätöksen perään olisi hyväksyttävä liittoja velvoittava seuraava ponsi:

Liitot velvoitetaan noudattamaan. Jos liittojen välisestä yhysisestä menettelyttä vasta ja järjestöjen välisestä ei päästä yksimielisyyteen, alistetaan riitakysymykset SAK:n Työvaliokunnan ratkaistavaksi.

Suomen Työväen liitto r.y.

ESITYS N:o 73.

Maassamme toimii nykyään huomattava määrä tervatehtaita Ja suurin osa näiden työntekijöistä on Järjestymättömiä, joten, he eivät näin ollen kuulu myöskään työehtosopimuslain piiriin. Tähän epäkohtaan olisi saatava aikaan korjaus.

Osastomme teki tästä asiasta esityksen viime vuoden huhtikuussa pidetylle Suomen Puutyöväen liiton edustajakokoukselle ja mainittu edustajakokous päätti yksimielisesti, että myöskin tervatehtaiden työläiset otetaan työehtosopimuslain alaiseksi.

ladella olevan perusteella esitämme, että SAK:n edustajakokous hyväksyisi Suomen Puutyöväen liiton edustajakokouksen tekemin päätöksen mainitussa asiassa.

Keuruun *Puu-, metsä- ja sekatyöväen ammattiosasto r.y.* W:o 259.

Liittotoimikunnan lausunto:

Edellä oleva osaston esitys on jossain määrin sekava ja osittain erheellinen, joka johtuu ilmeisestä väärinkäsityksestä. Kyseellinen osasto teki viime vuoden huhtikuussa pidetylle liittomme edustajakokoukselle esityksen, että tervatehtaiden työläiset otettaisiin liittomme alaisuuteen ja että näiden työ- ja palkkaehdot järjestettäisiin työehtosopimuksella. Liittokokous päätti liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti, että kun tervatehtaiden työläisistä ei nykyisissä SAK:n hyväksymissä liittorajoissa ole vielä määritelmää siitä mihin liittoon näiden olisi kuuluttava ja kun liittomme ei voi tästä yksipuolisesti tehdä päätöstä, niin asia päätettiin jättää SAK:n seuraavalle edustajakokoukselle liittorajoja koskevan kysymyksen yhteydessä ratkaistavaksi. Kysymys siitä voidaanko kaikki tervateollisuuden palveluksessa olevat työläiset määrätä kuulumaan samaan liittoon, on tarkoin harkittava, Liittotoimikunta viittaakin tässä suhteessa erikseen laatimaansa liittorajojen tarkistamista koskevaan esitykseensä. Kyseellisen alan työläisten työ- ja palkkaehtojen järjestämisen työehtosopimuksella tulee luonnollisesti hoitamaan se tai ne liitot, jonka tai joiden alaisuuteen tervatehtaiden työläiset liittorajoja koskevan päätöksen yhteydessä määritellään kuulumaan.

Mitä tulee siihen osaston esittämään ajatukseen, että myöskin tervatehtaiden työläiset olisi otettava työehtosopimuslain alaisuuteen, niin tämän johdosta on huomautettava, ettei kyseellinen laki aseta tervatehtaiden työläisiä mihinkään poikkeusasemaan, jos vain nämä haluavat käyttää lain suomia oikeuksia Ja etuja hyväkseen täyttämällä ne edellytykset, jotka tähän vaaditaan ja se on *järjestäytymisen*. Työehtosopimuslaki nimittäin määrittelee, että työehtosopimusta työntekijäin puolelta et voi tehdä muu kuin ai-noastaan työntekijäin rekisteröity järjestö,

•Suomen Puutyöväen Liiton Liittotoimikunta.

*Pitutyöväen ja Popertettöistmdenij/öntefcijain
liittojen yhäistämnm.*

ESITYS Nro 74.

Allekirjoittanut ammattiosasto esittää SAK:n edustajakokoukset» le liittorajoja koskevan päätöksen yhteydessä harkittavaksi, eikä Puutyöväen Uittoa ja Papertteollisuudentyöntekijäin liittoa voitaisi y / yhdistää yhdeksi liitoksi ja nähvmuodostetun liiton nimeksi hyväksyttyä Suomen Puu- ja Paperityöväen liitto. Tämän esityksemme perusteluina pyydämme mainita, että molempien liittojen alaiset työläiset työskentelevät puunjalostusteollisuuden palveluksessa ja näin ollen joutuvat työskentelemään läheisessä yhteydessä keskenään. Tällä yhteenliittymisellä saataisiin ammattiosastot entistä tiiviimmiksi ja voimakkaammiksi järjestöiksi ja toiminta entistä keskitetyimmäksi. -

Pyhtään kk:n Saha- ja metsätyöväen ammattiosasto r.y. N:o 279.

Liittotoimikunnan lausunto:

Ajatus kyseellisten liittojen yhdistämisestä ei suinkaan ole uusi, sillä jo vanhan Ammattijärjestön aikana oli kysymys eri yhteyksissä esillä, kuitenkin ilman käytännöllistä tulosta. Myös liittomme vuonna 1943 pidetty edustajakokous hyväksymänsä lähiajan toimintaohjelman yhteydessä asettui mainittujen liittojen yhdistämisen kannalle. Tämän ajatuksen hyväksyi myös puolestaan Paperiteollisuudentyöntekijäin liiton vuonna 194[^] pidetty edustajakokous, joten yhdistämisajatus oli saanut molempien asianomaisten liittojen myönteisen ratkaisun. Silloisissa oloissa tämä kanta olikin hyvin ymmärrettävää, sillä molempien liittojen jäsenmäärä oli kohtuuttoman alhainen ja toiminta tämän vuoksi heikkoa, joten liittojen yhdistämisellä toivottiin saatavan toiminta tehokkaammaksi sekä hoitokustannukset suhteellisesti vähäisemmiksi. Liittojen yhdistämisajatus ei kuitenkaan ennen välirauhan tekoa ehditty toteutamaan ja välirauhan teon jälkeen on tilanne taas oleellisesti muuttunut, sillä molemmista liitoista on tämän jälkeen kehittynyt täysin elinvoimaiset toimimaan edelleenkin erillisinä liittoina. Molempien liittojen jäsenmäärä on kohonnut huomattavasti ja molemmilla liitoilla on erillisinäkin toimien työalaa ja tehtäviä aivan tarpeeksi, joten liittojen yhdistämisajatksesta on asiallista toistaiseksi luopua. *

Edellä esitetyn perusteella ehdotammekin SAK:n edustajakokouksen päätettäväksi,

että Pyhtään kk:n Saha- ja metsätyöväen ammattiosaston tekemä esitys ei anna aiheutta muuttoa, liittorajoja koskevaa päätöstä tältä osaltaan.

Suomen Puutyöväen liiton Liittotoimifcunto.

ESITYS N:o 75.

Ottaen huomioon ne ilmeiset haitat, jotka johtuvat siitä, että eri liittoihin kuuluvia työläisiä kuuluu saman teollisuuslaitoksen työläisiin, ehdottaa Karihaaran osasto N:o 33 r.y. 2 päivänä maaliskuuta 1947 pitämässään kokouksessa SAK:n edustajakokouksen päätettäväksi:

että SAK:n jäsenliitot velvoitettaisiin toimimaan lähitulevaisuudessa siten, että ne a.o. liittojen jäsenet, jotka työskentelevät eri teollisuuslaitoksissa varsinaisen pääalan apuosastoilla, vapaaehtoisesti siirtyisivät asianomaisen teollisuuslaitoksen pääalan ammattiosastoon ja siten oman teollisuutensa liittoon.

Suomen Paperiteollisuuden työntekijäin Liiton Osasto N:o 33 ry.

Liittotoimikunnan lausunto:

Suomen Paperiteollisuuden työntekijäin Liitto r.y:n Liittotoimikunta kokouksessaan 14 päivänä maaliskuuta 1947 yhtyen Karihaaran osaston esitykseen, haluaa asian selvittämiseksi tämän asian yhteydessä korostaa, seuraavaa:

Paperiteollisuuden alalla, jota liittomme edustaa, ovat teollisuusliittoperiaatteesta poikkeamiset esiintyneet ehken kaikkein haitallisimpina. Erikoisesti tulee tämä selvästi näkyviin korjauspajojen, voimalaitosten ja rakennuspuolen työntekijäin kohdalla. Olemmehan joutuneet sellaiseen tilanteeseen, jolloin edellämainittujen ammattiryhmien palkka- ja työehdot ovat huomattavasti jääneet jälkeen yleisestä kehityksestä vain senvuoksi, että sanotut työntekijäryhmät kuuluvat useampien eri liittojen jäsenyyteen.

Niinpä esim. korjauspajoilla työskentelevät työntekijät eivät mitenkään ole rinnastettavissa vastaavan teollisuuden pääalalla valitsemiin työ- ja palkkaehtoihin, varsinkin kun tulee kysymykseen työntekijäryhmien kokonaisansiot. Tämä johtuu vain siitä, ettei heidän palkkojaan ole voitu sopia samanaikaisesti paperialan työehtosopimusneuvottelujen kanssa. Sama on asia alamme muillakin apuosastojen työpalkoilla, aiheuttaen siten tarpeetonta kitkaa ja etuilemistä eri työryhmien kesken ja vaikeuttaa varsinaisen teollisuuslaitoksen päätuotannon rauhallista kehitystä ja työrauhaa.

Tämän vuoksi, toivoen myöskin vientiteollisuutemme apuosastojen työläisten elinmahdollisuuksien entistä parempaa huolenpitoa, Liitto toimikunta yhtyykin Karihaaran osaston päätökseen ja toivoo esityksen päätöksen tulevan SAK:n edustajakokouksen päätökseksi.

Suomen Paperiteollisuuden työntekijäin Liitto r.y. Liittotoimikunta.

Automiesliiton perustaminen.

ESITYS N:o 76.

Koska jäsenistömme, sekä muidenkin automiesten ammattiyhdistysten keskuudessa jo usean vuoden ajan on kytenyt ajatus oman erikoisen Automiesliiton perustamisesta, pyydämme tätä

tehdä esityksen asian käsittelemisestä SAK:n edustajakokouksessa. Anomustamme tuemme seuraavasti:

1. Satamatyöt ja Auto-alan työt eivät ole suoraan verrattavissa toisiinsa.

2. Ottaen huomioon alamme erikoisuuden olisi saatava oma liitto, sillä alamme ammattikysymyksiä ei pysty ymmärtämään täydellisesti muut kuin henkilöt, jotka alunperin ovat alan työntekijöitä. Asiain nykyinen tilanne ei enää pitkään aikaan ole tyydyttänyt vaatimuksia, vaan on tyytymättömyys automiesten keskuudessa ollut yleinen.

3. Olisi jo aika koota kaikki alan työntekijät yhteen, sillä olot alallamme ovat takapajulla ja kunnollisiin tuloksiin ei päästä ellei taisteluvoimaamme saada kohoamaan, mihin taas päästään vain keskittymällä, joka taas käy parhaiten vain alan erikoisliiton avulla.

4. Vaikka korjaamotyöläisiä ei oteta lukuun, uskomme, että titen syntyvän liiton jäsenmäärä kohoaisi ainakin noin 15.000:een päättäen siitä, että autoja maassamme on noin 50.000. Koska pienehipiäkin liittoja löytyy, olisi mielestämme paikallaan, että näinkin suuren ryhmän oikeutettu vaatimus otettaisiin huomioon.

Mitä tällaisen liiton kotipaikkakysymykseen tulee olisi Tampere jo keskeisen asemansakin vuoksi sopiva, mutta sen kysymyksen katsomme toisarvoiseksi ja jätämme sen kehityksen varaan.

Tampereen *Automiehet r.y.*

Liittotoimikunnan lausunto:

Tampereen Automiesten esityksestä on tämä sama alustus» ollut jo useamman kerran käsiteltävänä, mm. liittomme v. 1943 pidetyssä edustajakokouksessa, jossa se tuli hylätyksi. Vain yllämainitun osaston edustajat esittivät siellä omaa kantaansa ja hekin vain siitä syystä, että alustus oli oman osaston tekemä. Liittotoimikunta vastustaa oman liiton perustamista automiehille, ei yksistään siitä syystä, että sen kautta Kuljetustyöntekijäin liiton voima heikennettäisiin, vaan myös automiesten omaa etua silmälläpitäen. Tällaisella liitolla ei tulisi olemaan kyllin tehokasta toiminnan mahdollisuutta. Tosin, jos se tulisi perustetuksi, siihen liittyisi osa automiehiä, mutta ei läheskään kaikki, sillä suurin osa automiehistä tulisi edelleenkin jäämään liittomme jäsenyyteen. Jos lisäksi teollisuusliittoperiaatetta yleensä ammattiyhdistysliikkeessä ryhdyttäisiin soveltamaan, sekin osaltaan hajoitaisi uuden liiton voimaa.

Ruotsissa automiehillä muutamia vuosia sitten oli samanlaisia pyrkimyksiä ja perustivatkin oman liittonsa, mutta jo kolmen vuoden erossaolon jälkeen palasivat takaisin Kuljetustyöntekijäin Uittoon. Näin tulisi varmaan käymään myös meillä ja niille automiehille, jotka nyt pyrkivät tekemään hajoitustyötä automiesten Keskuudessa.

Se aikaisemmin esitetty väite, että liittomme ei olisi tehnyt parastaan automiesten työ- ja palkkaehtojen korjaamiseksi ja että

liittomme ei tässä suhteessa olisi saanut mitään aikaan, ei pidä paikkaansa. Juuri automiesten asioiden hoitamiseen on liitossarom* pantu pääpaino ja automiehet ovat saaneet tässä suhteessa Uittomme muidenkin työntekijäryhmien voimakkaan tuen. Ei ainakaan satamatyöläisiä voida siitä moittia. Se; että satamatyö ei ole verrattavissa automiesten työhön, pitää tietenkin paikkansa, mutta se ei ole missään suhteessa haitannut automiesten asioiden hoitamista. Tässä on tarpeetonta ja ajan haaskausta luetella kaikkea-sit, mitä automiesten puolesta on liitossa tehty ja mitä heille sen kautta on saavutettu. Ne asiat voidaan parhaiten käsitellä omissa liittokokouksissa. Mainitsemme kuitenkin monet automiesten työehtosopimukset, joiden kautta on saavutettu automiehille hyvinkin paljon etuja, vaikka ne tahdotaan unohtaa tänä aikana, jolloin palloissa ei ole kehumisen varaa.

Vaikka tämä asia on jo aikaisemmin ollut SAK:n edustajakokouksen käsiteltävänä, esitämme sen vieläkin kerran hylättäväksi.
Suomen Kuljetustyöntekijäin Hiton liittotoimikunta.

ESITYS N:o 77.

Vaikka SAK liittojensa kautta edustaakin kaikkia työntekijäaloja, niin siitä huolimatta on vielä paljon paikkakuntia, joihin niiden pienuuden tähden tai joistakin muista syistä ei ole voitu perustaa ammattiosastoa. Näinollen pienten paikkakuntien työntekijäin palkka- ja työehtoasiat tulevat huonosti hoidetuksi.

Tämä aukko olisi kuitenkin korjattavissa joustavalla toiminnalla, esim. siten, että jonkin lähipaikkakunnan osaston yhteyteen perustetaan alaosastoja, joiden kautta tällaisissa tapauksissa hoideaan po. työntekijäin asioita edelleen varsinaisen osaston kautta.

Ylläolevaan viitaten esitämme,

että ammattiosastoille, kuulukootpa mihin liittoon tahansa, annetaan valtuus vetää pienten paikkakuntien järjestyttömät työläiset ammattialasta riippumatta ammattiosastoihinsa paikallisten jaostojen eli alaosastojen kautta, jotka käsittelevät niihin kuuluvien työntekijäin esitykset ja lähettävät esityksensä varsinaisen osastonsa kautta edelleen.

Jyväskylän Automiehet r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Suomen Kuljetustyöntekijäin Liiton liittotoimikunta yhtyy alustukseen.

ESITYS N:o 78.

Käytännössä on tuottanut suurta haittaa se, että automiehiä-en kuulunut kaikkiin mahdollisiin työntekijäliittoihin. Tästä kuljetusalan hajoittamisesta eivät ole hyötynneet muut kuin työnantajat, sillä niin palkkojen kuin työehtojenkin määrittelyssä silloin kun sen ovat tehneet muut kuin Kuljetustyöntekijäin Liitto, ovat työntekijät joutuneet häviölle, eikä oikeastaan ole tiennyt mikä liitto

milloinkin niistä vastaa. Autoalaa tulee käsitellä yhtenä kokonaisuutena, josta vastuu annetaan yhdelle työntekijäliitolle.' Sen voimaa ei saa hajoittaa. Autokorjaamoissa työskentelevät, useimmiten asentajatkin, omaavat ammattimaisen ajokortin ja he joutuvat varsinaisen asennustyönsä ohella olemaan välillä autonkuljettajina, joten tämänkin alan työntekijäin tulisi kuulua yhteen liittoon. Ylläolevaan viitaten esitämme,

että autoalan työntekijäin, autonkuljettajani, autonapumiesten ja autonasentajien tulee kuulua yhteen Suomen Kuljetustyöntekijäin liittoon.

Varkauden Automiehet r.y.

ESITYS N:o 79.

Automiesten voima tulee säilyttää yhtenä kokonaisuutena eikä "sitä saa hajoittaa edes teollisuusliittoperiaatetta kankeasti soveltamalla. Automiesten kaikilta aloilta tulee kuulua Suomen Kuljetustyöntekijäin Liittoon.

Ylä-Vuoksen Automiehet r.y.

Liittotoimikivnnan lausunto:

S. Kuljetustyöntekijäin Liitto ja S. Metallityöväen liitto ovat keskenään sopineet siitä, että autoliikennekorjaamoiden työntekijät kuuluvat Kuljetustyöntekijäin liittoon, mutta jos on kysymyksessä puhtaasti kaupalliset korjaamot, niiden työntekijät kuuluvat Metallityöväen liittoon. Tässä mielessä molempien liittojen yhteisymmärryksessä allekirjoitettiin autokorjaamotyöntekijöitä koskeva työehtosopimuskin. Mutta mikäli ovat kysymyksessä yleensä automiehet, niin heidän oman etunsa ja koko ammattiyhdysliikkeen edun kannalta katsoen tulisi automiesten kuulua Suomen Kuljetustyöntekijäin liittoon. —

Suomen Kuljetustyöntekijäin Uiton liittotoimikunta.

Kalvostyöväen liiton perustaminen.

ESITYS N:o 80.

. Suomen Metallityöväen Liiton Outokummun ammattiosasto n:o 79 on kokouksessa 2 p:nä maaliskuuta 1947 valtuuttanut kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin laatimaan SAK:n edustajakokoukselle seuraavansisältöisen toivomusaloitteen.

Koska Suomen vuoriteollisuuden -työntekijät nykyisin kuuluvat eri ammattiliittojen alaisiin osastoihin, on tästä syystä vaikea saada yhtäläistä linjaa palkka- ym. asioihin.

Sentähden kokous toivoo, että vuoriteollisuustyöntekijäin ammattiosastot liittyisivät Suomen Metallityöväen Liittoon. Silloin voitaisiin e.m. liittoon perustaa erikoinen jaosto vuoriteollisuus-ammattialaa silmälläpitäen.

Outokummun Metallityöväen a.o.

ESITYS N:o 81.

Viljakkalan Kaivostyöväen ammattiosasto kokouksessaan 4. 2. 47 päätti yksimielisesti tehdä SAK:n edustajakokoukselle seuraavanlaisen alustuksen:

Vuoriteollisuus maassamme on laajentunut huomattavasti ja samalla tämän alan järjestyneiden työntekijäin luku kasvanut huomattavasti ja näyttää todennäköiseltä, että se tulee lähitulevaisuudessa kasvamaan vielä. Toivomme, että SAK:n edustajakokous ottaisi käsiteltäväkseen kysymyksen, olisiko mahdollisuuksia koota kaikki vuoriteollisuuden alalla olevat ammatilliset järjestöt saman liiton alaisuuteen, jossa mahdollisesti voitaisiin järjestää oma elin hoitamaan tämän alan asioita, koska nyt osastojen ollessa eri liitoissa asioiden ajaminen tuottaa huomattavasti vaikeuksia.

Viljakkalan Kaivostyöväen a.o.

Samansisältöisen aloitteen ovat tehneet Ylöjärven ja Mäntsävään osastot.

ESITYS N:o 82.

Koska vuorityöteollisuuden alalla toimivat ammattiosastot kuuluvat useampaan eri liittoon, josta on seurauksena, että toimintamme näissä olosuhteissa on hapuilevaa ja vailla yhtenäisyyttä, ehdotamme, että edustajakokous harkitsisi mahdollisuutta oman liiton perustamisesta vuorityöteollisuudelle, tai että ainakin tällä alalla toimivat ammattiosastot saataisiin yhden liiton alaisuuteen, jossa niillä olisi oma elin asioittensa hoitamista varten.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 190, Lohja.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta ei vielä pidä tarpeellisena kaivostyöläisten liiton perustamista, koska maassamme kaivosteollisuus on vielä niin pientä, että oman liiton perustaminen ei ole tarpeellista. Kaivostyöläisten kokoaminen yhden liiton alaisuuteen on johdonmukaista, vaikka meillä onkin erotettava kaivosteollisuuden alalla kaksi eri linjaa: rakennusaineteollisuutta suoranaisesti palveleva kaivosteollisuus ja metalliteollisuutta palveleva kaivosteollisuus.

Rakennustyöläisten liiton Liittotoimikunta.

ESITYS N:o 83.

Tampereella toimivaan Tampereen Autokorjaamotyöväen a.o:n kuuluu työhuonekuntina mm. autokoritehtaiden (Kaipio «Oy:n ja Ajokki Oy:n) työhuonekunnat. SAK:n tähänastisten liittorajojen mukaan autokoritehtaiden työläiset kuuluvat Suomen Puutyöväen Liitto r.y:n tamperelaisissa autokoritehtaissa työläisten valtava oaa on metallialan työläisiä. Tästä esimerkkinä mainitsemme, että mm.

Kalpion Oy:n autokoritehtaassa suhde eri ammattialojen väliin «a seuraava: metallimiehiä, kuten seppiä, viilajia, asentajia, sorvajia, jyräijöitä, höyläjiä ym. 109, maalareita ja verhoilijoita 11, puuseppiä 29. Toisella suurella autokoritehtaalla, Ajokki Oy:Uä on suhde suunnilleen sama kuin edellä mainitussa tehtaassa. Lisäksi Kalpio Oy:llä on erikoinen kassakaappitehdas, johon kuuluu pelkästään metallityömiehiä. Myös edellä mainittujen työhuonekuntien puusepät itse haluavat työpaikkansa huomattavana vähemmistönä ..kuulua Metallityövän Liittoon.

•Edellä olevaan viitaten osastomme esittää SAK:n edustajakokoukselle, että autokoritehtaalla työskentelevien työläisten liittorajakysymys tarkistettaisiin sekä että edellämainitut työntekijäryhmät katsottaisiin edustajakokouksen päätöksellä- kuuluviksi Suomen Metallityövän Liitto r.y:n alaisiksi.

Tampereen autokorjaamotyövän a.o.

ESITYS fc:o 84.

Allekirjoittanut osasto ehdottaa SAK:n edustajakokoukselle, että liittorajat pysytettäisiin entisellään, sillä metallialalla työskentelevät vaikkakin he ovat paperiteollisuuden, puuteollisuuden tai jonkun muun teollisuuden korjaamoissa katsovat olevansa siitä huolimatta metallityöntekijöitä ja Metallityövän Liitto on se, joka parhaiten pystyy hoitamaan heidän asioitaan.

Varkauden Metallityövän a.o.

Liittotoimikunta katsoo, että kun liittorajakysymys koko laajuudessaan tulee SAK:n Työvaliokunnan ehdotuksena edustajakokouksen käsiteltäväksi olisi päätösten teossa huomioitava kunkin liiton toimialueella vallitsevat olosuhteet.

S. Metallityövän liiton liittotoimikunta.

ESITYS N:o 85.

Koska eräiden teollisuusyhtiöiden rakennustyöläisillä on vaikeuksia palkka- y.m. asioiden hoidossa siinä suhteessa, että yhtiöt kuuluvat Puunjalostusteollisuudenharjoittajain "Liittoon" ja vaativat käännössään olevaa työvoimaa kuulumaan vastaaviin työläisjärjestöihin, niin edellämainitut osastot toivovat, että asia otettaisiin SAK:n edustajakokouksessa keskustelua ja päätöksen alaiseksi, koska rakennustyöläiset haluavat edelleenkin kuulua Rakennustyöläisten Liittoon ja neuvotella palkka- y.m. asioistaan Rakennustyöläisten Liiton välityksellä ja veloitettaisiin kyseessä olevat yhtiöt, jotka käyttävät rakennustyövoimaa, neuvottelemaan Rakennustyöläisten Liiton kanssa sekä noudattamaan edellä mainitun liiton tekemiä työehtosopimuksia ja palkkahinnoitteluja.

S. Rakennustyöläisten liiton osastot n:o 29 ja 185, Kuusankoski.

LHttotoimikunnan lausunto;

Kun osastojen N:o 28 (Kuusankoskia ja N:o 183 (Kuusaakosken maalarit) esitykset sivuavat liittorajoja koskevaa kysymystä, ehdotamme, että alustuksessa mainittu asia ratkaistaan liittorajoja koskevan kysymyksen yhteydessä.

Rakennustyöläisten Uiton Liittotoimikunta

ESITYS N:o 86.

Huolimatta siitä, että tie- ja vesirakennustyöntekijäin ammatillinen järjestötoiminta on vielä varsin nuorta, ovat mainitun alan työntekijät omalla keskitetyllä toiminnallaan saaneet k.o. alan työntekijäin palkka- ja työehtoja huomattavasti paranemaan. Muun muassa on sopimussuhteet tie- ja vesirakennushallitukseen avattu ja periaatteellinen sopimus lääninhallitusten kanssa on saatu edellisen kanssa tehtyjen sopimusten noudattamisesta.

Tänä aikana, jolloin järjestötoiminta on laajemmin päässyt vaikuttamaan alan eri työntekijäryhmiin, on havaittu eräitä järjestöllisiä vaikeuksia eheän kokonaisuuden luomisessa. Suurimpana vaikeutena on liittorajojen mielivaltainen, epätarkka tulkinta, joka on aiheuttanut sen, että tie- ja vesirakennustyöntekijöitä tällä hetkellä kuuluu viiteen, jopa kuuteenkin eri liittoon, josta taasen on seurauksena haitallinen vaikutus alan järjestölliseen voimankeskitykseen.

Edelläolevan johdosta, viitaten siihen jo verrattain suureen, yli 30 ammattiosastoa käsittävään k.o. työntekijäjoukkoon ja niihin aikaansaannoksiin, joita se on saanut alansa työ- ja palkkaoloissa, esitämme, päästäksemme nykyisestä sekavasta tilanteesta liittorajojen suhteen, SAK:n edustajakokouksen päätettäväksi,

että kaikki Tie- ja vesirakennushallituksen ja Lääninhallitusten alaiset tie- ja vesirakennustyöläiset järjestömuodollisesti kuuluvat alansa ammattiosastoihin ja liittona Suomen Työläisliittoon r.y.

Tie- ja Vesirakennustyöväen Pitäjänmäen Ammattiosasto r.y.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen sellaisenaan.

Suomen Työläisliitto r.y. Liittotoimikunta.

Hotelli- ja ravintolahenkilökunnan järjestäytyminen.

ESITYS N:o 87.

Koska liittomme ja Elintarvetyöläisten liiton kesken on olemassa aikaisempi liittoraja-sopimus alan työntekijöitten järjestäytymisestä olemme tulleet havaitsemaan, että tämä sopimus ei ole kaikkein paras mahdollinen. Onhan hieman ihmeellistä, että saman alan työntekijöitten pitäisi olla kahdessa eri liitossa, vaikka kysymykses-

ää on täysin teollisuusperiaatteen mukainen ala. Tietämämme mukaan SAK yi kanta on juuri se, että teollisuusliittoperiaatteen mukaan maamme ammattiyhdistysliike on rakennettava. Kahdessa liitossa olemisessa on lisäksi suuria haittoja m.m. työ- ja palkkaneuvottelujen osalta ja lisäksi eivät työntekijät monasti ole aivan selvilläkään sitä, mikä liitto loppujen lopuksi hoitaa heidän asioitaan. Mielestämme olisi tässä asiassa saatava aikaan jokin muutos ja tässä mielessä esitämme SAK:n edustajakokouksen harkittavaksi ja päätettäväksi,

että hotelli- ja ravintolahenkilökunta yhtenäisenä "kuuluisi omaan erikoisliittoonsa ja tässä tapauksessa Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liittoon.

*Suomen Hotelli- ja Ravintolaliiton Liitto r.y.
Kotkan osasto A:o 4 r.y.*

ESITYS N:o 88.

- Koska SAK:n toiminta rakentuu n.s. teollisuusliittoperiaatteen mukaan, katsomme tarpeelliseksi esittää SAK:n tulevan edustajakokouksen harkittavaksi ja päätettäväksi hotelli- ja ravintolahenkilökunnan osalta järjestäytymiskysymyksen liittorajoihin.

Liittomme on perustettu 1933, mutta vasta 1940 se liittyi SAK:n alaiseksi järjestöksi. Jo lakkautetun Ammattijärjestön aikana kuului osa alan työntekijöistä Elintarveteiden liittoon ja liittomme liittyessä SAK:n sovittiin k.o. Uiton ja liittomme välillä Hittorajat. Elintarveteiden liittoon pitäisi tämän sopimuksen mukaan kuulua KKM ja Työväentalo-ravintolain henkilökunta ja liittomme muu osa työntekijöistä. Nähdäksemme kumpikaan liitto ei varsinaisesti ole pitänyt kiinni k.o. sopimuksesta ja suuri hajanaisuus vallitsee. On tapauksia, että osa saman liikkeen henkilökunnasta kuuluu Elintarveteiden liittoon ja osa liittoomme, kuitenkin on aarni työnantaja. Ja työ- ja palkkaneuvottelujen osalta tämä jako on erittäin hankala. Jako synnyttää myöskin työntekijäin keskuudessa eripuraisuutta ja epätietoisuutta eikä tiedetä mikä järjestö alan työntekijäin asioita varsinaisesti hoitaa.

Esitämme SAK:n edustajakokouksen päätettäväksi,

että Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liitto r.y. tunnustetaan alan työntekijäin liitoksi, johon alan työntekijät jäseninä kuuluvat, ja

että Suomen Elintarveteiden liitossa olevat alan työntekijät siirrettäisiin liittoomme 1. 1. 48 lukien.

*Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto r.y:n
Turun osasto S:o 2 r.y.*

*Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto r.y:n
Tampereen Vaivastalossa N:o 21 r.y.*

*Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto r.y:n
Turun osasto N:o 38 r.y.*

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta on käsitellyt e.o. osastojen alustukset ja tullut siihen tulokseen, että yhtenäisyyteen pitää päästä. Tämä liittoasajakysymys oli jo käsiteltävänä SAK:n edustajakokouksessa vuonna 1943 ja päätökseksi tuli silloin, ettei rajoja tarkisteta. Kuluneina vuosina on kuitenkin havaittu, ettei kumpikaan liitto ole kiinteästi pitänyt kiinni liittorajapäätöksestä, sillä esim. liittoomme on liittynyt KK-laisten osuusliikkeiden ravintolahenkilökuntaa ja Elintarvetyöläisten liittoon taas yksityisliikkeiden henkilökuntaa. Nähdäksemme liittymiset ovat olleet täysin vapaaehtoisia, eikä painostusta ole harjoitettu.

Vuoden 1943 edustajakokouksen SAK:n Työvaliokunnan lausunnossa huomautetaan, että liittoomme ei ole pystynyt luomaan itselleen sellaista pohjaa, joka loisi edellytykset laajempaa järjestömuodollista uudistusta varten. Lisäksi huomautetaan, että erikoisesti keittiöhenkilökunta on jäänyt vähemmälle osalle ja että Elintarvetyöläisten liitto on tämän ryhmän asioita hoitanut. Selvitykseksi näihin väitteisiin voimme mainita, että liittoomme kuuluu tätä nykyä 65 osastoa ja jäsenmäärä on kasvanut huomattavasti vuoden 1943 jälkeen. Melko suurta huomiota on kiinnitetty kiinteäpalkkaisen henkilökunnan asioiden hoitoon ja on m.m. tätä nykyä neljä keittiöhenkilökunnan erikoisosastoa, ollen esim. Helsingin osaston N:o 16 jäsenluku vuoden 1946 päättyessä n. 700, kun sanotun osaston jäsenmäärä v. 1943 oli alle 100. Lisäksi on syytä mainita, että liiton toiminta-aikana ensimmäinen työehtosopimus juuri nimenomaan koski kiinteäpalkkaista henkilökuntaa.

Koska maamme ammattiyhdistysliike on rakennettu teollisuusliittoperiaatteen pohjalle, niin pitäisi tästä olla luonnollisena seurauksena se, että myöskin hotelli- ja ravintolatyöntekijät muodostavat koko maata käsittävän SAK:n alaisen liiton. Eri liitoissa olemisesta on suuria haittoja työ- ja palkkaehtojen hoitamisessa ja onko syytä yhden alan työntekijöitten asioiden hoidossa vaatia monen liiton toimitsijoiden työaikaa. Tämäkään ei ole rationalisointia.

Osastojen alustusten ja e.o. liittotoimikunnan lausunnon perusteella esitämme,

että liittojen välinen liittorajasopimus purettaisiin ja hotelli- ja ravintolahenkilökunta kuuluisi yhteen ja samaan liittoon, Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liittoon.

*Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto r.y:n
Liittotoimikunta.*

ESITYS N:o 89.

Ravintola-alan työntekijät toivovat, että SAK:n edustajakokous muuttaisi aikaisempaa päätöstään liittorajakysymyksessä ravintola-alan kohdalta siten, että kaikki k.o. alan työntekijät tulisivat kuulumaan yhteen ja samaan liittoon. Tämä liitto olisi saatava sellaiseksi, että se tyydyttäisi kaikkia ravintola-alan työntekijöitä ja samalla toimisi terveillä ja vankoilta ammattiyhdistysperiaatteilla.

Edelläolevan on Helsingin Ravintolavahtimestarien Yhdistys tahtonut saattaa SAK:n edustajakokouksen harkittavaksi ja päätettäväksi, siinä varmassa vakaumuksessa, että tällainen yhteenliittyminen vahvistaa ammattiyhdistysliikettä ja on omiaan kohottamaan alamme työntekijöiden taloudellista asemaa.

Helsingin Ravintolavahtimestarien yhdistys r.y.

Liittotoimikunta katsoo, että esitys liittorajojen muuttamisesta k.o. kohdassa ei ole ajankohtainen.

Suomen Elintarvetyöläisten Liitto r.y.

ESITYS N:o 90.

Maataloustyöntekijäin ammatillinen järjestäytyminen ja sitä tietä tavoitteeksi asetettujen päämäärien saavuttaminen vaikeutuu osittain sen takia, että erilaisessa asemassa olevien maataloustyöntantajain palveluksessa olevat työntekijät kuuluvat eri työntekijäliittojen jäsenyyteen. Niinpä kaupunki- ja maalaiskuntien palveluksessa olevat maataloustyöntekijät nykyisten liittorajojen perusteella eivät kuulu samaan liittoon kuin mihin tämän alan työntekijät valtaosaltaan kuuluvat. Kun erikoisesti jo maataloustyöntekijäin vaikeitten työ- ja palkkakysymysten hoitamisen vuoksi olisi välttämätöntä, että keskitystä myös järjestötoiminnassa aikaan saataisiin, niin olisi liittorajoja tarkistettava siten, että myöskin kuntien palveluksessa olevat maataloustyöntekijät tulisivat kuulumaan Maa- ja Sekatyöväen liittoon.

*Olkisten Maa- ja Sekatyöväen a.o.
Backaksen Maatyöväen a.o.*

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy osaston tekemään esitykseen.

S. Maa- ja Sekatyöväen liiton Liittotoimikunta.

Keraamisen työntekijäin liiton persutaminen.

ESITYS N:o 91.

On ilmeistä, että silloin, kun pogliinityöntekijöitä yritettiin saada ammatillisesti järjestäytymään vuodesta 1933 alkaen naiset ja 1938 alkaen miehet, ei silloin ollut vähä mihin liittoon heidät kirjoitettaisiin. Pääasiallan oli vaan se, että ne saataisiin SAK:n alaiseen järjestöön. Nyt on kuitenkin osoittautunut, että lasi ja posliini eivät sovi laisinkaan yhteen. Niillä ei ole mitään muuta yhteistä työhön nähden, kuin, että tulta käytetään. Sen lisäksi on myös aivan väärin, että posliinityöläiset joutuvat olemaan erossa muista, keraamisen alan työläisistä, joiden kanssa heiliä olisi paljon yhteistä — kuten savi--ja tiilitehtaiden työläiset ja jotka eivät halua tulla mihinkään lasiliittoon.

Koska tällainen yhdistelmä liitoksi olisi omiaan kohottamaan

mainitun alan työläisten yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja «iien lisäämään jäsenistön lukumäärää, myöskin lasiliitossa, jossa tun-
tisivat olevansa oraassa Hitossaan, esitämme edustajakokoukselle,

— että keraamisen-, savi-, tiili- ja posliinitehtaiden työläisistä rauo-
dostettaisiin *Suomen Keraamisen työntekijäin liitto.*

H:gin Posliinityöntekijäin a.o. r.y.

/

Liittotoimikunnan lausunto:

Helsingin Posliinityöntekijäin a.o:n esitys merkitsisi sitä, että jäl-
leen ryhdyttäisiin perustamaan pieniä liittoja. SAK:n nykyisten jär-
jestömuotopäätösten mukaan kaikki keraamisen teollisuuden työn-
tekijät kuuluvat Lasi- ja Posliinityöväen liittoon. Sitävastoin tiili-
tehtaat kuuluvat Rakennustyöläisten liittoon. Olisi tarpeetonta läh-
teä muuttelevaan jälleen järjestömuotopäätöksiä. Sitävastoin olisi
oikein, että aikaisempaa järjestömuotopäätöstä sovellettaisiin käy-
tännössä kaikilta kohdiltaan.

Liittotoimikunta ehdottaakin, ettei osaston tekemä esitys anna
aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Suomen Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y. Liittotoimikunta.

Jalometallialan järjestäytyminen.

ESITYS N:o 92.

Kun Suomen Jalometallityöntekijäin liiton liittorajat ovat epäsel-
vät ja kaipaavat tarkistusta jo senkin vuoksi, että liiton nykyisissä
säännöissä on melko ylimalkainen maininta liiton piiriin kuuluvista
ammattialoista, S. Jalometallityöntekijäin liiton toimikunta on kat-
sonut tarpeelliseksi ottaa huomioon kaikki ne ammattiryhmät, joista
on nykyisin jäseniä liitossa ja esittää, että SAK:n edustajakokous
hyväksyisi liiton liittorajoiksi seuraavaa:

Suomen Jalometallityöntekijäin liiton" toimintapiiriin laske-
taan kuuluviksi varsinaiset jalometalli- eli. kultasepäalan'
työntekijät, — Kellosepäntöön teki jät, — Hammasteknikko-
alan työntekijät, — optillisen alan työntekijät, — metalliko-
ristetyöntekijät, — messinki-, — uushopea- — ja tinatyönteki-
jät, sekä hieno- y.m. jalometallialalla työskentelevät meka-
nikot, viiiaajat, sorvaajat ja konetyöntekijät. -

Suomen Jalo«ietallitj/ötitefcijäin liitto r.y. Liittotoimikunta.

, *Sairaalahenkilökunrum. järjestäytyminen.*

ESITYS N:o 93.

Nikkilän sairaalan henkilökunnan yhdistys huomauttaa siitä epä-
terveestä tilanteesta, Joka on aiheutunut kahden SAK:n alaisen Ui-
ton toiminnasta sairaala-alalla, jossa ammatillinen järjestäytymi*
nen on vielä suhteellisen nuorta. Suurin osa tämän alan työntelci-

Idistä kuuluu S. Kunnantyöntekijäin Uittoon, osan hoitohenkilökunnasta kuullessa Mielisairaanhoidajain liittoon. Useassa tapauksessa on kummallakin liitolla osasto samassa sairaalassa ja kun tarpeellinen yhteistoiminta niiden väliltä puuttuu, aiheuttaa se vaikeuksia työ- ja palkka-asoiden hoitamisessa. Kun jäsenmaksujen suuruus mainituissa liitoissa lisäksi on hyvin erilainen, aiheuttaa se ammattiyhdistysliikkeelle sopimattomien menettelytapojen käyttämistä jäsenhankinnassa.

Esittämillään perusteilla Nikkilän sairaalan henkilökunnan yhdistys esittää, että Mielisairaanhoidajien liiton toiminta lopetettaisiin ja kaikkien sairaala-alan työntekijäin järjestäminen jätettäisiin S. Kunnantyöntekijäin Uitolle. Muussa tapauksessa olisi kummankin Uiton jäsenmaksut määrättävä yhtä suuriksi.

Niuvanniemen sairaalan henkilökunnan yhdistys on tehnyt samanlaisen esityksen.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta lausuu käsityksensä, että edelläesitetty olisi otettava huomioon Uittorajoja selvitellessä.

Suomen Kunnantyöntekijäin liiton liittotoimikunta.

Työvaliokunnan lausunto;

Uittorajoja ja järjestömuotoja koskevien alustusten johdosta Työvaliokunta viittaa asiaa koskevaan omaan alustukseensa.

SAK:n Työvaliokunta.

IX. Sosialisointi.

ESITYS N:o 94.

^

Sodan ehkäisemiseksi ja kansanvaltaisen valtiojärjestyksen turvaamiseksi on tpsen maailmansodan jälkeen useissa maissa ryhdytty muuttamaan kapitalistista tuotantotapaa yhteiskunnalliseksi tuotannoksi. Tämä on tapahtunut siten, että suurpääoman hallussa olleet, kansantaloudellisesti tärkeimmät tuotantovälineet on siirretty valtion haltuun.

Meidän maassamme on ammatillisesti järjestynyt palkkatyöväki sodan päätyttyä esittänyt vaatimuksia: tärkeimpien tuotantovälineiden siirtämisestä valtion haltuun. Näin on tapahtunut m.m. SAK:n Työvaliokunnan toimesta ja valtioneuvosto on asettanut komitean, jonka tehtävänä on harkita sosialisoinnin toimeenpanoa. Kun komitean toiminnasta ei kuitenkaan ole kuulunut mitään ja kun otetaan huomioon, että esim. Englannin työväen hallitus muiden suurten tehtäviensä ohella vuoden kuluessa toimeensa astumisestaan toimeenpani hiilikaivosten siirtämisen valtion haltuun, on ammattiyhdistysliikkeellä meillä syytä vaatia, että mainittu sosialisoinniskomitea tehostaa toimintaansa.

Maamme teollinen ja rahataloudellinen kehitys itsenäisyyden aikana vaatii muutoksien toimeenpanoa yhteiskuntarakenteessa ensi tilassa. Teollisuustuotanto on nykyisin muutamien suuryhtymien hallussa ja rahapääomaa hallitsevat muutamat suuret liikepankit ja vakuutuslaitokset. Kun nämä toiminnassaan eivät noudata maan ja kansantalouden mukaisia näkökohtia vaan harvalukuisten pääomanomistajien riistopyyteitä, on syytä viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin tärkeimpien tuotantovälineiden siirtämiseksi valtion haltuun.

Tämä koskee ensisijassa luonnonrikkauksien varassa toimivia koski-, voima-, puunjalostus- sekä metalliteollisuuksia, viimeaikaista etupäässä kaivostoiminnan osalta. Näillä aloilla toimivat suuryhtymät, joiden työntekijäin lukumäärä, tuotannon arvo tahi pääomakanta ovat niin suuret, että ne määräävällä tavalla voivat vaikuttaa kansallistulon ja tuotannon vastaiseen kehitykseen, on siirrettävä valtion haltuun. Samoin on meneteltävä sellaisten suuryhtymien suhteen, jotka eivät noudata talouselämää koskevia säännöksiä, tahi joiden käytössä havaitaan väärinkäytöksiä.

VarustustoeUiBäus olisi kokonaisuudessaan **siirrettävä perustat-**

tavan tuotantorainisteriön alaisuuteen, sekä entistä suuremmassa määrin palvelemaa» maan ylikuormitettua tuotantoelämää ja yhteiskunnallisia etuja. Samanaikaisesti olisi rationalisointia ja valvontaa nykyisissä etenkin puolustusministeriön alaisissa teollisuuslaitoksissa tehostettava, että niiden toiminta saataisiin todella kannattavaksi ja mahdollinen jarrutus poistetuksi.

Tämä, valtiosäännön? mukaisesti pakkolunastettu teollisuustoiminta ohjattaisiin sitä varten perustetun tuotantoministeriön toimesta. Sitä varten on nykyinen kauppa- ja teollisuusministeriö muodostettava uudelleen siten, että sanottu tuotantoministeriö hoitaa kaikki valtion tuotannolliseen toimintaan liittyvät tehtävät, kun taas kauppaministeri hoitaa koti- ja ulkomaankauppaan liittyvät tehtävät. Jotta valtiolle siirrettyä tuotantoa harjoitettaisiin kansantalouden vaatimusten mukaisesti, on tuotantoministeriön kutakin varainhoitovuotta varten laadittava tuotantosuunnitelma siihen liittyvine tavoitteineen.

Kun tuotantoministeriö ei pelkästään ylhäältäpäin annetuilla ohjeilla voi valvoa, että laadittu tuotantosuunnitelma toteutetaan, on voimassaoleva, tuotantokomiteoita koskeva lainsäädäntö niin kehitettävä, että sanottujen komiteoiden toimintavaltuuksia nykyisestäään huomattavasti laajennetaan. Neuvoa-antavista ne on asteittain kehitettävä elimiksi, joilla asianomaisen tuotantolaitoksen poltteissa on päätäntövalta. Milloin komitean toimenpiteet ratkaisuvalla tavalla vaikuttavat laitoksen tuotannon määrään, laatuun, valmistusmenetelmiin tai tuotantokustannuksiin, alistetaan ne tuotantoministeriön tai sen alaisten elinten harkittavaksi. Näin menetellen saadaan työntekijät tehokkaasti osallistumaan tuotannon kehittämiseen karttuvan asiantuntemuksen pohjalla ja sen mukaan, kuin palkka- ja työehdot sanottujen toimenpiteiden kautta turvaavat työntekijöille oikeudenmukaisen toimeentuloa. Siten tuotanto ja kansallistulo lisääntyvät ja kansanvaltainen valtiojärjestys vakiintuu, kun yhteiskunnan rakenne tärkeimpien tuotantovälineiden 'sosialisoinnin kautta muuttuu kansanvaltaiseramaksi ja palkkatyöväki yhä lukuisammin osallistuu valtio- ja yhteiskuntaelämään.

Siihen katsoen, että edellämainitut toimenpiteet edellyttävät rahapääoman sijoitusta ja käyttöä maan ja kansantalouden mukaisesti on tarpeen, että valtiolle varataan määräysvalta rahapääoman suhteen. Tämä tapahtuu siten, että valtiovarainministeriö valvoo suurempien liikepankkien ja vakuutuslaitosten harjoittamaa rahapääomien sijoitusta niin, että sanottujen rahalaitosten pääomaliike siirretään valtion haltuun. Samalla olisi säädettävä, että kun taloudellisia arvoja muodostuu vain tuotantoprosessissa el rahapääomalle ole laskettava suurempaa hyvitystä kuin mitä sanottujen rahalaitosten hoitokustannukset vaativat. Edelleen olisi pääomaliike niin ohjattava, että kansalaiset saisivat toimeentulonsa ensisijassa yhteiskunnallisesti välttämättömän työn kautta.

Edellä sanottuun viitaten ehdotamme edustajakokouksen päättäväksi:

1. että SAK:n on kaikin käytettävissä olevin keinoin pyrittävä tehostamaan valtioneuvoston asettaman sosialisointikomitean toimintaa;

2. että maan luonnonrikkauksien varassa toimivat suuryhtymät voima-, puunjalostus- ja kaivosteollisuuksien aloilla siirretään valtion haltuun;

3. että valtion tuotannollisen toiminnan ohjaamista varten perustetaan tuotantoministeriö ja tuotantokomiteoita koskeva lainsäädäntö kehitetään niin, että niiden toiminta valtuuksia lisätään; sekä

4. että suurempien liikepankkien ja vakuutuslaitosten harjoittama rahapääoman sijoitus ja käyttö alistetaan valtiovarainministeriön valvontaan ja sosialisoinnin edistyttyä siirretään kokonaisuudessaan valtion haltuun.

Helsingin Radiotyöväen <u>

Samaa tarkoittavan aloitteen ovat tehneet myös *Jyväskylän Ase-teollisuustyöväen* ja *Oulun Autotyöntekijäin* osastot.

Jyväskylän Ase-teollisuustyöväen a.o. ehdottaa SAK:n edustajakokoukselle, että maamme suurteollisuuden, liikepankkien ja vakuutuslaitosten sosialisointi on nyt ajankohtainen ja maamme talouselämän kannalta välttämätön tehtävä, jonka vuoksi osasto ehdottaa, että asia otettaisiin edustajakokouksen käsiteltäväksi.

Oulun Autotyöväen a.o. päätti kokouksessaan t.k. 21 p:nä esittää SAK:n edustajakokouksen käsiteltäväksi sosialisointikysymyksen. Kysymys on ratkaistava nopeasti ja niin, että sen kautta voidaan huojentaa palkkatuloilla elävien raskasta verotusta ja kohottaa maamme elintasoa.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy aloitteisiin niiltä osilta, jotka ovat sopu-suinnassa SAK:n sääntöjen ja SAK:n valtuuston marrask. 19 p:nä 1945 sekä jouluk. 8 p:nä 1946 tekemien mainittua asiaa koskevien päätösten kanssa ja kannattaa asian esille ottamista edustajakokouksessa.

S. *Metallityöväen liiton liittotoimikunta.*

ESITYS N:o 95.

Useissa Euroopan maissa on jouduttu sen oleellisen tosiasian eteen, että trustiutuneiden ja kartellisoituneiden suuryhtymien vaikutus on muodostunut kahleeksi maan terveille kansantaloudelliselle kehitykselle ja vaaraksi demokraattisella suuntauksella.

. Meidän maassamme, missä riistävän ja työtätekevän luokan välinen juopa on kenties jyrkempi kuin muissa Euroopan maissa ja missä suurkapitalistit nytkin, itsenäisyytemme vaarantaen ja taloudellisen luhistumisen uhallakin, pyrkivät yhä **lisäämään voittojaan** on maamme koko työtätekevä luokka joutunut mitä **raskaimman**

verotaakan alle kahden raskaan sotamme seurauksena. Samalla kun raskasta verotaakkaa on näin palkkatuloistaan elävän kansanosan kohdalta yhä lisätty, ovat varsinkin suurteollisuus, pankki-, vakuutus- ja liikelaitokset haikailematta riistäneet huomattavia voittoja, näin vaarantaen kansantaloudellista kestokykyämme.

Näin ei kuitenkaan voi eikä saa jatkua, vaan on saatava tuotanto ja kansan elintaso kohoamaan.

Suuryhtymien pääoman kansallistamisen kautta hyödytetään koko kansaa ja kansantaloutta.

Ehdotammekin siis, että edustajakokous velvoittaa SAK:n työväenluokan eri edustajien kanssa yhteistyössä kaikki voimansa käyttäen toteuttamaan suurteollisuuden, pankkien, vakuutuslaitosten ja ulkomaan kaupallisten suuryhtymien kansallistamisen.

Tämän ehdotuksemme takana tiedämme olevan koko Suomen työtätekevän kansan.

*Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 9 r.y.
Tampereen kitntyöntekijät.*

ESITYS N:o 96.

Maamme suurteollisuuksien, raha- ja vakuutuslaitoksien, ulkomaankaupan, suurmaatUojen sekä apteekkien kansallistaminen on nyt ajankohtainen ja maamme talouselämän kannalta välttämätön tehtävä, jonka vuoksi osasto ehdottaa, että edustajakokous huomioi tämän tärkeän asian ottaen sen käsiteltäväkseen, sekä toimisi niin, "että asia tulee onnelliseen ratkaisuun.

*Suomen Rakennustyöläisten. Liiton osasto N:o 16 r.y.
Turun sekatyöläiset.*

ESITYS N:o 97.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 27:n 23. 2. 47 pitämä kokous päätti ehdottaa, että SAK määritteli kantansa kansallistamiskysymykseen nähden.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 27 r.y.

ESITYS N:o 98.

SAK:n kiertokirjeen N:o 2/1947 johdosta päätettiin ehdottaa liittokokoukselle, että sosiaUsoimiskysymys olisi saatava myönteiseen ratkaisuun.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N.o 90 r.y.

ESITYS N:o 99.

Kansallistamiskysymyksen jouduttamiseksi on SAK:n toimittava koko voimallaan, että saadaan toteutetuksi pankkien, vakuutuslaitosten ja suurteollisuuden valtion haltuun ottaminen, joiden tuotama voitto niin ollen saadaan koko kansan hyväksi. -

*Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 110 r.y. **

/

ESITYS N:o 100.

Koska ehdotus sotalainojen möratoriosta ei ole vielä saanut täyttä päämäärään vievää kannatusta, niin lähdetäisiin siltä pohjalta, että kaikki vakuutuslaitokset, liikepankit sekä puhelin- ja lennätinyhtiöt sosialisoitaisiin ensi tilassa.

Toiseksi, että toimitetaan tutkimus yksityisliikkeistä sekä osakeyhtiöistä, jotka ovat tehneet sotavarustusteollisuutta, missä määrin tällaiset liikkeet ovat rahoittaneet mainittuja sotalainoja. Nämä varat, jotka mainitut liikkeet ovat sotalainoihin kiinnittäneet ovat vain sotateollisuudesta saatuja kohtuuttomia voittoja, että nämä varat ilman muuta jäädytetään valtiolle kuuluvana. Palkkatuloistaan säästäjien osuus on mainituissa lainoissa kai niin pieni, että ne kyllä kestävät myös sen rasituksen. Tämä olisi kai lyhin tie valtion talouden tasapainoon saattamiseen ja palkkatyöväen elintason kohottamiseen lisäämällä valtion rakennus- ja teollisuustoimintaa.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 199 r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Osastojen N:o 9 (Tampereen kivityöntekijät), N:o 18 (Turun seka-mirfiet), Nro 27 (Joensuu), N:o 90 (Pesiö), Nro 110[^] (Kotka) ja N:o 19» (Kuorevesi) alustukset käsittelevät kansallistuttamista koskevia kysymyksiä. Kansallistuttamiskysymys on muodostunut nykytärkeäksi kysymykseksi, jolla oikealla tavalla järjestettynä on käänteentekevä merkitys yhteiskunnallisessa elämässämme, sen vuoksi SAK:n on kiinnitettävä siihen kaikki huomionsa. Liittotoimikunta ehdottaa alustuksiin viitaten, että edustajakokous määrittelee kantansa kansallistuttamiskysymyksessä ja velvoittaa SAK:n Työvaliokunnan kaikin käytettävissä olevin keinoin vaikuttamaan asian onnelliseen ratkaisuun koko kansan, työväenluokan ja erikoisesti palkkatyöläisten edun mukaisesti.

S. Rakennustyöläisten liiton Liittotoimikunta.

ESITYS Nro 101.

Helsingin Puuseppäin ammattiyhdistys r.y. korostaa SAK:n edustajakokoukselle, että maamme suurteollisuuden, liikepankkien ja vakuutuslaitosten kansallistaminen on nyt ajankohtainen ja maamme talouselämän kannalta välttämätön tehtävä, jonka vuoksi edustajakokouksen olisi päätettävä, että SAK:n taholta ryhdytään kaikella voimalla ajamaan kansallistuttamisasiaa.

Helsingin Puuseppäin ammattiyhdistys r.y. N:o 1.

Liittotoimikunnan lausunta:

/

Liittotoimikunta yhtyy ylläoleva» esitystä eräin varauksin ja lisäksi kannattamaan. Kansallistuttamisessa olisi myös huomioitava ulkomaan kaupan valtion haltuun ottaminen. Samalla kaa-

sallistuttamainea on suoritettava tuunrtitelmalltseatl Ja mahdolli-
suudet tarkoin harkiten, ettei tuotannolliselle toiminnallemme
aiheuteta vakavia häiriöitä ja siten kansantaloudellemme raskaita
seuraamuksia.

Suomen Puutyöväen liiton LUttotoimifcuntl.

ESITYS N:o 102.

^

Koska eduskunnassa on tehty lakialoite kansallistamiskysymyk-
sen ratkaisemiseksi maassamme vihdoinkin työläisten toivomuk-
sien mukaisesti ja koska maamme työväenliikkeen ohjelmaan kaik-
kina aikoina on juuri olennaisimpana osana sisältynyt maamme
suurpankkien, suurteollisuuden ja vakuutuslaitosten sosialisoinne»
eli valtion haltuun ottaminen, joka käsityksemme mukaan tällä
kertaa on ainoa ja nopeimmin tuloksia tuottava tie kansamme elin-
tason kohottamiseksi ja kansanvaltaisen järjestyksen lujittamiseksi
ja edelleen ^laajentamiseksi, ehdotamme,

että SAK pyrki yksinomaan sen käytettävissä olevin
keinoin saattamaan eduskunnassa toimivat työväen ryhmät
kiinteään yhteistoimintaan keskenään, kolmen suuren sopi-
muksen pohjalla tehdyn aloitteen myönteiseen ratkaisuun
saattamiseksi, joka toteutettuna olisi suuri voitto myös maam-
me ammatilliselle liikkeelle.

Suomen KutomateMsuustyöväen Liiton Vaasan osasto nro 8 r.y.

LiittohalHnnon lausunto:

LiittohaUmto viittaa SAK:n sääntöihin sekä Valtuuston viime
vuoden joulukuussa tekemään päätökseen sosiattsoimiskysygyk-
sestä ja toivoo, että SAK kaikilla sen käytettävissä olevilla kei-
noilla tukisi työväenpuolueitteit eduskuntaryhmien työskentelyä
asian saattamiseksi eduskunnassa myönteiseen ratkaisuun.

Suomen KutömateottimMstyöväen Liiton LiittohoIlirUo.

Satamatyöt yhteiskunnan haltuun.

ESrTYS N:o 103.

Kuten tunnettua yhteiskunta, joko kaupungit tai valtio, omistaa
satamarja siellä olevat laitteet. Työn järjestely niissä on kuitenkin-
yksityisyritystajien hallussa ja satamatyöstä saatava voitto menee
niinollen myös yksityisille. Satamissa yrittäjinä toimivilla työnan-
tajilla ei ole ollenkaan vastuuta satamien kunnossapidosta eikä
heidän yrityksensä liioin vaadi suuria pääomia yritystensä perus-
tamiseen enempää kuin niiden jatkamiseenkaan. He tulevat sata-
miin ikäänkuin kädet taskussa ja muutamien vuosien kuluttua ovat
suuria rikkaita.

Näinollen ei ole mitään oikeudellista eikä moraalistakaan perus-
tetta tällaisen tilan säilyttämiseen, vaan työt satamissa tulee saada

kuntien haltuun, tollain satamatyöstä saatava voitto myös koituu kuntien ja sen kautta koko kansan hyödyksi.

Niissä satamissa, missä kunnat eivät halua ottaa satamatöitä välittömästi haltuunsa, luovutettakoon satamatyöläisille heidän Järjestöjensä välityksellä.

Satamatyötä johtavaan johtokuntaan tulee kussakin satamassa varata satamatyöläisille riittävä edustus.

Tämän lisäksi tulee perustaa valtion liikennettä ohjaava elin, johon Suomen Kuljetustyöntekijäin Liitolle varataan riittävä edustus.

Martinniemen Kuljetustyöläiset r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Suomen Kuljetustyöntekijäin Liiton liittotoimikunta yhtyy edelläolevaan alustukseen.

Autonkuljettajakoulutuksen valtion haltuun ottaminen.

ESITYS N:o 104.

Autonkuljettajien koulutus maassamme on yksityisten autokouluopettaja tutkinnon suorittaneiden yrittäjien hallussa, joidenrtyötä mahdollisesti valvovat autokatsastusmiehet. Koulutusaika on typistetty mahdollisimman lyhyeksi ja tästä on seurauksena:

- 1) mahdollisimman suuri ja epäpätevä joukko, jotka kantavat ammattinimitystä autonkuljettaja,
- 2) autonkuljettajien koulutuksesta on kehittynyt keinottelu ansio-tarkoituksessa.

Käytäntö on osoittanut, että niin pienessä ajassa saatu ammat-tikokemus kuin mitä nykyään vaaditaan, ei ole läheskään riittävä niinkin tärkeän ja vaativan ammatin harjoittamiseen kuin mitä autonkuljettajan ammatti on. Onhan kysymyksessä kaikkien lii-kenneväylillä liikkuvien turvallisuus, huomattavia pääomia kysy-vän kaluston jatkuva hoito sekä kunnossapito ja huomattavan suu-ret kuljetettavat tavaramäärät.

Edelläolevan vuoksi esitämmekin,

että autonkuljettajien koulutus järjestettäisiin siten, että valtiovalta ottaisi vastuulleen koko koulutuksen, perusta-malla kaupunkeihin sekä asutuskeskuksiin, missä on riittävät edellytykset, autokouluja, joissa opetus järjestettäisiin koko-naan uudelle pohjalle:

- 1) mahdollisimman pitkä ja perusteellinen kurssi, jolle hy-, väksyttäisiin ainoastaan sellaiset oppilaat, jotka ovat toimi-neet autonapumiehinä vähintään yhden vuoden.

2) noin 6 kk. kiinteän kurssin jälkeen, jos oppilas on osoit-tautunut kehityskykyiseksi, annettaisiin hänelle n.s. harjoit-tusajokortti, joka oikeuttaisi ajamaan autoa vanhemman kul-jettajan valvonnan alaisena.

t

3) yhden vuoden, kestänyt valvonnan alaisena suoritettu harjoitusajo oikeuttaisi *ammattimaiseen* ajokorttiin.

Tiliä tavoin karsiintuisivat epäpätevät ainekset ammattiin pyrkijöistä ja koko kansantaloudelle tärkeästä ammattikunnasta kehittyisi todellisia ammattimiehiä, joiden merkitys nykyaikaisessa yhteiskunnassa täysin tajutaan..

Helsingin Automiesten ammattiosasto r.y.

Varkauden Automiehet r.y.

Kuusankosken ja ymp. Automiehet r.y.<

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy edelläolevaan esitykseen. Tulkoon tässä mainituksi, että liitto on tehnyt tästä asiasta kaksikin aloitetta asianomaiseen ministeriöön,' mutta tuloksetta.

S. Kuljetustyöntekijäin Liitto r.y. liittotoimikunta.

Työvaliokunnan lausunto;

Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin Ja esittää, että valittavan Työvaliokunnan tehtäväksi jätetään sosialisoimiskysymyksen seuraaminen huomioiden edellä esitetyt näkökohdat.

SAK:n Työvaliokunta.

X. Taloudellinen demokratia.

Tuotantokomiteat.

ESITYS Nro 105.

Kun voimassa oleva laki tuotantokomiteoista ei määritellyt tuotantokomiteain perustamista asunto-, tehdas- ja voimalaitosrakennuslalle ja kyseellinen ala on yksi tärkeimpiä maamme taloudellisen elämän elvyttämiseksi, niin pitäisi työnantajain ja työntekijäin yhteisymmärryksessä ohjata kyseellistä toimintaa kokonaisuudelle edullisesti. Nykyisen tilanteen vallitessa eivät työläiset kuitenkaan voi tehdä esityksiä, millä tavoin voitaisiin toimintaa tehostaa huomioimalla työtävät, työjärjestelyn tai työkurin ja siten estää rakennustoimintaa ja rakennusaineita vahingoittavia toimenpiteitä. Rakennustyöläiset ovat alalla vallitsevista epäkohdista kyllä tietoisia ja katsovat he, että tuotantokomiteoiden avulla voitaisiin näitä epäkohtia korjata ja voitaisiin rakennusteollisuutta kohottaa kansantaloutemme edun mukaisesti.

Edellä olevan perusteella esitämme, että SAK:n edustajakokous kehoittaa SAK:n Työvaliokuntaa yhdessä S. Rakennustyöläisten liiton liittotoimikunnan kanssa laatimaan sellaisen lisäysehduksen kyseelliseen lakiin, että asunto-, tehdas- ja voimalaitos- tai näitä vastaavat rakennustyöt tulisivat lain alaisiksi.

Lain perusmuutokseksi esitämme seuraavaa:

Jos rakennustuotantoa harjoittava yritys, yhtiö- tai yksityinen yrittäjä paikkakunnalla, missä toiminimen toimipaikka sijaitsee, rakentaa asunto-, tehdas-, voimalaitos- tai muuta vastaavaa rakennustoimintaa siten, että edellisenä kalenterivuotena on ollut kymmenen (6) kuukauden aikana työssä vähintään viisikymmentä (50) työntekijää, niin muodostetaan yrityksen keskuuteen tuotantokomitea, johon kuuluu kuusi (6) jäsentä ja yritykseen, jossa samana aikana on ollut sata (100) työntekijää perustetaan tuotantokomitea, jossa on kymmenen (10) jäsentä. Jos yritys rakentaa toisella paikkakunnalla, niin muodostetaan tämän rakennuksen yhteyteen tuotantokomitea. Jos samalla paikkakunnalla on useampia saman yrityksen rakennuksia työmaalla, niin kuuluvat -ne saman tuotantokomitean piiriin.

Työntekijäin edustajat tuotantokomiteaan valitaan eri ammattialojen pätevimmistä ammattimiehistä tai -naisista ja jos mahdollista,

niin sellaisista, jotka ewft tsääinaet saaaan yrityksen palvaluktaes» pisimmän aikaa. Kuitenkaan ei edustajaa «aida esitä, jos ala vai todistaa työskennelleensä rakennusalaalla vähintään vuoden ajan (tällaiseksi todistukseksi kelpaa S. Rakennustyöläisten lihon jäsen' kirja). Edustajan valinnan suorittavat yrityksen työläiset alan am-mattijärjestöjen kanssa yhteistoiminnassa.

Suomen *Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 10 r,y.*

&SITYS N:o 108. .

Esitämme SAK:n edustajakokouksessa 15. 6. 47 ja sitä seuraavina päivinä käsiteltäväksi asian koskien tuotantokomiteain asettamista vesivoimalaitosrakennustyömaille.

Esitystä perustelemme sillä, että vesivoimalaitosrakennustyö-mailla tuhlataan ja epätaloudellisesti käytetään nykyaikana tär-keätä rakennusmateriaalia.

S. Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 126 r,j/t.
Kausalan *rakennustyöläiset.*

ssrrsrs N:o 107.

-

Esitämme, että edustajakokous ottaisi käsiteltäväksi v. 1046 hy-väksiäytyyn ja nyt voimassa olevaan lakiin tuotantokomiteoista esittämämme parannuksen, että lakia voitaisiin käytännössä sovel-luttaa niihin teollisuuslaitoksiin, joissa eri työalaosastot todellisuudessa ovat samalla omistajalla, mutta on ilmoitettu kaupparekiste-riin eri yhtiöinä.

On ilmennyt tapauksia, että saman työnantajan omistamissa tuo-
- tantolaitoksissa, mitkä on rekisteröity eri osakeyhtiöiksi, el lain määräämää työntekijä- ja työtuntitulosta saavuteta näissä työosas-toissa erikseen, mutta kaikki yhteen laskien määrä taas ylitetäisiin. Tämän johdosta ehdotamme, että SAK:n edustajakokous kiinnittää vakavaa huomiota esittämämme epäkohdan korjaamiseen ja esit-tää lähitulevaisuudessa korjauksen tuotantokomitealakiip.

S. *Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 19\$.*

Liittotoimikunnan lausunto;

Tampereen kirvesmiesten osasto N:o 10, Kausalan rakennustyö-läisten osasto N:o 136 ja Juurikorven osasto N:o 196 ehdottavat tuo-tantokomitealakiin sellaisia muutoksia, että tuotantokomiteoita saa-taisiin perustaa myös rakennusalaä käsittäviin yrityksiin, vesivei-malaitostyömaille sekä sellaisten eri osakeyhtiöiden tuotantolaitok-siin, jotka todistettavasti ovat samojen miesten omistuksessa.

Tuotantokomiteain perustaminen varsinaiseen rakennusteollisuu-teen tuottaa erättä vaikeuksia, kuten työntekijäin pieni lukumäärä,

töiden lyhytaikaisuus, työntekijäin vaihtuminen Jae., josta vtinefe-
si mainitusta seikasta voi johtua, että tuotantokomiteaan jouduttai-
siin valitsemaan miehiä monta kertaa työn kestäessä. Eräitä suurta-
kin rakennusliikkeitä on olemassa, joiden työntekijäin lukumäärä
täyttää jo nykyisenkin lain vähimmäisvaatimukset tehtyihin tunti-
määriin nähden. Tällaisiin rakennusliikkeisiin voidaan nykyisänkin
lain puitteissa perustaa tuotantokomitea vapaaehtoisuuden pohjalla
sopimustieto, jota pidämme tarkoituksenmukaisempänä. Kun tuo-
tantokomitealakiin tullaan saavutettujen käytännöllisten kokemus-
ten jälkeen varmasti tekemään muutoksia, niin asetamme edustaja-
kokouksen harkittavaksi, voidaanko tuotantokomitealakiin ottaa
määräyksiä lain ulottamisesta rakennusalaan koskevaksi. Sama kos-
kee myös vesivoimarakennustyömaita. Todistettavasti samojen hen-
kilöiden hallinnassa oleviin useampiin pienempiin osakeyhtiöihin
nähden suosittelemme lakiin sellaista muutosta, että ne voidaan
saada lain piiriin kuuluviksi.

Rakennustyöläisten liiton Liittotoimikunta.

ESITYS N:o 108.

Vaikkakin rakennusaineteollisuuteen lain mukaan on perustettava
tuotantokomiteat m.m. tiiliteollisuuteen, niin kuitenkin on käytäntö
osoittanut, että koska tiilitehtailla työskennellään ainoastaan kesä-
aikana, niin verrattain suuretkaan tiilitehtaat eivät ole joutuneet
tämän lain alaisuuteen. Maamme jälleenrakennus toiminnalle on
tärkeätä, että m.m. tiiliteollisuus saataisiin kohoamaan ja siinä ilme-
nevät epäkohdat poistumaan työläisten ja työnteittäjien yhteistoiminnalla. Ylläolevan perusteella esitämmekin SAK:n edustajako-
koukselle, että tuotantokomitealakiin tehtäisiin muutos' tiiliteolli-
suuden kohdalta, SAK:n Työvaliokunta yhdessä S. Rakennustyö-
läisten Liiton Liittotoimikunnan kanssa lain muuttamiseksi seuraa-
vasti:

Niissä tiilitehtaissa, joissa käynnissäoloaikanaan saavutetaan
sama tuntimäärä kuin mikä vastaavana aikana tehdään yrityksessä,
johon laki määrää tuotantokomitean, eli jos tiilitehtaalla kolmen (3)
kuukauden aikana kalenterivuositain työskentelee viisikymmentä
.. (50) työntekijää, niin on kyseelliseen tuotantolaitokseen perustettava
tuotantokomitea samassa suhteessa kuin mitä laki tästä määrää.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto JV:o 10S r.y.

' Liittotoimikunnan lausunto:

liittotoimikunta puoltaa esitystä, vaikka nykyisenkin lain puit-
teissa on mahdollisuus sopimustietä saada tuotantokomiteoita tiili-
tehtaille, joissa tehtyjen työntuntien määrä ei nouse lain vaatimaan
vähimmäismäärään.

Rakennustyöläisten Uiton Liittotoimikunta, .

Työntekijäin luottamusmiesten asema.

ESITYS N:o 109.

Koska on ilmennyt useissa työpaikoissa, että työntekijäin luottamusmiehiä on katsottu työnantajain taholta melkoisen karsaasti, niin esitämme,

että SÄK:n edustajakokous velvoittaisi Työvaliokunnan ottamaan yhteyden Työnantajain Keskusliittoon ja vaatimaan, että työntekijäin luottamusmiehille osoitetaan suurempaa kunnioitusta.

Vuohijärven Puutyöntekijäin ammattiosasto r.y. N:o 218.

Littotoimikunnan lausunto:

Edellä olevan esityksen johdosta on huomautettava, että työntekijäin luottamusmiesten asema on jo lainsäädännöllä turvattu, sekä lisäksi SAK:n ja Työnantajain Keskusliiton välisellä yleissopimuksella, joten erikoisen päätöksen tekeminen lienee tarpeetonta. Paikallisten osastojen on vain valvottava, että työntekijäin luottamusmiehille täten turvattuja oikeuksia työnantajain taholta kunnioitetaan.

Suomen Puutyöväen liiton Liittotaimikunta.

Työvaliokunnan lausunto:

f

Esitysten johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin ja esittää, että edustajakokous jättää valittavan Työvaliokunnan hoidettavaksi kysymyksen huomioiden edelläesitetyt näkökohdat.

SAK:n Työvaliokunta.

X XI. Työväenliikkeen yhtenäisyys.

ESITYS N:o 110.

Tänä ajankohtana täyttää valoisa ja iloinen tunne monen vanhan ammattiyhdistysmiehen ja -naisen mielen hänen katsoessaan sitä valtavaa liikehtimistä, joka niin aurinkoisena ja lupaavana on havaittavissa ammatillisten järjestöjemmekin piirissä. Vanha taisteilija tuntee sielussaan syvää tyydytystä nähdessään varsinkin uuden veren, nuorison, rientävän lippujen alle. Jokainen tuntee elävänsä aikaa, joka vihdoin antaa toiminnalle erään sen tärkeimmistä edellytyksistä — mahdollisuuden työskennellä vapaasti ja jpelkäämättä.

Ammatillisen liikkeemme kehitysvaiheessa olemme saapuneet ajankohtaan, josta eteenpäin lähteminen ilman perusteellista tilanetarkkailua ei ole mahdollista. Käsillä on aika, jolloin on ei vain toimittava, vaan myös ja ennen kaikkea puhuttava — selvennettävä asioita. On myöskin erikoisen tarkoin syvennyttävä tutkimaan, missä määrin olemme jaksaneet pitää kiinni niistä arvoista ja päämääristä, jotka ammattiyhdistysmiehet toiminnan alkuvaiheissa omaksuivat johtotähdkeeseen.

Ammattiyhdistysliikkeen kulkema tie on pitkä ja tapahtumain kulku siksi monivaiheista ja -vivahteista, että siihen sisältyy lukemattomat määrät sekä suurempia että pienempiäkin voittoja, kuin myöskin vastaavasti tappioita ja ehkä väärinlaskelmointejakin. Tämän hetken etumme vaatiikin meitä kiinnittämään huomiota näihin. Tämä siksi, että tiedämme vaikenemisen niistä, vaikkapa vain taktikointimielelläkin, olevan kaikkea muuta kuin etujemme mukaista.

Arvostelu on tunnetusti helppoa. Paljon helpompaa se on vielä, jos katsomme asioita vain pinnallisesti, yksipuolisesti. Tästä välttyäksemme tuleekin meidän huomioida eräs tärkeä seikka. Ja tämä on toteamus, ettei meillä ole ollut täyttä mahdollisuutta vapaaseen, rajoittamattomaan toimintaan ennenkuin vasta viimeisten sotavuosiemme jälkeen. Emme ole voineet työskennellä, täysin demokraattisissa oloissa, vaan on maamme työväestön kaikkalainen järjestötoiminta ajoittain joutunut kulkemaan mustan taantumuksen rasakaasti painavan mielivallan alla — mielivallan, josta vapauduimme vasta sen jälkeen kuin demokraattisten voimien-onnistui lyödä vastustajamme polvilleen.

Olimme kylläkin joskus vanhaan aikaan, useita vuosikymmeniä; sitten, nähneet ammatillisen liikkeemme mahtavana, sisäisesti melko ehjänä, mutta kun nyt jälleen viime sotavuodet näyttivät taantumuksellisten voivan pirstota työmme tulokset, niin epäusko lii* kettämme kohtaan luonnollisestikin silloin tällöin on saanut ilmauksensa jäsenjoukoissa.

Kuitenkin on muistettava, että saamamme vapaus ja voitto eivät missään nimessä ole lopullisia. Taistelu jatkuu! Vastusta jäämme rintama liikkuu. Se uhkaa työtämme edelleenkin, pukeutuen nyt valheellisesti demokratian nimen varjolla useihin vaikeammin havaittaviin muotoihin.

Siksi onkin syytä tehdä Itsellemme kysymys: ' Voimmeko saamamme toimintavapauden säilyttää? Voimmeko sen varmistaa eli turvata? On olemassa merkkejä, jotka selvästi viittaavat siihen, että tässä suhteessa valistuneemmissakin työläispiireissä tunnetaan, jonkinlaista — ehkäpä aiheellistakin — epäilyä. Tunnetaan täysin selvästi, että ammattiyhdistysliikkeen pohja on uhannut pettää eli osoittautua kestäättömäksi ajan aallokossa. Voitiinban todeta, kuinka Hitler-kaudella useimmissa Euroopan maissa työväen ammatilliset järjestöt löytiin maahan sodan vqimalla ja avulla. Juuri tämä toteamus on omiaan herättämään kaikkea muuta kuin turvallisuuden tunnetta jäsenistössä. Samoin muistaa jokainen sen kuvan, joka sotaa edeltäneinä vuosina saatiin ammatillisesta liikkeestämme. Silloin mentiin hyväuskoisuudessa niinkin pitkälle, että jäseniksi kelpasivat kaikki, jotka vain maksunsa maksoivat. Tästä taas johdonmukaisena seurauksena oli, että valistustyö oli sovittettava sen mukaisesti. Yhteiskunnalliset kysymykset jouduttiin syrjäyttämään sekä uhraamaan paljon muita arvoja. Oli tingittävä perusperiaatteista. Jossain mielessä sen ymmärsi silloin, mutta kun nyt, joloioka meillä voitaisiin vapaasti tuoda julki mielipiteitä, voidaan havaita sama ilmiö, niin sitä on enemmän kuin vaikeata ymmärtää. Saakin aivan kuin tunnun, etteivät yhteiskunnallista laatua olevat enempää kuin periaatteellisuusluohtoisetkaan kysymykset olisi enää niin välttämättömiä ja tarpeellisia käsitellä kuin tuohon „vanhaan hyvään aikaan": Syy tällaiseen ajattelutapaan on löydetävissä säitä, että varsinaisten pohjakysymystemme oikea selvittäminen jäsenistölle on toimintaamme ja työtämme ohjaavien keskeisimpien elinten taholta pyrkinyt jäämään melko olemattomaksi.

Mutta nyt meidän on herättävä, sillä me tiedämme, etteivät vastustajamme nuku. He eivät voi nukkua silloin kun näkevät työmiehen tänään jälleen aktiivina, toimintaintöä uhkuvana pyrkivän m.m.yhteiskunnallisten asioiden hoitoon. Siksiä he kaikissa mahdollisissa tilaisuuksissa huutavat äänensä käheiksi leimatessaan politiikaksi kaikki työläisten yritykset samaistaa sosiaaliset, yhteiskunnalliset ynnä demokraattiset oikeutensa taloudellisten etukysymystensä kanssa.

Voidaksemme häiriintymättä jatkaa tämänpäiväistä valoisaa kulkuamme on meidän muistettava pitää kiinni myös demokraattisista oikeuksistamme. Samoin myös valistustyössämme on tähdennettävä, -etfi työmme tulee tapahtua nimenomaan työväen luokkaiiikkeen

m

hengessä, jos mielimme odottaa tulevalta toiminnalta tuloksia, jotka olisivat ehdottomasti pysyviä.

Edelläolevan perusteella esitämme:

1) että tämä edustajakokous toteaisi ne tekijät, jotka useimmissa Europan maissa johtivat ammattiyhdistysliikkeemme pohjan murtumiseen, sekä tämän todettuaan ja nykyisen ajan vaatimukset huomioon ottaen ryhtyisi luomaan uutta, kestävä perustaa ammattiyhdistysliikkeellemme asettamalla tulevalle toiminnallemme tarkat suuntaviivat ja määrätietoisen ohjelman.

2) että edustajakokous harkitsisi niitä toimenpiteitä, jotka täysin vakuuttavasti voisivat osoittaa jäsenistölle ammattiyhdistysliikkeen piirissä tapahtuvan työn olevan täysin turvaton demokratianvastaisten aineiden hyökkäyksiltä.

3) että työntekijäin valistus- ja kasvatustyössä, toisin kuin tähän saakka, alettaisiin kiinnittää päähuomio periaatteellisiin kuin myöskin muuhun henkisesti kasvattavaan työhön.

S. Kirjatyöntekijäin Liiton Jyväskylän osasto N:o 8 r.y.

Liitotoimikunnan lausunto:

Edelläoleviin ponsiin yhdyimme.

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.

ESITYS N:o 111.

Vuosikokouksessaan 2 p:hä helmikuuta Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto Nro 56, Salo, päätti esittää kesäkuun 15 p:nä 1947 alkavalle Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton edustajakoukselle alustuksen, joka koskee ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyttä.

Ammattiyhdistysliikkeen suurin voima on sen yhtenäisyys. Vain yhtenäisenä ja yksimielisenä joukkotoimintana ammattiyhdistysliike voi toimia koko työväenluokan parhaaksi. Ennen lapualaisvuosia tapahtunut Suomen Ammattijärjestön hajoaminen tunnetuin seurauksin on varoittava esimerkki siitä, mihin yhtenäisyyden puuttuminen johtaa. Jos SAK, joka on kehittynyt oloissamme valtavaksi ruumiillisen ja henkisen työntekijäin yhteenliittymäksi, joutuu hajoitustyön uhriksi, merkitsee se suurta taka-askelta koko Suomen Ammattiyhdistysliikkeelle. Tällainen hajoitustyö, joka tapahtuu jonkun määrätyn puolueyhmän etupyyteiden läpiviemiseksi, on SAK:n piirissä päättävästi ehkäistävä. SAK ei saa muodostua poliittisten puolueiden temmellyskentäksi, vaan sen on toimittava puolueista riippumatta kaikkien ruumiillisen ja henkisen työntekijäin yhteisten taloudellisten ja sosiaalisten etujen parantamiseksi. SAK:ssa ja sen alaisissa järjestöissä toimivien on muistettava, etteivät poliittisesti toisin ajattelevat ammattiyhdistystov*rimme ole vastustajiamme, vaan kapitalistiset työnantajamme, Jot-

ka nälkävyötämme kiristämällä koettavat lisät hyvinvointiaan ja ennestään suuria pääomiaan. Ne järjestöissä johtavissa asemissa olevat henkilöt, jotka eivät tätä muista, vaan toimivat jonkun puolueryhmän määräysten alaisina ammattiyhdistysliikettä hajoittavasti, on eroitettava toimistaan. Sitä pidämme koko ammattiyhdistysliikkeen menestymisen kannalta tärkeänä.

Salon *Rakennustyöläisten Ammattiosasto S. Rakennustyöliiton osasto* lt:o 56 r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy osasto N:o 56.(Salo) esitykseen.

v *Rakennustyöläisten liiton Liittotoimikunta.*

ESITYS N:o 112.

Suomen Metallityöväen Liiton os. 155 vuosikokouksessa 21. 2. 47 Kanavuorella päätti kokous esittää SAK:n edustajakokoukselle alustuksena yhteistoiminnan tehostamisen tärkeyden työväenjärjestöjen keskuudessa.

Toivomme, että yhteistoiminta tulisi nykyistä terveemmälle ja laajemmalle pohjalle tulevaisuudessa työväestön yhteistä päämäärää silmälläpitäen.

Kanavuoren Metallityöväen a.o.

Liittotoimikunta kannattaa esitystä.

- • *S. Metallityöväen liiton liittotoimikunta.*

ESITYS N:o 113.

Allekirjoittanut osasto, käsiteltyään työväen yhtenäisyyttä, päätti yksimielisesti kehoittaa kaikkia SAK:n edustajakokousedustajia kiinnittämään erittäin vakavaa huomiota niihin uusiin ennen tuntemattomiin tehtäviin, mitä tällä hetkellä eteemme aukenee maamme ammattiyhdistysliikkeen alalla.

Osallistuminen valtiotaloutta koskevien kysymysten ratkaisuun käy ammatillisille järjestöille mahdolliseksi ja välttämättömäksi. Päinvastoin kuin taantumuksen vallitessa, on kansanvaltaisuuden kehittyvässä maassa mahdollisuudet aivan toiset valtiovalan, ja ammatillisen liikkeen yhteistaloudelle. Tuotantoa lähinnä olevana järjestönä tulevat ammatilliset järjestöt saamaan entistä suuremman merkityksen koko talous- ja yhteiskuntaelämässämme. Tämä on työtätekevän luokan edun mukaisesti tärkeätä ja tämä myös käsityksemme mukaan vaatii työväen yhtenäistä ja tiivistä rintamaa.

Toivomme hartaasti, että nyt pidettävä SAK:n edustajakokous pystyisi luomaan varman pohjan työväen yhtenäiselle esiintymis-

selle niin poliittisten kuin ammatillistenkin työväenjärjestöjen kesken ja onnistuisi löytämään mahdolliset edellytykset asian parhaalle kehittymiselle.

Vuokaen&aakton Puuseppien ja huoiiekalutyöläisten ammattiosasto r.y. N:o 220.

Liittotoimikunnan lausunto;

Käsityksemme mukaan on ammattiyhdistysliike säilytettävä itsenäisenä, poliittisista puolueista riippumattomana ja vapaana järjestönä, mutta tämän ei suinkaan tarvitse olla esteenä sille, etteikö SAK voisi toimia välittäjänä eli sovittelijana työväen eri poliittisten suuntien välillä. Työväenliikkeen yhtenäisyys on suorastaan välttämätöntä työväelle tärkeitten ja suurten kysymysten myöntäiseen ratkaisuun saattamiseksi. Yhdymme siis osaston esitystä kannattamaan.

Suomen Puutyöväen liiton Liittotoimikunta.

Työvaliokunnan lausunto:

Esitysten johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin ja esittää, että edustajakokous jättää valittavan Työvaliokunnan hoidettavaksi kysymyksen huomioiden edelläesitetyt näkökohdat.

1 SAK:n Työvaliokunta.

\

XII. Rationalisointikysymykset.

Työ- ja aikatutkimukset.

ESITYS N:o 114.

Maamme kaikilla teollisuuden aloilla on sodan jälkeen alettu kiinnittää hyvin suurta huomiota rationalisointiin. Tämä rationalisointi perustuu pääasiassa työ- ja aikatutkimuksiin. Rationalisointiin tähtäävät toimenpiteet ovat myös kutomateollisuudessa havaittavissa erittäin voimakkaina. Tähän nähdäksemme vaikuttaa se, että teollisuutemme teknillinen kehitys jäi sodan aikana jälkeen sekä, että teollisuuden palkkauksen järjestelyyn on ammatillinen liike saanut ratkaisevan otteen. Teollisuuskapitalistit, korvataksaan teknillisen jälkeenjääneisyyden ja säilyttääkseen mahdollisuutensa edelleenkin hyviin voittoihin, ovat erikoisesti tarttuneet rationalisointiin. Kun valtioneuvoston ja ammatillisen liikkeenkin taholta on kiinnitetty huomiota tuotannon kohottamiseen, ovat teollisuuskapitalistit nähneet otollisen tilaisuuden rationalisoinnin kiihdyttämiseksi.

Työtulosten ja tuotannon kohottamiseen tähtäävät rationalisointitoimenpiteet ovat työväestönkin kannalta sikäli merkityksellisiä, että niiden kautta voidaan olettaa lisättävän kulutustarvikkeitten tuotantoa, alentaa hintoja ja kohentaa yleistä elintasoa ja tässä mielessä myös SAK on omaksunut rationalisointiin myönteisen kannan. On kuitenkin ilmennyt merkkejä siitä, että suoritetuissa työ- ja aikatutkimuksissa on sivuutettu ne periaatteet, jotka edellisessä SAK:n edustajakokouksessa ammatillisen liikkeen taholta rationalisointiin nähdessä omaksuttiin. Niinpä työn tuottavuutta on lisätty, palkat pysytetty suurin piirtein entisellään ja tuotteitten hinnat, ovat entiset, joten hyöty on tahtonut jäädä yksinomaan työnantajien hyväksi. Työ- ja aikatutkimukset ovat jääneet myös yksinomaan työnantajien itsensä valvottaviksi ja jolta lisäksi pääasiallisesti suorittavat tehtaan itse valitsevat insinöörit, joiden työtä ja tutkimuksia ei minkäänlaisen valtion elimen taholta kontrolloida. Ammatillinen liike on joutunut enemmän tai vähemmän puolustusasenteeseen rationalisoinnista johtuviin toimenpiteisiin nähdessä. Kun asian tähän suuntaan kehittyminen ei voi enää jatkua vaarantamatta palkkatyöväen asemaa, ja kun ammatillisessa liikkeessä kerran omaksutaan myönteinen kanta rationalisointiin nähdessä, on

-myös välttämätöntä, että ammatillinen liike osallistuu rationalisoinnin johtoon siten, että asetetut ehdot tulevat täytettyä ja palkkatyöväen edut valvottua.

Edellä esitetyin perustein esitämme,

- a) että SAK:n edustajakokous asian käsiteltyään velvoittaisi Työvaliokunnan ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että saataisiin aikaan sellainen valtion elin, joka valvoisi Kaikkea rationalisointia, työ- ja aikatutkimuksia;

D) että Työvaliokunta ryhtyisi kouluttamaan tai palkkaisi SAK:n palvelukseen henkilöitä, jotka olisivat päteviä suorittamaan työ- ja aikatutkimuksia ja joitten avulla SAK[^]roisi valvoa, että sen rationalisoinnille asettamat ehdot tulisivat täytettyä.

Suomen Kutomateollisuustyöväen Liitto r.y.

ESITYS' N:o 115.

Meillä on Suomessa nyt sodan jälkeen ryhdytty enemmän kuin aikaisemmin määrittelemään palkkoja aikatutkimusten perusteella. Siihen on ollut syynä kolme tekijää: valtioneuvoston antama kehottus tuotannon kohottamiseksi, työntekijäin palkankorotusvaatimukset ja työnantajain ainainen asenne, että palkat niin alhaisiksi kuin mahdollista.

Asiallisesti tyydytetäänkin kaikkia osapuolia aikatutkimuksilla osaksi, koska tarvikkeita tuotetaan enemmän, työntekijät ansaitsevat hieman enemmän (suuremmalla ponnistuksella) ja tuotteet tulevat halvemmiksi kappaletta kohden, mutta tämä on sitä väärää rationalisointia, jota SAK:n viime edustajakokous jyrkästi vastusti, sillä hyöty, mitä tässä tapauksessa tuotannossa aikaansaadaan, otetaan melkein poikkeuksetta työläisiltä irti. Kun taas jos oikeata rationalisointia harjoitetaan, kiinnitetään suurempaa huomiota menetelmäparannuksiin ja koneellistuttamiseen. Sen vuoksi esitämme arvoisalle edustajakokoukselle, että se ottaisi harkittavaksi seuraavaa:

a) että jokaiseen tuotantolaitokseen saataisiin työläisten edustajat työntutkimusosastolle, jossa heidän tulisi valvoa, että menetelmäparannuksiin ryhdytään ja työntekijäin pyytävässä työarvojen tarkistusta pystyisi suorittamaan sitä. Heidän koulutuksestaan huolehtivat tuotantolaitokset.

b) että SAK palkkaisi toimitsijan, jonka kuuluisi olla yhteydessä näihin työläisten omiin työntutkijoihin samalla valistaen ja neuvoen heitä, sekä ensikädessä tietenkin huolehtisi siitä, että näitä, tulisi joka teollisuuslaitokseen.

c) voitaisiin ehkä ajatella, että valtioneuvoston alainen elin huolehtisi kaikkien työntutkijain kouluttamisesta ja edelleen

J • niitä valvoksi.

H:&n PosliinUyöntekij&in a.«• r.tf,,'

Liittotoimikunnan lausunto;

Helsingin Posliinityöntekijäin a.om tekemästä esityksestä on viimeksi pidetty SAK:n edustajakokous jo tehnyt periaatteellisen päätöksen. Tehtyä päätöstä olisi käytännössä ryhdyttävä soveltamaan ja olisi silloin työmarkkinain keskusjärjestöjen keskenään tekemässä sopimuksessa tarkoin määriteltävä kaikki ne perusteet, joiden mukaan rationalisointia sovelletaan käytäntöön työpaikoilla.

Esityksen kohtaan b) liittotoimikunta yhtyy osaston esityksessä tekemään tehtyyn ajatukseen rationalisointia tunnevan ammattimiehen ottamisesta SAK:n palvelukseen. Liittotoimikunnalla ei kuitenkaan ole ollut mahdollisuutta käsitellä sitä, onko SAK:lla nykyisin siihen taloudellisia mahdollisuuksia ja olisi se jätettävä Työvaliokunnan' harkittavaksi.

Suomen Lasi- ja Posliinityöntekijäin Liitto r.y. Liittotoimikunta.

Aloitetoiminta.

ESITYS N:o 116.,

Kun on ilmennyt, että eräät tuotantolaitokset ovat ottaneet keppihevosekseen nk. aloitetoiminnan, jossa on sääntönä, että erinäisistä parannusehdotuksista ja" keksinnöistä maksetaan niiden esittäjille määrätty korvaus, ja kun on selvä, että erinäisissä tapauksissa voi parannusehdotus aiheuttaa keksijälle itselleen, mahdollisesti myöskin työtovereilleen taksojen alennusta, niin haluamme edustajakokouksen ratkaistavaksi jättää kysymykset:

a) Miten työntekijäin on suhtauduttava aloitetoimintaan.

b) Minkälainen korvaus kuuluu aloitteen tekijälle.

H:gin Posliinityöntekijäin a.o. r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Aloitetoiminta liittyy läheisesti rationalisoimiseen ja ammattiyhdistysliike on tämän periaatteellisesti hyväksynyt. Työntekijäin tekemäin aloitteiden korvauksen ja sen periaatteenkin määrittely edustajakokouksen päätöksellä ei ole mahdollista, vaan olisi periaatteelliset määritelmät ratkaistava työmarkkinain^ keskusjärjestöjen keskeisellä sopimuksella ja lähemmät yksityiskohdat työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen keskeisissä työehtosopimuksissa.

Suomen Lasi- ja Posliinityöntekijäin Liitto r.y. Liittotoimikunta.

Työvaliokunnan lausunto:

Esitysten johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin ja esittää, että edustajakokous jättää valittavan Työvaliokunnan hoidettavaksi kysymyksen huomioiden edelläesitettyt näkökohdat.

SAK:n Työvaliokunta.

XIII. Työaikakysymykset.

ESITYS Nro 117.

Ammattiyhdistysliikkeen saavutukset työajan rajoittamisessa ovat huomattavat. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että päämäärä olisi jo saavutettu. Päinvastoin. Kehitys kulkee edelleen suuntaan, joka vaatii työtekeväälle enemmän vapaa-aikaa. Aikaa, jota kukin voi käyttää oman itsensä hyväksi. Tämän yhteydessä ei tarvinne ajatusta laajemmin perustella, sillä olemme ilman muuta vakuuttuneet, että työajan rajoittaminen on työtekevien jrb--^ teinen pyrkimys: Sodan jättämissä olosuhteissa, joissa parhaillaail""^» elämme, ei tämä asia luonnollisesti ole aivan ajankohtainen, mutta sopivan tilaisuuden tullen sen täytyy olla hyvin suunniteltuna valmiina esille otettavaksi.

Ehdotamme siis, että

*

Edustajakokous julkituo ajatuksen, että 40-tunnin työviikko on ammattiyhdistysväen lähin tavoite. Vaikka kokous toteaaakin vallitsevat olosuhteet vaikeiksi tämän toteuttamiselle välittömästi juuri nyt, on kuitenkin velvollisuutemme jatkuvasti ja voimakkaasti työskennellä siten, että tilaisuuden tullen SAK olisi varautunut esiintymään tämän vaatimuksen esittäjänä ja tukijana.

Suomen Kirjatyöntekijäin Lutto r.y.

ESITYS N:o 118.

Jo ennen toista maailmansotaa oli Suomessakin työtekevien ilmeisenä pyrkimyksenä päästä 40-tuntiseen työviikkoon, Sota teki kuitenkin tyhjäksi meidän silloisetj>yrkimyksemme. Nyt, sitä mukaa kuin taloudellinen elämämme pääsee siirtymään normaalisiin uomiinsa, tuo kysymys tulee jälleen eteemme.' On odotettavissa, että markkinareittien vapautuessa ja ulkomaankaupan päästessä entiseen tehoonsa, liikatuotantoa tulee jälleen tulevaisuudessa ilmene-mään. Kuten tunnettua se puolestaan tuo tullessaan aina työttö-myyttä. Myöskin on huomattava, että, työntekijöille yhteiskunnan tukipylväinä kuuluu myöskin oikeus saada osansa niistä teknillisistä parannuksista, mitä kullakin alalla tehdään, kuuluu siis oikeus voida nauttia koneiden tuomista eduista, joten on päästävä vähitel-

Ien siihen, että yhteiskunta takaa heille myöskin oikeudet eikä vamaadi velvollisuuksia.

Edelläolevaan vedoten esitämme, että SAK:n edustajakokous asian käsiteltyään, jättää Työvaliokunnalle harkittavaksi, mihin toimenpiteisiin voitaisiin, talouselämämme vakiinnuttua, ryhtyä 40-tuntisen työviikon aikaansaamiseksi.

Svamen Kutomateollimastyöväen Liitto r.y.

ESITYS N:o 119.

Jyväskylän Aseteollisuustyöväen ammattiosasto esittää 40-tunti-^ sen työviikon käytäntöön ottamista mahdollisimman nopeasti.

Huolimatta siitä, että elämme suunnattomien aineellisten arvojen hävityksen keskellä, on tosiasia kuitenkin se, että teollisuuden teknillistymä on kohonnut tähän astisesta korkeimpaan potenssiinsa. Verrattain nopean väestön lisäyksemme ansiosta tulee kehittymään työvoiman ylitarjontaa, joka tuo valtiovallan ratkaistavaksi vaikeita työttömyysprobleemeja, ellei tämän torjumiseksi ryhdytä ajoissa lakisääteisiin ehkäisytöimenpiteisiin. Rinnan teollisuuden teknillisen kehittymisen kanssa kasvavat myös työntekijäin ruumiilliset ja sielulliset rasitukset, joka entisen pituisia työpäiviä tehden tulee lyhentämään työkuuntoisuusikää, joka on myös kansantaloudellinen tappio. Metallimiehet olivat Suomessa ensimmäisiä, jotka saivat 48 tuntisen työviikon käytäntöön. Nyt vaatimuksemme on 40 tuntisen työviikon käytäntöön ottamisesta samoista syistä kuin noin 30 vuotta sitten vaadimme 8 tuntista työpäivää.

Jyväskylän Asetyöväen a.o.

Lappeenrannan Metallityöväen a.o. n:o 3 ehdottaa SAK:n edustajakokoukselle, että sen olisi pyrittävä mahdollisimman pian toteuttamaan ajatusta 40 tuntisen työviikon aikaansaamiseksi.-

Samaa tarkoittavan aloitteen on tehnyt myös Vaasan Metallityöväen ammattiosasto.

Liittotoimikunnan lausunto:

,

»

Liittotoimikunnan käsityksen mukaan on ajatus periaatteessa kannatettava, mutta huomioon ottaen maan nykyisen vaikean taloudellisen tilan sekä työvoiman puutteen, ei asialla liene käytännöllisen toteutumisen mahdollisuuksia, mutta olisi SAK:n tämä huomioitava vastaisuudessa.

S. Metallityöväen liiton liittotoimifcunta.

ESITYS N:o 120.

Kun jo nyt on näkyvissä johtavissa kapitalismimaissa työttömyyttä, kuten Amerikassa, on varsin oikeutettua, että sitä varaudutaan vastustamaan meilläkin. Työtahti tapojen kehittyessä ja olo-

jen vakiinnuttua tulee todennäköisesti meilläkin, ainakin jossakin määrin eräillä aloilla esiintymään työttömyyttä. Tästä kuten tiedämme, joutuu yksinomaan työväestö karsimaan. Tämä vuoksi on syytä siirtyä lyhennettyyn työaikaan. Työväestön on päästävä osalliseksi teknillisestä kehityksestä lyhennetyn työajan muodossa, eikä kuten tähän asti, saa joutua kärsimään työttömyyden kirouksia. Siksi esitämme, että SAK:n edustajakokous päättää, että SAK:n on tehtävä kaikkensa työviikon lyhentämisen puolesta 40 tuntiin viikossa, niin pian kuin se on mahdollista tuotannon siitä häiriintymättä kansantaloudellisesti, tai kun ilmenee vähänsäkään määrässä työttömyyttä.

- Suomen Rakennustyöläisien Liiton osasto N:o 110 r.y. Kotka.

Liittotoimikunnan lausunto:

Kotkan Sekatyöläisten osasto N:o 110 ehdottaa 40-tuntisen työviikon käytäntöön ottamista, liittotoimikunta on sitä mieltä, että vastaisuudessa on vakavassa mielessä ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, että 40-tuntinen työviikko saadaan käytännössä toteutetuksi. Aikaisemmin on jo tässä suhteessa esityksiä tehty, mutta ne eivät ole johtaneet tuloksiin. Tällä kertaa on maamme tuotanto- ja talouselämä siksi heikossa kunnossa, että sen elvyttämiseksi on tehtävä kaikki mitä tehtävissä on, jotta tuotanto saadaan nousemaan ja kansan elintaso kohoamaan, joten 40-tuntisen työviikon puolesta taisteluun lähteminen ei ole ajankohtainen. Liittotoimikunta puolestaan ehdottaa, ettei kysymystä kokonaan hyljätä, vaan jätetään SAK:lle valtuudet ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin, silloin kun siihen sopiva tilaisuus ilmestyy.

Rakennustyöläisten Liiton Liittotoimikunta.

Työvaliokunnan lausunto:

Esitysten johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin ja esittää, että edustajakokous jättää valittavan Työvaliokunnan hoidettavaksi kysymyksen huomioiden edelläesitetyt näkökohdat.

SAK:n Työvaliokunta.

XIV. Ammattientarkastus.

ESITYS N:o 121.

Sosiaalinen lainsäädäntö on maassamme kehitetty jo melko pitkälle, mutta lakien noudattamisen valvominen on tähän asti ollut luvattoman heikkoa. Työntekijät eivät näinollen useastikaan ole edes tietoisia lakien heille suomasta suojasta. Ammattientarkastus, jolle lakien noudattamisen valvonta on keskitetty, ei ole tässä suhteessa täyttänyt niitä edellytyksiä, joita sille on asetettu. Sen vuoksi ammattientarkastus kokonaisuudessaan vaatisikin runsaasti uudistuksia ja parannuksia, jotka saattaisivat lain valvonnan entistään tehokkaammaksi. Lainsäädännössäkkin on vielä puutteellisuuksia, jotka aikaansaavat sen, ettei lakeja täydellä teholla käytännössä sovelleta. Eräänä tällaisena puutteena mainittakoon, ettei ammattientarkastajaa velvoiteta käymään työpaikalla kuin kerran vuodessa, joten yksinomaan jo tämänkin vuoksi tehokas valvonta jää enemmän sattumanvaraiseksi. Ammattiyhdistysliike, jonka päätavoitteisiin kuuluu myöskin työväen sosiaalinen huolto, onkin, useasti joutunut kiinnittämään vakavan huomionsa ammattientarkastajien työn heikkouksiin.

Ryhtyessämme suunnittelemaan keinoja sosiaalisten lakien noudattamisen tehostamiseen, kiintyy ensihuomio liittojen toimintoihin. Tehtäviään suorittaessaan joutuvat he välittömästi työväestön kanssa kosketukseen järjestöelämässä ja tällä tavoin laajentavat jatkuvasti tuntemustaan työväestön tarpeista. Tällä perusteella ajatellen olisi liittojen toimitsijoilla oikeat edellytykset työntekijöiden etujen valvojina myöskin työpaikoilla. Luonnollisesti tulisi-tehtävän suorittaminen vaatimaan toimitsijoilta entistä suurempaa lakien tuntemustaf?mutta tähän puoli voidaan helposti auttaa asianmukaisella koulutuksella. Kysymykseen sisältyy myöskin, taloudellisia kohtia, joiden ratkominen asian tässä vaiheessa ei kai liene tarpeellista, vaan voidaan se jättää ajankohtaan, jolloin kysymys lopullisesti tulee käsittelyyn. Nykyisen lainsäädännön puitteissa tuskin on mahdollista ammattientarkastajani tehtävien siirtäminen toimitsijain hoidettavaksi, ja senvuoksi olisikin ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Edelläolevaan vedoten ehdotamme, että:

>

edustajakokous velvoittaa SAK:n ryhtymään kiireellisesti aikaansaamaan lakialoitetta, jonka mukaan liittojen vakinaiset toimitsijat saisivat ainakin omaa ammattiaan koskevat ammatti entarkasta ja valtuudet.

*Suomen Kirjatyöntekijäin liitto *r.y.*

ESITYS N:o 122.

Allekirjoittanut ammattiosasto esittää SAK:n edustajakokouksen päätettäväksi, että SAK:n taholta ryhdyttäisiin kiireellisesti toimenpiteisiin sellaisen laltt aikaansaamiseksi, jonka perusteella SAK:n alaisten liittojen vakinaisessa palveluksessa olevat toimitsijat saisivat ainakin omaa ammattiaan tai teollisuutta käsittävät apulaisammattientarkastajan valtuudet.

Turun Puuseppäin ammattiosasto r.y. N:o 3.

Liittotoimikunnan lausunto:

y

Kun edellä oleva osaston esitys tähtää ammattientarkastuksen tehostamiseen, jossa suhteessa on paljon toivomisen varaa ollut ole-massa, niin yhdymme osaston esitystä kannattamaan.

Suomen Puutyöväen liiton Liittotoimikunta.

ESITYS N:o 123.

Ammattientarkastus on monessa suhteessa ollut puutteellista. Usein on sattunut niin, että kun ammattientarkastaja on tullut työ-maalle, hän on ottanut yhteyden vain työnantajaan ja hänen kanssaan keskustellut mahdollisista puutteellisuuksista, unohtaen kokonaan ottaa selvää työmaan luottamusmiehenä, mitä puutteellisuuk-sia on olemassa ja seurataanko lakeja ja asetuksia. Tämän joh-dolta on paikallaan, että ammattientarkastajalta vaaditaan entistä enemmän työntekijäin ja luottamusmiesten kannanoton huomioi-mistä mahdollisista puutteellisuuksista työpaikoilla.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N :o 16 r.y.

Turun sekatyöläiset.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta kannattaa esitystä, vaikka ammattientarkastus-laissa onkin määräykset siltä, miten ammattientarkastajan tulee menetellä ottaessaan selvää niistä mahdollisista puutteellisuuksista, joita työpaikoilla voi olla. Vaikka ammattientarkastuslain 5. ja 6. § sisältääkin määräykset yhteyden ottamisesta työntekijöihin tai hei-dän edustajiinsa, niin ehdotamme niitä selvennettäväksi, koska ne voivat antaa aihetta erilaisiin tulkintoihin.

Rakennustyöläisten Uiton Liittotoimikunta.

ESITYS N:o 124.

Ammattientarkastus on monessa suhteessa ollut puutteellista. Usein on sattunut niin, että kun ammattientarkastaja on tullut paikakkunnalle, hän on ottanut yhteyden vain työnantajaan ja hänen kanssaan keskustellut mahdollisista puutteellisuuksista työpaikalla, mutta unohtanut kokonaan ottaa selvää työntekijöiltä, mitä he mahdollisesti ajattelevat oloista työpaikalla ja ovatko he havainneet mitään puutteellisuuksia ja mahdollisia lakien täyttämättä jättämisistä. Tämän johdosta olisi paikallaan,

että ammattientarkastajalta vaaditaan entistä enemmän työntekijäin ja heidän luottamusmiestensä kannan huomiointia mahdollisista puutteellisuuksista työpaikoilla ja että k*mm ammattientarkastaja tulee paikkakunnalle, hänen ennen kaikkea tulee ottaa yhteys työntekijäin edustajiin.

Lappeen Automiehet r.y.

Liittotoimikunnan lausunto;

S. Kuljetustyöntekijäin liiton liittotoimikunta yhtyy alustukseen.

ESITYS 125.

Allekirjoittanut ammattiosasto ehdottaa SAK:n edustajakokoukselle, että §AK:n taholta pyrittäisiin vaikuttamaan ammattientarkastuspiirien nykyisestä pienentämistä, että ammattientarkastajat ehtisivät ainakin kaksi kertaa vuodessa käydä työpaikoissa ja teollisuuslaitoksissa mahdollisesti vallitseviin epäkohtiin tutustumassa ja tämän perusteella voisivat ryhtyä toimenpiteisiin vallitsevien epäkohtien poistamiseksi.

Vuohijärven Puutyöntekijäin ammattiosasto r.y. W/o 218.

Liittotoimikunnan lausunto:

Yhdymme osaston tekemää ehdotusta kannattamaan.

Suomen Puutj/öuäen liiton Liittotomikunta.

Työvaliokunnan lausunto:

Esitysten johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin ja esittää, että edustajakokous—jättää valittavan Työvaliokunnan hoidettavaksi kysymyksen huomioiden edelläesitetyt näkökohdat.

SAK:n Työvaliokunta.

XV. Vuosilomakysymykset.

ESITYS N:o 126.

Nykyinen aika vaatii, että valtiovallan on entistä enemmän kiinnitettävä huomiota ruumiillisen työn tekijöihin. Tilannehan on meidän maamme kohdalta, niinkuin arvattavasti muuallakin, sellainen, että yhä suuremmassa määrin ollaan pakotettuja vetoamaan, etenkin juuri heidän kohdaltaan, työtehon lisäämiseen. Lisäksi vähitellen paraneva raaka-ainetilanne asettaa työvoimalle yhä suuremmat vaatimukset. Tunnustettava on, että ruumiillinen työ ennenkaikkea on se, johon me nojaudumme aina silloin, kun kysymyksessä on tämän maan rakentaminen. Se on kansamme elinvoima ja siksi meidän onkin sen vaalimiseen kiinnitettävä huomiota.

Luonnollista on, että työvoiman yhä lisääntyvä kulutus vaatii, voidakseen täyttää sille asetetut vaatimukset, jokaisen yksilön kohdalta mahdollisuudet, joiden puitteissa jokaisella on tilaisuus myöskin työvoimansa lisäämiseen ja säilyttämiseen. Yhteiskunnan on siis varattava jokaiselle yksilölleen, myöskin ruumiillisen työn tekijöille, tuo tilaisuus.

Viime vuoden huhtikuussa voimaan tullut työntekijäin vuosilomalaki paransi huomattavasti näitä ehtoja, mutta tässäkin laissa on vielä vajavaisuuksia, jotka työväestön ammatillisen järjestötoiminnan avulla olisi pyrittävä poistamaan. Tähän perustuen liittomme on, alaistensa osastojen kannattamana, päättänyt esittää SAK:n edustajakokoukselle harkittavaksi, mihin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä ruumiillista työtä tekevien työntekijöitten vuosiloman pidentämiseksi.

Ehdotamme, että SAK:n edustajakokous päättäisi velvoittaa Työvaliokunnan*¹ toimimaan niin, että lainsäädäntöteitse saadaan voimassa olevaan vuosilomalakiin seuraavat muutokset:

- a) 3 vuotta työskennelleelle ruumiillisen työn tekijälle 3 viikon palkallinen loma ja
- 5 vuotta työskennelleelle ruumiillisen työn tekijälle 4 viikon palkallinen loma;
- b) että työntekijän, joka hänestä riippumattomasta syystä joutuu työskentelemään vajailla työviikoilla, on saatava työsuhteestaan vastaava täysi palkka vuosilomaltaan;
- c) että työntekijän sairastuttua koko sairausaika, vaikka se kestäisi kerrallaankin enemmän kuin laissa määrätyn 1 kuu-

kauden, luettaisiin työaikaan kuuluvaksi vuosilomaa määrättäessä;

d) että työntekijän työsuhteen päättyessä kuoleman Johdosta oikeus hänelle kuuluvan lomakorvaukseen annettaisiin hänen perheensä jäsenille, koska vuosiloman on katsottava muodostavan sga saajalle vussin omaisuuden.

Suomen Kutomateolliguustyöväen Liitto r.y.

ESITYS N:o 127.

Työntekijäin lomanvieto ja sen tarpeellisuus on vasta tällä vuosisadalla tullut huomioiduksi ja herätys sekä toimenpiteet siihen suuntaan ovat tapahtuneet pääasiassa työväenjärjestöjen taholta. Onhan tunnettua kuinka, varsinkin ammatillisissa yhtymissä, jo vuosikymmeniä on toimittu virkistysmahdollisuuksien järjestämiseksi jäsenistölle ym. Tarkoitukseen on jo aikaisemminkin pyritty saamaan yhteiskunnan tukea anomalla rahastoista ja useimmin kunnilta varoja tarkoitukseen, mutta niukoin tuloksin. Että ajatus on osittainkin onnistunut ja toteutunut, on johtunut siitä suuresta jpuanharrastuksesta ja henkilökohtaisesta uhrautuvaisuudesta, jota järjestöjen jäsenistö on. osoittanut kesäkotien hankkimiseksi, ylläpitämiseksi ja vuokraamiseksi. Sellaisten ylläpito tulee kuitenkin niin kalliiksi, että harvat järjestöt ovat onnistuneet niitä jatkuvasti säilyttämään. Mutta vaikka tällaisia mahdollisuuksia onkin osittain, on se kuitenkin vähäistä siihen tarpeeseen ja merkitykseen nähden, mikä asianmukaisella lomanvietolla on työntekijöille.

Yhteiskunnallinen kehitys ja siinä esiintyvät voimat nostavat kuitenkin esille kysymyksen toisensa jälkeen ratkaistavaksi ja niin on käynyt yhteiskunnan ylläpitäjienkin, työntekijäin lomakysymyksen.

Kansainvälisen Työtoimiston suosittamana ja noudattaen työväen ammatillisten järjestöjen kauan toistettua vaatimusta, eduskunta säätö uuden vuosilomalain, joka astui voimaan toukokuun 1 p:öä 1939. Tämä uusi laki yhdessä kauppa- ja Siikealan lainsäädännön ja valtion sekä kuntien viran ja toimen haltijain lomamääräysten kanssa turvaa lähes miljoonalle palkkatyöstä elävälle ruumiillisen ja henkisen työn tekijälle vuosiloman, joka vaihtelee 3 päivästä kuuteen viikkoon.

Vuosiloman vion yhdenmukaisella järjestämisellä pyritään toteuttamaan sosiaalista oikeudenmukaisuutta kansan laajoihin keroksiin nähden. Lainsäätaja on vuosilomalakia laatiessaan todennut, että kansakunnan kallisarvoisimman pääoman, työkyvyn säilyttäminen ei ole mahdollista, ellei työntekijälle varata päivittäisen ja viikottaisen vapaa-ajan lisäksi pitempiaikainen vuosiloma. Useampia päiviä jopa viikkojakin kestävä vuosiloman ajalla voi työntekijä kokonaan irtautua arkisesta kotiympäristöstään vastaanottagkseen uusia herätteitä uudessa ympäristössä uusien ihmisten parissa. Nämä herätteet vaikuttavat elvyttävästi yksitoikkoi- sessa työssä tai taloudellisesti ahtaissa oloissa elävien ihmisten mie- liin. Tarkoituksenmukaisesti käytettyä loma-aikaa seuraa useissa

tapauksissa myöskin työkykyisyyksiän pidentyminen, mikä jo sellaisenaan on arvokasta ja jolla maan tuotannolliselle elämälle on suuri merkitys. Loma-aikojen tarjoama tilaisuus sivistystason kohottamiseen ja eri ammattialojen sekä seutukuntien väestön keskinäiseen vuorovaikutukseen ovat edellä esitettyjen saavutusten rinnalla sosiaalisia arvoja, joilla on merkitystä koko kansakunnalle. Lomien tarkoituksenmukainen käyttö johtaa lisäksi siihen, että työkyvyttömiä ja yhteiskunnan huollettavien sairaitten ja väsyneitten työntekijöiden lukumäärä vähenee ja se vaikuttaa myös edullisesti taloudelliseen asemaan ja heidän mielialansa ja elämänrohkeutensa kehittämiseen.

Loma-ajan oikea käyttö tuottaa kuitenkin vississä määrin vaikeuksia työläisille. Pyrkimys siihen on kuitenkin lisääntymässä. Retkeilyt, lomamökit ja telttamajoitukset ovat käytännössä ja monet varsinkin nuore[^]; ihmiset voivat näinkin ratkaista lomakysymyksensä, mutta eivät kaikki, ja vanhemmalla iällä kaivataan jo mukavampaa ympäristöä lepoa varten kuin mitä levoton retkeily tarjoaa. Mahdollisuuksia siihen saisi maaseudulta, mutta kaupungeissa ja teollisuusseuduilla elävät työläiset ovat parin kolmen sukupolven aikana niin irtaantuneet sieltä, että sukulaisten ja tuttavien piiri, johon voisi mennä, on käynyt hyvin pieneksi. Ja jö# kenellä on siihen tilaisuuttakin, niin oloissa-ojaissa koko ympäristö on kiihkeässä työssä, kuten maalla kesäisin, on lomailijan vaikea järjestää oloaan mielensä mukaiseksi ja onpa usein osallistuttava työhönkin. Se ei tietysti sellaisenaan ole paha ja tehdään se usein mielelläänkin, mutta se estää kuitenkin lomailijan rentoutumista ja varsinkin silloin jos työskentely tapahtuu velvollisuudesta isäntäväkeä kohtaan, muodostuu se vähemmän miellyttäväksi. Ja jos lomailuun liittyy vielä tunne vastuksina olosta tuottaessaan naisvälle lisää puuhaa, ei loma muodostu sellaiseksi, kuin on tarkoitus. Varsinaisissa täysihoitoloissa tulee taas oleskelu niin kalliiksi, etteivät työläiset jo senkään vuoksi voi käyttää niitä hyväkseen.

Lomankäytön helpottamiseksi ja sen periaatteiden toteuttamiseksi perustettiin Työväen Matkailuliiton aloitteesta helmikuussa 1941 Lomankäytön Keskusliitto, nyttemmin lyhennettynä Lomaliitoniminen järjestö. Liiton tehtäväksi asetettiin sellaisten lomakyläien, täysihoitolaian, virkistys- ja lepokotien sekä kansankylpyläian hankkiminen ja ylläpitäminen, joissa kansan laajoilla kerfoksilla^Misi mahdollisuus tulojaan vastaavin edellytyksin viettää lomaansa. Lomaliiton toiminta onkin saavuttanut yhteiskunnan kaikkien sosiaalisesti ajattelevien piirien tuen ja kannatuksen. Valtiovallan edustuksen ohella kuuluvat liittoon kaikki ruumiillisen- ja henkisen työntekijäian ammatilliset ja sivistykselliset järjestöt, työnantajajärjestöt, molemmat osuustoiminnalliset keskusjärjestöt, maataloudelliset keskusjärjestöt, matkailu- ja retkeilyjärjestöt, Kansankulttuuri Oy ja joukko muita johtavia kansalaisjärjestöjä sekä eräitä maan suurimpia teollisuuslaitoksia. Lomaliiton toimittapohja on oloissamme laajin mahdollinen, sillä liitto voi merkitä kannattajikseen edellämainittujen järjestöjen ja yhtymien lisäksi maan kaikki poliittiset puolueet. Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto

on kuulunut Lomaliittoon melkein perustamisesta alkaen ja osallistunut sen kehittelytyöhön edustajansa kautta. Lisäksi on siihen liittynyt 9 ammattiliittoa, joiden puolelta suunnitellaan mahdollisia toimenpiteitä lomien järjestämisestä jossain, muodossa liiton jäsenille.

Kun lomankäyttö työntekijäin keskuudessa jo edellä esitettyjäkin syitä mainiten on kehittymässä yhä yleisemmäksi, olisi ehkä SAK:nkin syytä ryhtyä jäsenistöään silmälläpitäen suunnittelevaan keinoja, joilla edistettäisiin tarkoituksenmukaista lomanviettoa työläisten keskuudessa. Yhtenä sellaisena olisi Lomaliiton lomakyläkäyttö, sillä suurten peruskustannusten vuoksi voidaan tuskin ajatella SAK:n voivan ryhtyä tätä kysymystä omakohtaisesti edelleen kehittämään. Ja kun huomioimme sen suuren osuuden, millä valtio on osallistunut Lomaliiton järjestämien lomakyläperuskustannuksiin, tuntuisi asianmukaiseltakin, että sellainen suuri järjestö kuin SAK on, käyttäisi sitä myöskin hyväkseen.

Paitsi lomakylä, on Lomaliiton toimesta järjestetty Heinolan kylpylaitokseen reumaparantola, jossa monia menetelmiä käyttäen monet reumasairaat ovat saaneet apua sairauteensa. Kun tiedämme, kuinka suuressa määrin tämä tauti rasittaa juuri työläisiä, niin olisi syytä yhteisvoimin työskennellä tämän rasituksen lieventämiseksi työntekijäin keskuudessa.

Näihin lyhyisiin perusteluihin viitaten ehdotamme:

että edustajakokous kehoittaa Työvaliokuntaa asettumaan yhteyteen SAK:hon yhtyneitten liittojen kanssa tarkoituksella saada koko ammattiyhdistysväki kiinnittämään huomiota lakisääteisen vuosiloman tarkoituksenmukaisen käytön tunnetuksi tekemiseen,

että liittojen tulisi jäsenyydellään ja muilla sopiviksi katsomillaan muodoilla tukea Lomaliitto r.y:tä, joka kansan laajoihin piireihin nojautuen toteuttaa meillä aikaisemmin laiminlyötyä sosiaalista tehtävää perustamalla ja ylläpitämällä työntekijäin palkkatuloja ja perhesuhteita vastaavia lomanviettopaikkoja,

että edustajakokous toivoo jokaisen liiton varaavan mahdollisuuksien mukaan varoja apurahoiksi liiton suuriperheille ja vanhoille jäsenille, niin että heillä olisi mahdollisuus viettää vuosilomansa voimiansa uusimiseksi Lomaliiton lomanviettopaikoissa,

että edustajakokous, todettuaan reumatismien sellaiseksi kansantaudiksi, josta työväenluokka joutuu enin kärsimään, pitää toivottavana, että SAK ja siihen yhtyneet liitot huomioisivat reumatismia sairastavat jäsenensä ja varojensa mukaan avustaisivat heitä parantolahoidon saamisessa menetetyn terveytensä palauttamiseksi.

Suomen Vaatetustyöläisten Loton Helsingin osasto N:o S r.y. .

Liiton toimikunta yhtyy edellä olevaan esitykseen.

Suomen Vaatetustyöläisten liitto r.y.

ESITYS N:o 128.

Nykyisin voimassa olevan vuosilomalain 3 §:n 1:n ja 2:n kohtaan on saatava muutos siten, että myös rakennustyöntekijät oikeutesti pääsevät osalliseksi pidemmistä kesälomista kymmenen ja viiden vuoden palveluksen perusteella.

Koska rakennustyö kertakaikkiaan on sen luontoista, että sen työntekijöiden työsuhte ei juuri milloinkaan jatku viittä vuotta keskeytymättä, kymmenestä vuodesta puhumattakaan, tulevat he aina jäämään osattomiksi näistä pidemmistä vuosilomista lomalaain 3 §:n 1 ja 2 kohdan ollessa nykyisessä muodossaan.

Kun kuitenkin rakennustyöväki on yhtä tärkeä pyörä kuin kalkki mSutkin työntekijäryhmät yhteiskuntakoneen jatkuvaksi käynnissä pitämiseksi, niin on luonnollista, että he myös saavat käyttää hyväkseen yhteisvoimin saavutettuja etuja. Onhan ehdottomasti epäoikeudenmukaista, että joku työntekijäryhmä vuodesta toiseen ja vuosikymmenestä toiseen työskentelee yhteiskuntamme hyväksi [^]saamatta kuitenkaan vuosilomaa muuta kuin mitä yhden vuoden palvelus edellyttää. Näinollen on jo korkea aika ruveta parantamaan rakennustyöläistenkin sosiaalisia oloja, jotka ovat aina olleet lapsipuolen asemassa.

Pidämmekin välttämättömänä edellämainitun lainkohdan muuttamista esim., että rakennusluontoisessa työssä työskentelevälle työntekijälle, jonka työsuhte on jatkunut eri rakennustyönantajien, valtion tai kuntien alaisissa rakennustoissa keskeytymättä kymmenen tai viisi vuotta, annetaan lomaa niinkuin vuosilomalain 3 §:n 1 ja 2 kohdan mukaan näistä työvuosista lomaa annetaan. *Jos työntekijä on työn vähyyden tai muun hänestä riippumattoman laissa mainitun esteen vuoksi, ollut estyneenä työtään suorittamasta, mutta esteen lakattua jälleen ryhtynyt työhönsä, niin alkoon työsuhteen katsottako keskeytyneen.*

Viittaamme vielä siihen, että rakennustyöriantajat ovat taloudellisesti edullisemmassa asemassa kuin muut työnantajat juuri vuosilomakorvaukseen nähden, koska he eivät joudu työntekijöilleen pidempiä lomakorvauksia maksamaan, kun sitävastoin melkein kaikki muut työnantajat suuremmalle, osalle työntekijöitään sitä joutuvat maksamaan.

Tämän johdosta ei lainkohdan muutokseen pitäisi olla taloudellisestiakaan estettä, koska rakennustyönantajat vasta tämän muutoksen kautta tulevat velvollisuuksissa yhdenveroisiksi muiden työnantajien kanssa. Asian johdosta täytyy tietysti laatia vuosilomalakiin uusia pykäläiä ja säädöksiä, jotta sitä voidaan käytännössä soveltaa. Edellämainittu on tarkoitettu vain alustukseksi.

Näillä perusteilla jätämme asian SAK:n edustajakokoukselle ja toivomme sen eteenpäin viemisen johtavan myönteiseen ja pikaiseen tulokseen.

Suomen Muurarien liiton os. N:o 8 r.y.

Liiton toimikunnan lausunto:

. Samalla kun yhdyimme osaston alustuksessaan esittämiin ajatuksiin, toivomme vuosilomalakia kehitettäväksi vielä nykyistäkin yhdenmukaisemmaksi kaikkien työntekijäryhmien lomaetuihin nähden siten, että kausiluontoisissakin töissä työskentelevien lomaedut kasvaisivat ammatissa tehtyjen palvelusvuosien mukaan, huomioiden sen, ettei esim. rakennusosalalla ole mahdollisuuksia työskennellä jatkuvasti, keskeytyksittä, saman työnantajan palveluksessa. Kun alamme työntekijät, 16 päivää lyhyempien työsuhteiden vuoksi, jäävät usein kokonaan lomaeduista osattomiksi, olisi rakennustyöt lomankorvauksissa rinnastettava lastaus- ja purkaustöihin.

Edellä olevan perusteella ehdottaa liiton toimikunta, että edustajakokous velvoittaisi SAK:n Työvaliokunnan tutkimaan perusteluissa esitettyjen lainmuutosten käytännöllisiä toteuttamismahdollisuuksia, sekä tekemään siitä esityksensä hallitukselle.

Suomen Muurarien liiton littötoimiJcunta.

ESITYS Nro 129. .

Lakiin työntekijöiden vuosilomasta olisi saatava seuraavanlainen muutos: että työlläinen, joka on ollut saman työnantajan palveluksessa yhtämittaisesti 10 vuotta tai siitä pitemmän ajan, olisi oikeutettu saamaan yhden kuukauden pituisen vuosiloman täysin palkkaeduin!

Lauritsalan Metallityöväen ax>.

ESITYS N:o 130.

Koska uuteen vuosilomalakiin on jäänyt eräitä sosiaalisesti huomattavia epäkohtia, esitämme, että SAK:n edustajakokouksessa otettaisiin käsiteltäväksi toimenpiteet, joilla nämä epäkohdat saataisiin mahdollisimman nopeasti poistetuksi käytännöstä. Tällaisina epäkohtina esitämme puolestamme esim. seuraavia: Vuosilomalain kohta, jossa säädetään, että kauemmin kuin kuukauden kestänyt sairaus tai muu poissaolo työstä, aiheuttaa lomaoikeuden pienentämisen. Mielestämme olisi kohta saatava kuulumaan niin, että vasta kauemmin kuin kuusi kuukautta kestänyt sairausaika saattaisi lomaoikeutta pienentää, sensijaan tapaturmista johtunut sairaus ei saisi pienentää lomaoikeutta ollenkaan, myöskin olisi lain yhteyteen saatava määritelmä, jolla naisten synnytysloma, jonka pituus olisi 10 viikkoa (4 ennen ja 6 jälkeen synnytyksen) olisi sellaista poissaoloa, että sen ei katsottaisi vähentävän vuosilomaoikeutta.

Tampereen Lentokonetöväen q.o.

Liittotoimikunnan lausunto;

"

Liittotoimikunta on periaatteessa yhtä mieltä aloitteiden tekijäin kanssa, mutta katsoo, että maamme sosiaalisessa lainsäädännössä on paljon suurempia puutteellisuuksia, jotka olisi ensivuoroisesti korjattava.

S. Metallityöväen liiton liittotoimikunta.

ESITYS N:o 131.

Pyydämme SAK:n edustajakokouksen edustajia huomioimaan, koska perustuslain mukaan kaikki maan kansalaiset ovat saman arvoisia lain edessä, että myöskin eläkelaki, perhelisät ja vuosilomat tulisivat kaikkien, myöskin ruumiillisen työntekijöiden hyväksi.

Käsittääksemme eivät henkisen työntekijät, n.s. viran ja toimen haltijat voi olla erikoisasemassa lakiin nähden eikä jotain ryhmää varten voida erikseen lakia laatia.

SAK:n hallinto ja Työvaliokunta vaikuttakoon kaikin voimin, että lakiin tulee korjaus, jolla myös raskaan työntekijät saavat samat oikeudet.

Kainuun Tie- ja Vesirakennustyöläisten Ammattiosasto r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen työntekijäin sosiaalisten oikeuksien yhdenmukaistamiseksi.

Suomen Työläisliitto r.y. Liittotoimikunta.

ESITYS N:o 132.

Maamme ammatillisen liikkeen kehitys vuosikymmenien aikana on vaatinut paljon uhrautuvaa työtä niiltä järjestöihmisiltä, jotka vapaaehtoisesti, ilman sanottavaa hyvitystä ovat vapaa-aikansa käyttäneet aktiiviseen työhön yhteiseksi hyväksi.

Ilman tällaista työtä ei voida ajatella ammatillisen liikkeen menestystä. Hyvin usein samat henkilöt joutuvat hoitamaan vastuullisia järjestötehtäviä vuosikausia jopa vuosikymmeniäkin. On selvää, että tämä muodostuu liikeyritykseksi.

Ammatillinen liike on velkaa näille uurastajille lepohetken. Siinä tarkoituksessa ehdottaa osastomme, että:

SAK:n Työvaliokunta mahdollisimman pian ryhtyy hankkimaan kiinteistön virkistyskodin saamiseksi SAK:n jäseniä varten.

*Suomen Vaatetustyöläisten Liiton Helsingin osasto N:o 5 r.y.
(kappatyöntekijät)*

Liittotoimikunnan lausunto:

Uiton toimikunta kannattaa edelläolevaa esitystä, mutta katsoo asian parhaiten järjestyvän yhteistoiminnassa Lomaliitto r.y:n kanssa.

Suomen VaatetustyöMsten Liitto r.y.

ESITYS N:o 133.

Allekirjoittanut ammattiosasto esittää SAK:n edustajakokoukselle, että ammattiyhdistysliikkeen taholta olisi vaadittava lisälomapäiviä kauemmin palvelleille työläisille. Osastomme on asettunut yksimielisesti sille kannalle, että 10 vuotta, yhtäjaksoisesti palvelleiden olisi saatava kolme ylimääräistä palkallista lomapäivää, sekä 15 vuotta palvelleet vastaavasti kuusi ylimääräistä palkallista lomapäivää. Pidämme kohtuullisena ja oikeudenmukaisena, että vanhoja ja uskollisia työntekijöitä täten palkitaan, saattamalla nämä vuosilomaan nähden suunnilleen samaan asemaan kuin kauppa-liikkeissä ja toimistoissa työskentelevät työntekijät ovat.

Porin Sahatyöväen ammattiosasto r.y. N:o 20.

^

*

LittotoimikunnanMausunto;

Edellä oleva osaston esitys on täysin asiallinen ja hyväksyttävä, mutta on asia erikseen, onko tämän käytännössä toteuttaminen nykytilanteessa mahdollista.. Vuosilomalakimmehan uusittiin viime vuonna ja tietojen mukaan pitäisi sen olla edelläkävijä muiden maiden vastaaviin lakeihin verrattuna. Kun otamme huomioon maamme vaikean kansantaloudellisen aseman, johonka käytyjen sotien johdosta olemme joutuneet, niin tuskinpa on lähiaikoina mahdollisuuksia esitetyn parannuksen aikaansaamiseen. Mutta tämän ei tarvitse estää ammattiyhdistysliikettä työskentelemästä työntekijäin vuosilomalain jatkuvasti parantamiseksi, kuten muidenkin olosuhteiden korjaamiseksi. Yhdymme siis periaatteessa kannattamaan osaston tekemää esitystä, sekä sen toteuttamista niin pian kuin siihen vain mahdollisuuksia ilmenee.

Suomen Puutyöväen liiton Liittotoimikunta.

Työvaliokunnan lausunto:

Esitysten johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin ja esittää, että edustajakokous jättää valittavan Työvaliokunnan hoidettavaksi kysymyksen huomioiden edelläesitetty näkökohdat.

SAK:n Työvaliokunta.

XVI. Verotuskysymykset.

Välittömän verotuksemme uudistaminen.

ESITYS N:o -134.

Sotiemme ja sotakorvauksen johdosta on valtion ja osittain kuntienkin verotulojen ta*ve pakottanut etenkin valtion verottamaan veronmaksajia niin runsaasti, ettei sellaista ole itsenäisen Suomen aikana koskaan esiintynyt. Tämä verorasitus kohtaa raskaimmin* käytännössä palkansaaajien ryhmää, jonka rasitus on niin ankara, että ellei sille saada lievennystä, uhkaa työnhalu ja työteho arveluttavasi vähetä. Tällaisia ilmiöitä on jo ollut havaittavissa. Siitä johtuen SAK on esittänyt tunnetun verojen ja ennakkopidätysten alentamisen palkansaaajien osalta. Niin paikallaan kuin tämä alennus onkin, ei se kuitenkaan pysty ratkaisemaan pysyväisesti verotuskysymystä, vaan se jää pakostakin väliaikaiseksi toimenpiteeksi. Ei ole nimittäin pitemmän päälle helposti puolustettavissa sellainen menettely, että eräs veronmaksajain ryhmä asetetaan toiseen asemaan kuin muut veronmaksajat, vaikka tällaiselle erikoisasemalle onkin vankat oikeusperusteet. Lisäksi tällainen summittainen veronalennus kohtaisi varsin epätaisisesti palkansaajiakin, joista useilla on myös omaisuudesta saatavia tuloja. Tässä yhteydessä on tarpeetonta lähteä perinpohjin esittelemään mainitun summittaisen veronalennuksen varjopuolia, mutta selvänä voitaneen pitää, ettei sitä ajan oloon voitaisi puolustaa ja säilyttää. Siksi olisi-kin nopeasti ryhdyttävä toimenpiteisiin pysyväisempien ja tasapuolisempien uudistusten aikaansaamiseksi välittömien verojemme järjestelmään. Tässä tarkoituksessa haluaa allekirjoittanut ammattiosasto saattaa SAK:n edustajakokouksen käsiteltäväksi seuraavan esityksen.

Pahin nykyisen välittömän verojärjestelmämme virhe on, että se on miltei yksinomaan tulon verottamista. Tosin tulo osoittaa saajansa maksukykyä, mutta vain osittain. On muitakin maksukyvyyn merkkejä, jotka kuitenkin meidän verojärjestelmässämme jätetään miltei kokonaan sivuun. Tuloverolla on kaksi varjopuolta, jotka ilmenevät sitä räikeämpinä, mitä yksipuolisemmin tuloa verotetaan.

Ensimmäinen näistä varjopuolista on, että tulovero suosii laiskaa ja rankaisee ahkeraa. Mitä enemmän uurastat ja saat kokoon tuloja, sitä ankarammin joudut maksamaan veroa, vaikka yhtä hyvin edellytyksin varustettu laiskottelija samaan aikaan pääsee huomattavasti vähemmällä. Sama on laita tuotannollisen toiminnan alalla. JOB käyttänyt hyvin sinulle uskottua leiviskää, maatilaa, tuo-

tantolaitosta ym. ja saat sen hyvin tuottavaksi, »sitä enemmän jou-
dat suorittamaan tulon perusteella veroa, kun taas huonosti leivis-
känsä hoitanut pääsee huomattavasti vähemmällä, vaikka hänen
edellytyksenä ovat yhtä-hyvät ehkä paremmatkin.

Toinen varjopuoli on, että tulot ovat määrätyissä verotettavien
ryhmissä helposti salattavissa, jolloin varsinkin kunnan verotuk-
sessa rehelliset veronmaksajat joutuvat välittömästi suorittamaan
oman veronsa ohella veron myös näin salattujen tulojen osalta. On
tietenkin mahdotonta osoittaa, kuinka suuria tulomääriä verotuk-
selta salataan, mutta pikainenkin silmäys vero-oloihimme todista[^]
selvästi, että varsin runsaat ovat ne tulot, jotka onnistuvat pakoile-
maan verotuksen.

Valitettavasti meillä ei verotilastomme puutteellisuuden tähden
ole esitettävissä varmoja ja koko maan käsittäviä tilastotietoja täs-
sä kohdin, mutta nekin tilastotiedot, jotka ovat saatavissa, osoit-
tavat pakoilemisen eräissä verotettavien ryhmissä olevan mel-
soisen.

Esitämme tässä milteipä ainoan saatavissa olevan tilaston pää-
kohdat Kaupunkien kunnallrstoimisto on vuodesta 1913 lähtien
koonnut tilastoa kaupunkien ja kauppalaan kunnan verotuksesta
ja vuosittain saattanut tilaston julkisuuteen Suomen Kunnallisleh-
dessä. Tämä tilasto osoittaa, miten kunnanverotuksen kokonais-
määrä on jakautunut verovelvollisten kolmen ryhmän, nimittäin
kiinteistönomistajien, elinkeinon ja liikkeenharjoittajien sekä palk-
ka- yms. tulojen saajien kesken. Niinkuin tunnettua lienee, kuulu-
vat ensimmäiseen ryhmään kaikki kiinteistöistä saadut tulot, toi-
seen ryhmään elinkeinoista, liikkeistä ja ammasteista saadut tulot
ja kolmanteen ryhmään palkka-, korko-, osinko-, eläke- yms. tulot.
Tilastosta ei selviä, mikä osuus muilla kuin palkkatuloilla on kol-
mannen ryhmän tulojen muodostumisessa, mutta tulo- ja omai-
suusveron tilaston perusteella voinee päätellä, että ainakin */w sa-
notun ryhmän tuloista on palkkatuloja.

Tilasto osoittaa seuraavaa:

"vuosi	eri tuloryhmien verotettavat tulot prosentteina	kaikista verotettavista tuloista	
		elink. yms. tulot	elink. yms. tulot
	[ot	liikkeistä ja ammasteista saadut tulot	osinko- yms. tulot
1913	15,5	39,8	44,?
1916	9,0	53,2	87,8
1920	3,5	41,8	54,6
1922	6,8	33,2	60,0
1924	10,0	26,7	63,3
1928	12,0	26,0	61,0
1934	11,8	26,3	61,9
1938	9,8	24,9	» 65,2
1944	6,5	29,8	63,7
1945	3,6	24,3	\ 72,1

Tilastosta siis ilmenee, että palkkatulojen osuus on noussut vuo»
desta 1013 44,7 prosentista 72,1 prosenttiin v. 1945. On ilmeistä, että
ainakin vuoteen 1944 saakka elinkeino- ja liike-tulojen lisääntymi-
nen kävi suurin piirtein rinnan palkkatulojen nousun kanssa, mut-
ta siitä huolimatta palkkatulojen osuus lisääntyi ja elinkeino- ja
liike-tulojen osuus väheni. Tätä ei voi tyydyttävästi selittää muuten
kuin että palkkatulot tulivat tarkemmin verotuksessa ilmi kuin lii-
ketulot, varsinkin kun palkkatulot juuri tuona vuotena joutuivat
ennakkopidätyksen kautta entistäkin tarkemmin verotetuiksi ja
taksoitusviranomaisten tietoon. Vuoden 1945 tuloihin nähden on
huomattava, että tuona vuotena palkkojen numerollinen nousu ja
samaa aikaan tapahtunut liiketoiminnan osittainen hiljentyminen
ovat vaikuttaneet näiden tuloryhmien välisen suhteen muuttumi-
seen.

Eri tuloryhmien välistä edellä esitettyä suhdetta vahvistaa talo-
ja omaisuusverosta vuodelta 1942 koottu tilasto. Tuoreempaa tilas-
toa ei ole saatavana. Jaotus eri tuloryhmien välillä ei ole aivan
sama kuin kunnan verotuksessa, mutta suurin piirtein se kuiten-
kin osoittaa ainakin palkkatulojen osuuden muihin tuloryhmän
verrattuna. Tulo- ja omaisuusverotilastossa on palkkatulojen ryh-
mään luettu myös vapaan ammatin harjoittajat, mutta kun toi-
saalta verovapaa määrä tässä verotuksessa on ollut huomattavasti
suurempi kuin kunnan verotuksessa (2—4 kertainen), niin palkka-
tulojen osuus tämän kautta esiintyy pienempänä kuin kunnan vero-
tuksessa. Jos verovapaat määrät olisivat yhtä suuret, vastaisivat
tuloryhmien suhteet ilmeisesti toisiaan jokseenkin täsmälleen sa-
moin kummassakin verotuksessa.

Samalla kuin seuraava tilasto vahvistaa edellä esitetyn kaupun-
kien ja kauppalaan verotuksesta kootun tilaston osoittaman suh-
teen, ilmaisee se myös sen verorasituksen eron, joka johtuu tulo-
ja omaisuusveron asteettaisesta noususta.

Verotettujen ryhmä	Verotetut tulot 1.000 markoin	% kaikista verotetuista tuloista	Tulovero ' 1.000 markoin	Tulovero 1.000 markoin "/• koko veromää- räästä
Kiinteistöt	1.853.017	15	40.734	
josta maatalous- kiinteistöt	1.766.017	14,5 N		
muut kiinteistöt	87.000	0,5		
Elinkeinonharjoit- tajat (niihin luettuina yhtiöt, osuuskun- nat ym.)	3.715.767	30	493.084	65,8
Palkansaajat, vapai- den ammattien har- joittajat, koroil- laan eläjät, eläke- läiset	6.705.199	55	215.561	28,8

Tämä tilasto käsittää koko maan. Sittenkin se vahvistaa sen väitteemme, että palkansaajat ovat raskaimmin verotettu ryhmä, vaikka sen osuus runsaamman pienempien tulojen verovapauden tähden ei nousekaan aivan samaan prosenttimäärään kuin kunnan verotuksessa. Tästä syystä etupäässä elinkeinojen osuus on suurempi. Kiinteistöjen osuudet eivät ole verrannollisia, sillä maatalous-kiinteistöt, joita kaupungeissa ja kauppaloissa ei juuri ole, kohottavat kiinteistöjen osuuden korkeammalle.

Asteettaisen nousun ansiosta verorasitus jakautuu paljon tasaisemmin tulo- ja omaisuusverotuksessa kuin kunnallisverotuksessa, vaikka verotettavien tulojen suhde on suurin piirtein sama.

Kun tarkastelee ensimmäisen tilaston valossa sanotun suhteen vaihteluita, niin tekee sen havainnon, ettei edes liike-elämän nousukausina, esim. v. 1928 ja 1938 liikkeiden osuus ole lisääntynyt, vaan jatkuvasti vähentynyt, joka vain tukee sitä otaksumaa, että suhteiden muuttuminen ei kuvasta eri tuloryhmien todellisten tulojen vaihtelua, vaan ainoastaan sitä, missä määrin kunkin tuloryhmän tulot ovat joutuneet verotuksessa ilmi.

Käytännöllisen verotuksen toimittajat tietävät, että liiketuloja on varsin vaikea saada todellisiin määriinsä verotuksen alaisiksi. Tämä johtuu monista seikoista, etupäässä siitä, että varsinkin suurehkojen liikkeiden tilinpito, niinkuin tilinpito yleensäkin, ei osoita eikä ole tarkoitettukaan osoittamaan lain mukaan verotettavaa tuloa, vaan huomattavasti pienempää niin sanottua liiketaloudellista tuloa. Vaikka siis kirjanpito olisi pidetty täysin lain mukaan sekä ehdottoman rehellisesti, ei se osoita lain mukaista verotettavaa tuloa, vaan se tulo on „johdettava” tilinpidollisesta tulosta vaikeiden ja monimutkaisten lasku- ja tarkastustoimitusten avulla, johon vaaditaan erittäin taitavaa ja liike-elämän eri aloja tarkoin tuntevaa asiantuntijaa, jollaisia ei yleensä ainakaan kunnan taksoituslautakunnilla ole käytettävissään.

Kun tämän lisäksi ottaa huomioon, että liike-elämässä, samoin kuin yleensä muuallakin, etenkin verotuksen ollessa niin raskas kuin se nyt on jo vuosikausia ollut, ilmenee voimakasta ja yhä yleisemmäksi käyvää pyrkimystä verotuksen pakoilemiseen, niin on katsottava tosiasiaksi, että liiketuloja ei nykyisen verojärjestelmän vallitessa pystytä verottamaan todellisiin määriinsä, kun taas palkkatulot niihin kohdistuvan moninkertaisen tarkistuksen ansiosta joutuvat täysiin määriinsä verotuksen alaisiksi.

Kiinteistötuloihin nähden, jotka tässä tilastossa esiintyvät miltei yksinomaan asunto- ja liikekiinteistöjen tuloina, asianlaita on jonkin verran toinen. Nämä tulot on paljon helpompi tarkistaa, joten niissä ei salaamisia voi tapahtua ainakaan siinä määrin kuin liiketuloissa. Etenkin vuokrasäännöstelyn vallitessa on yleinen vuokrataso tunnettu, joten salaamisia ei sanottavasti voine tapahtua. Kiinteistöjen osuuden pieneneminen aiheutuukin siitä, että säännöstely on pitänyt vuokrat alhaisina, joten kiinteistöjen todelliset tulot eivät ole nousseet likimainkaan siinä suhteessa Jcui liike- ja palkkatulot. Taloudellisten suhdanteiden vaihtelu kiinteistötulojen osalta kuvastaakin tilastossa ilmeisesti todellisenä.

Olettamusta liiketulojen veropakohusta vahvistaa vielä esimerkiksi. Vuolesta 1941 lähtien valtio palkkasi lukuisia verontarkastajia, joiden toiminta kohdistui etupäässä suurehkoihin liikkeisiin. Tuona ja seuraavana vuonna näkyi sanomalehdissäkin runsaasti tietoja suurten liikkeiden salattujen talojen paljastamisesta, joukossa useita arvovaltaisiakin liikkeitä. Liike-elämän hiljennyt tyä ei noita paljastuksia ole ainakaan julkisuudessa näkynyt niin runsaasti kuin noina nousukauden aikoina, mutta jatkuvasti lienee tällaisia paljastuksia tehty, vaikka niistä ei ole saatettu tietoja julkisuuteen.

Maalaiskuntien kunnan verotuksesta ei valitettavasti ole koottu vastaavanlaista tilastoa, joten siinä kohdin emme voi nojautua muuhun kuin edellä olevaan tulo* ja omaisuusverotilastoon. Eräistä yksityisistä kunnista koottu tilasto kuitenkin osoittaa, että olot ovat maalaiskunnissa ehkä vieläkin nurjemmat palkansaajiin nähden kuin kaupungeissa ja kauppaloissa. Tiima onkin uskottavaa, sillä maalaiskunnilla on vielä vähemmän kuin kaupungeilla ja kauppaloilla käytettäväänä pätevää työvoimaa veropakoihin estämiseksi ja paljastamiseksi.

Maalaiskunnissa muodostavat kuitenkin maatalouskiinteistöt palkansaajien ohella verovelvollisten suurimman ryhmän. Yleisesti tunnettua on, että jo rauhan aikana oli maatalouden tehokas Verottaminen eräs verotuksemme vaikeimpia ongelmia. Tämä johtuu siitä, että maataloudesta ei yleensä pidetä kirjanpitoa, joten mitään lähimaankaan luotettavaa perustaa ei ole verotettavan tulon määrittämiselle. Ne harvat tilat, joilla pidetään säännöllistä kirjanpitoa, eivät ilmeisesti anna oikeata kuvaa maatalouden yleisestä tuotosta. Tämä näkyy parhaiten siitä, että rauhan aikana ja vielä enemmän viime vuosina on vallinnut ja yhä vallitsee räikeä epäsuhte maatalouden verotuksessa arvioitun tuoton ja sen vuokran välillä, jota vaaditaan ja myös suoritetaan, kun samaa virallisesti vähätuotoista maata vuokrataan toisen viljeltäväksi. Vuokrana vaaditaan ja suoritetaan eräissä tapauksissa jopa kymmenkertaisestikin virallista tuottoa vastaava määrä, ja säännöllisestikin on vaadittu ja suoritettu vuokra aina suurempi kuin virallinen tuotto. Tämä osoittaa, että viralliset tuottoluvut eivät vastaa todellisuutta, sillä otettava huomioon, että saatu vuokra on puhdasta tuloa ilman mitään kustannuksia, jotka kaikki jäävät vuokratilajelijän suoritettaviksi.

Kun toisaalta verotuksessa noudatetut tuottoluvut ovat alhaiset ja toisaalta pinta-alamittaukset ovat 10—20 vuotta vanhoja, jää verotus todellisia tuloja alhaisemmaksi. Sota-ajan aiheuttamat suhdannevoimat maatalouden alalla ovat niinikään jääneet joko kovin lieville verotukselle tahi päässeet tykkäänään verovapaiksi. Mainitsemme vain aikanaan erittäin tuottoisat tupakkaviljelykset sekä nykyäänkin hyvin tuottavat hedelmä-, puutarhamarja-, vihannes-, kasvitarha- yms. viljelykset sekä heinien pystyynmyynti, joka viimeksimainittu oikein korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä on julistettu verovapaaksi. Näiden lisäksi isännäntyö, pefheenjä»; senten työ, oman asunnon tuottama etu, maatalouden sivuansiot

jae. jäävät käytännössä joko kokonaan verottamatta tai niitä vedotetaan vain nimeksi. Varsinkin niissä kunnissa, joissa maanviljelijät muodostavat vahvan* enemmistön' valtuustoissa ja taksoituslautakunnissa, he käyttävät asemaansa hyväkseen. Tätä todistavat ne lukuisat taksoitusten kokonaan kumoamiset, joita on sattunut etenkin sota-aikana yhä useammissa kunnissa. Ei ote ollenkaan harvinainen maaseudulla sellainen ilmiö, että varakkaan taloff* omistaja suorittaa kunnan, jopa valtionkin veroa vähemmän kuin sataan talon palkkatyöläinen.

, 'Tällaisia räikeitä epäsuhteita ei suinkaan tarvitse, hakemalla haakea, niitä rehoittaa jokaisen avokatseisen henkilön-ympärillä varsin viljalti.

Samassa asemassa kuin palkansaaajat ovat muutkin pienten tulojen saajat, kuten pienviljelijät, käsityöläiset -*ym. Pienviljelijäin pääasiallisimman verokohteen muodostavat isännäntyö ja perheenjäsenten työ, kun taas pinta-alan mukaan laskettava vero on suhteellisen vähäinen. Kun isännäntyössä vallitseva käytäntö suosii suurviljelijöitä, joutuu pienviljelijä tässäkin suhteellisesti raskaamman verotuksen alaiseksi kuin suurviljelijä. Käsityöläisen tulot voidaan aina harkinnan tai arvion perusteella määrätä suunnilleen oikein, sillä hänen ansionsa liikkuvat yleensä samoissa, vähäisissä määrissä kuin palkkatyöläisen, joten hänen tulojensa toteutumiseen ei kaivata erikoisia toimenpiteitä eikä tehokeinoja.

Voimme siis yleisenä ilmiönä todeta sen tosiasian, että samaan aikaan kuin palkasta saatua usein niukkaa tuloa verotetaan koko määrältään ja raskaasti, erittäin veronmaksukykyistä ja helposti saatua tuloa pääsee osittain tai kokonaan verovapaaksi. Tämä ei aina johdu verotettavaa tuloa säännöstelevästä lainsäädännöstä, vaan sen epätehokkaasta käytäntöön soveltamisesta.

Mutta vaikka verolakien käytäntöön soveltamisessa päästäisiin suurempaan tehokkuuteenkin, ei yksipuolisen tuloveron vallitessa koskaan päästä itse pahan juuriin. Kaikille muille kuin rahapalkan saajille tarjoaa tulovero niin suuria ja viekoittelevia veronpakoilumahdollisuuksia, että verovelvollisten suuri enemmistö eksyy niitä- käyttämään, sen runsaammin, mitä raskaampana verotus heitä painaa.

Tämän tosiasian huomaa jo siitäkin, että teoreettisesti tulo- ja omaisuusverotus on nyt jo vuosikausia ollut varsin raskas. Sen lisäksi tulevat ylimääräiset tulo- ja omaisuusveron lisäykset, aikaisempien vuosien suhdanneverot, ylimääräinen omaisuudenluovutusvero ym. sekä lisäksi kunnan ja seurakunnan verot. Jos kaikki liiketulot olisivat täysistä määristään joutuneet kaikki nämä verot sotavuosina maksamaan, olisivat useat liikkeet sellaisissa rahavaikeuksissa, että niiden olisi pitänyt turvautua runsaaseen luottoon tai vararikkoon. Kummastakaan ei ole näkynyt merkkejä, vaan päinvastoin liiketoiminta lienee ainakin yleensä parantanut taloudellista asemaansa. Tämä ilmiö osoittaa selvemmin kuin mitkään tilastot, että liikkeenharjoittajilla on ollut ja jatkuvasti on, varsin huomattavat salaiset reservivarat tai -tulot, joiden turvin he ovat selviytyneet muodollisesti varsin raskaasta verotuksesta ilman näh-

tavia vaikeuksia. Sama on maatalouden laita. Vaikka ei otettaisi-kaan lukuun »mustan pörssin" tuloja, on maatalous yleensä selvinnyt sota-ajasta verrattain »ehjin nahoin", jopa useimmissa tapauksissa vähentänyt velkataakkaansa. Ainakaan ei lisävelkaantumista ole havaittavissa.

Tallettajat ja kaupunkikiinteistöjen omistajat sen sijaan ovat Jää-neet taka-alalle. Varsinkin tallettajat, jotka ovat menettäneet rahan arvon alenemisen johdosta ainakin 7/10 talletustensa arvosta. Kaupunkikiinteistöjen omistajilla on sentään tallella arvossa jatkuvasti kasvava reaaliomaisuus, vaikka heidän tulonsa ovatkin supistuneet säännöstelyn johdosta vähäisiksi.

Rahapalkan saajien palkkataso on tosin numerollisesti noussut, mutta nousu ei vastaa läheskään todellista hintain nousua. Varsinkin henkisen työn tekijäin, nimenomaan virkamiesten palkat eivät ole edes numerollisesti nousseet elinkustannusten virallisesti todetun nousun kanssa rinnan. Hieman paremmassa asemassa ovat ne palkansaajat, joiden palkkaan sisältyy osittain luontoisetuja. Näiden arvo rahassa mitattuna on kohonnut, joten he saavat ne niin sanoaksemme »entisin hinnoin", kun sitä vastoin pelkän rahapalkan saajat joutuvat hankkimaan kaikki tarvikkeensa huonommalla rahalla ja korkeisiin hintoihin.

Vaikka siis alussa mainittujen etenkin valtion menojen suunnattoman lisääntymisen vuoksi kaikkien veronmaksajain taakka on suuresti lisääntynyt, niin tallettajat ja palkansaajat ovat kuitenkin menettäneet eniten, viimeksimainittu erikoisesti siksi, että he aina joutuvat maksamaan verot koko palkkatulostaan, muiden veronmaksajien, tallettajienkin, päästessä yleensä pakoilemaan verotusta.

Edellä esitetystä toivottavasti selviää, että tähän valitettavaan olotilaan ei saada pysyvistä ja kestävästä muutosta tuloveron vallitessa. Usein kuulee väitettävän, että tulojen kulloinenkin salaaminen ei muka olisi niin vaarallista, sillä se tulee myöhemmin jossakin muodossa esiin ja joutuu veron alaiseksi. Tällainen väite on suurimmaksi osaksi perusteeton. Salattu tulo voi joutua veron alaiseksi vain siinä tapauksessa, että salaaminen riittävän ajoissa, paljastuu, jolloin se voidaan jälkiverottaa, valtiolle jonakin lähinnä seuraavista viidestä ja kunnalle kolmesta vuodesta. Tämän ajan ohimennyt jää salaajalle vain se hyvin harvinainen vastuun mahdollisuus, että hänet asetetaan syytteeseen veron kavalluksesta, jollaisia syytteitä meillä ei yleensä ole nostettu ei valtion eikä kuntien toimesta, vaikka veron salauksia paljastuu tämän tästä. Luulo, että salattu tulo jossakin toisessa muodossa ilmestyisi, verotettavaksi, toteutuu vain perin harvoissa tapauksissa, esim. silloin, kun salattujen rahan-äästöjen omistaja hankkii jonkin näkyvän tavarän, kuten kiinteistön tai muun sellaisen. Jos taksoituslautakunta tällöin ymmärtää selvittää, mistä tuo kiinteistön hinta on saatu, eikä verovelvollinen pysty tekolainalla tai muulla harhauttavalla selityksellä pääsemään pinteestä, hän joutuu suorittamaan veron salatusta omaisuutensa lisäyksestä. Tällaiset tapaukset ovat kuitenkin hyvin harvinaisia.

Jos tulojensa salaaja käyttää salatut tulonsa esim. ylelliseen elämään tai ylellisyyksesineisiin, on salausta varsin vaikea todeta.

Tulojen salaaminen kostautuisi myöhemmin ainakin useimmissa tapauksissa, jos olisi muitakin tehokkaita verotusmuotoja kuin tulovoro. Tällaisina tasoittavina veroina mainittakoon omaisuuden, varsinkin heikosti tuottavan tai tuottamattoman verottaminen. Samoin omaisuuden lisäysten verottaminen sekä ylellisyysverot. Näiden puuttuessa jää salattu tulo jokseenkin säännöllisesti kokonaan verovapaaksi.

Palataksemme niihin keinoihin, joita olisi käytettävä edellä kuvattujen verotuksessa vallitsevien epäsuhteiden ja vääryyksien poistamiseksi, on mainittava kolmekin eri menetelmää, joita seuraavassa selostamme.

Ensimmäisenä olisi käytettävä nykyisen lainsäädännön puitteissa tapahtuvaa verotuksen tehostamista» toiseksi sellaisia nopeita lainsäädännön muutoksia, joiden valmistaminen ei veisi pitempää aikaa sekä kolmanneksi lainsäädännön perinpohjaista uudistamista.

Vaikka yksipuolisen tuloverotuksen oikeudenmukainen toteuttaminen onkin vaikeaa, voidaan siinä kuitenkin saavuttaa nykyistä parempia tuloksia, jos verotusviraalimaiset käyttävät tehokkaasti tarjolla olevia keinoja salattujen tulojen selvittämiseksi sekä jos niille lisäksi lainsäädännön kautta tarjotaan nykyistä enemmän tällaisia keinoja. Merkitä on, että kunnan verotusta koskeva lainsäädäntö on tässä kohdin monessa suhteessa puutteellisempi kuin tulo- ja omaisuusverolaki. On vaikea sanoa, mistä tämä johtuu, mutta tosiasia on, että tulo- ja omaisuusverolaki tarjoaa valtion verolautakunnille varsinkin v. 1943 tapahtuneiden lainmuutosten jälkeen monia sellaisia keinoja salattujen tulojen ilmaisemiseksi, jotka kokonaan puuttuvat kunnan verotusta koskevasta lainsäädännöstä. Niinikään olisi valtion entistä tehokkaammin lisättävä veron tarkastuslaitostaan ja järjestettävä niin, että tämä tehostus ilman eri menettelyä annettaisiin myös kunnan verotuksessa käytettäväksi. Valtion tarkastusviranomaisten tehtäväksi olisi annettava myös kunnan verotuksen tarkastaminen, että siinä päästäisiin sellaisista virheistä, jotka viime vuosina ovat aiheuttaneet niin lukuisasti taksoitusten kokonaan kumoamisia.

Paitsi edellä lueteltuja nykyisen lainsäädännön puutteellisesta käytäntöön soveltamisesta johtuvia virheitä, on lainsäädännössämme eräitä helposti korjattavia puutteita, jotka olisivat omiaan vähentämään sitä epätasaisuutta, joka eri tulonsaajien ryhmien välillä nyt vallitsee. Huomattavana tällaisena puutteena on, että reaaliomaisuuden satunnaisesta luovutuksesta saatua voittoa varotetaan vain osittain, nimittäin vain silloin, kun omaisuus on saatu oston, vaihdon tai muun vastikkeellisen siirron kautta ja kun se lisäksi on ollut luovuttajan hallussa kiinteä kymmentä tai irtain viittä vuotta lyhyemmän ajan. Ei ole mitään syytä supistaa tällaisen voiton verottamista, vaan asettaa se veron alaiseksi sanoituista rajoituksista riippumatta.

Kunnan verotuksessa perintönä, lahjana ym. saatua omaisuuden lisäystä verotetaan vain kaukaisimmilta sukulaisilta tai vieraalta saatua perintöön ja lahjaan nähden Kunnalle olisi suotava tilai-

suus verottaa myös läheisempien sukulaisten jättämää perintöä ja lahjaa.

Maatalouskiinteistöjen pinta-alamittauksia ja luokituksia olisi valtion toimesta heti tarkistettava, että kaikki viimeisten mittausten jälkeen raivatut uudisviljelykset joutuisivat verotuksen alaisiksi. Luokitusta olisi myös niin muutettava, että se nykyistä tarV kerftmln ilmaisisi peltomaan ja luonnonniittyjen erilaisen tuoton. A

Maatalouskiinteistöjen niin sanotut erikois viljelykset olisi saatava nykyistä tehokkaammin verotuksen alaisiksi. Samalla olisi esim. säännöstelystä vapautuvien maataloustuotteiden, heinän ym. myynnin, kalastuksen ym. suhdanteiden johdosta tavallista korkeampaan hintaan myytyjen tuotteiden tai niiden käyttämisen aiheuttama lisääntynyt tulo tai etu saatava verotuksen alaiseksi.

Toistaiseksi, kunnes perinpohjaisempi lainsäädännön uudistaminen saadaan aikaan, olisi liikkeiden kunnallisverotus järjestettävä niiden liikevaihdon ja omaisuuden arvon sekä omaisuuden hsiäntymiseä perusteella.

Tulo- ja omaisuusverotuksessa voimassa oleva kaikkiin verovelvollisiin kohdistuva harkintaverotus olisi ulotettava myös kunnan verotukseen, jotta verotusta ilmeisesti pakoilevat verovelvolliset saataisiin heidän todellisia tulojaan ja maksukykyään vastaavan verotuksen kohteiksi.

Kunnan verotuksessa olisi sallittava verotettavista tuloista vähentää "kaikki sellaiset menot, niinkuin työttömyyskassa-, henkivakuutus-, tapaturmavakuutus-, eläkekassa- yms. maksut, jotka jo nykyisen lainsäädännön mukaan saadaan vähentää tulo- ja omaisuusverotuksessa". «

Verovapaata tuloa sekä lapsivähennyksiä kuin myös sairauden, työttömyyden yms. perusteella tehtäviä vähennyksiä olisi lisättävä valtion, mutta eritoten kunnan verotuksessa, niin että vähintä elinkustannusten määrää vastaavat tulot jäisivät verovapaiksi-

Tulo- ja veroilmoituslomakkeet olisi niin uudistettava, että kummankin tuloveron epäoleelliset ja aivan mitättömät eroavaisuudet poistettaisiin ja siten helpotettaisiin verovelvollisten tehtäviä.

Samalla olisi kiinteistöjen ja liikkeiden kunnan verotuksessa käyttämiä lomakkeita täydennettävä samaan tapaan kuin tulo- ja omaisuusverotuksessa käytettäviä, jotta taksoituslautakunnat ilman lisätiedusteiuja saisivat verotuksen perusteeksi ainakin kaikki ne tiedot, jotka vaaditaan tulo- ja omaisuusverotusta varten.

Edellä esitetyilläkään perusteilla ei varsinkaan kunnan verotusta saada tehokkaammin korjatuksi. Siksi olisi välitön verotuksemme järjestettävä siten, että tulo- ja omaisuusvero, edellä^ esitetyin muutoksin, jäisi valtion veroksi, kun taas kunnan verotus muodostettaisiin helposti todettaviin veroesitteisiin kohdistuvaksi, niinkuin SAK v. 1934 antamassaan lausunnossa lainvalmistelukunnan ehdotuksen johdosta on huomauttanut.

Tässä kohdin kiintyy huomio muun muassa siihen, että ansioton maanarvon nouf u on meillä kokonaan verovapaa, niitä - harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, jolloin se edellä mainitun satunnai^ sen voiton verottamisen yhteydessä joutuu veron alaiseksi. Tällä

veromuodolla tulisi etenkin rakennustoiminnan piakkoin odotettavan vilkastumisen johdosta olemaan suuri merkitys, ei ainoastaan verotuksen lähteenä, vaan myös tontti- ym. keinottelujen ehkäisijänä ja sen kautta hintatason nousun hillitsijänä.

Ylellisyysasunnot joutuvat nykyään, samoinkuin muukin yleissuyskulutus, liian lievän verotuksen kohteiksi tai pääsevät kokonaan verovapaiksi. Sen tähden olisi säädettävä kunnallinen asuntotoilellisyysvero sekä muitakin ylellisyysveroja.

Liikkeiden ja kiinteistöjen kunnan verotus olisi säädettävä liikevaihtoon, omaisuuden lisäykseen, omaisuuden arjroon ynnä muihin helposti selville saataviin perusteisiin eikä yksin tuloon nojautuvaksi.

Kaikki nämä veromuodot olisi säädettävä mikäli mahdollista asteittain yleneviksi vuosittaisiksi määräprosenttein meneviksi veroiksi.

Näiden erikoisverojen lisäksi olisi säädettävä tulo- ja omaisuusveron rinnalle yleinen kunnallinen tulovero, joka olisi jakovero, kuten nykyinenkin kunnan vero, ja jolla täytettäisiin se vajuus, mikä kunnan tulojen, edellä lueteltujen verojen sekä kunnan menojen välillä syntyy.

Tämä lainsäädäntöuudistus olisi heti pantava valmisteelle, jotta mahdollisimman pian päästäisiin nykyisestä epätasaisesti jakautuvasta välittömästä verotuksesta veronmaksajien todellista maksukykyä vastaavaan verotukseen.

Jyväskylän Aseteollisuustyöväen Ammattiosasto r.y.

ESITYS N:o 135.

Nykyinen verotussysteemi varsinkin kunnallisverotuksessa maalaiskunnissa on johtanut siihen, että valtavan suuren osan veroista maksavat palkkatulon saajat, siis pääasiassa palkkатыöväestö, kun taas tuottajat, tässä tapauksessa nimenomaan maataloustuottajat* maksavat vain murto-osan maalauskuntien kunnallisverotuksesta. Nykyisin valtioneuvosto määrää lopullisesti maatalouskiinteistöjen veroperusteet, eivätkä ne vastaa läheskään niiden todellista tuottoa. Sen osoittavat kirjanpitoliloilla suoritettut kannattavuuslaskelmat Kun maatalouden puhdas tuotto määrätään keskimääräisenä kolmen edellisen vuoden tuotosta, tulee se kohtuuttoman alhaiseksi rahan arvon alentuessa ja hintojen noustessa. Sen lisäksi: on maataloustuottajan oman työn arvo valtiovalian antamien ohjeiden mukaan ollut määrättävä niin alhaiseksi, ettei se vastaa läheskään edes maatyöläisen palkkaa, vaikka siihen on kytketty myöskin asianomaisen mahdollisesti saama ansiotulo, joka joskus saattaa olla korkeampi koko oman työn arvoa. Tästä johtuukin, että samansuuruista perhettä huoltavan palkkатыöläisen verot nousevat markkamääräisesti korkeammiksi kuin keskikokoista tilaa omistavan ja viljelevän maanviljelijän verot, vaikka toimeentulossa kuitenkin oa huomattavan suuri ero. Tällainen asiointila on herättänyt oikeutettua katkeruutta palkkатыöväestön keskuudessa, var-

sinkin, kun se samalla vaikuttaa myöskin valtion tuloveron määrään.

Edellä olevan johdosta ehdotammekin SAK:n edustajakokouksen päätettäväksi seuraavaa:

1) että maatalouskiinteistöjen veroperusteet on määrättävä verovuoden tuoton perusteella, eikä kolmen vuoden keskitulosta kuten tähän asti, sekä tuotto on määrättävä kirjanpito-tilojen tuoton perusteella,

2) että ns. isännän palkka on määrättävä keskkokoisilla ja isommilla tiloilla ainakin ammattityöläisten palkkaa vastaavaksi ja pienemmillä tiloilla, sekä isompien tilojen perheenjäsenillä ainakin maatyöläisen palkkaa vastaavaksi,

3) että maataloustuottajain saamat ansiotulot verotetaan erikseen, eikä niitä yhdistetä oman työn arvoon.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 83 r.y. Keuruu.

Liittotoimikunnan lausunto:

Kun maamme kunnallisverotuksessa on edelleenkin suuria epäkohtia erittäinkin mitä tulee maatalousveroperusteiden sekä isäntä veron määräämiseen, niin liittotoimikunta yhtyy osasto Nro 83 (Keuruu) alustukseen ja toivoo, että edustajakokous velvoittaa SAK:n Työvaliokunnan tiukasti valvomaan verotuslakien kehitystä eduskunnassa ja vaikuttamaan siihen suuntaan, että verolait tulevat palkkatyöläisille kohtuullisiksi.

Rakennustyöläisten liiton Liittotoimikunta.

ESITYS N:o 136.

Rahan arvon jatkuva aleneminen on aiheuttanut, että työläisten markkamääräinen ansio on kohonnut ja sen mukaisesti nykyinen veroperusta on menettänyt tarkoituksensa. Maamme talouden kohottaminen on työläisten tämän hetken yksi tärkeimpiä tavoitteita ja senpä vuoksi olisi tärkeätä, että jokainen työskentelisi ja tuottaisi niin paljon tarvikkeita kuin kykenee. Nyt kuitenkin työläiset joutuvat jarruttamaan tuotantoa, sillä ansion kohotessa kohoavat verot ja he joutuvat siitä ansiosta, joka voitaisiin käyttää elintason kohottamiseen, maksamaan veroina suurimman osan. Siksi esitämme, että työläisten verotukseen on saatava ehdottomasti parannusta. Samoin olisi huomioitava ne työläisten omaan käyttöön rakennetut ja rakennettavat omakotirakennukset, jotka he pääasiassa ovat vapaa- ja pyhäaikana itselleen rakentaneet, ettei näitä, kuten nyt näyttää olevan suuri vaara, verotuksella heiltä riistettä pois. Tästä pelosta johtuen monelta jää oman kodin rakentaminen, vaikkapa asuntopulan poistamisen vuoksi rakentamisyrittystä olisi puollettava. Tämän asian suhteen ehdotammekin SAK:n edustajakokousta ottamaan vakavan kannan niin, että omakotirakennukset saisivat verovapauden tai ainakin tuntuva verohuojennuksen.

*Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 15 r.#;
Turun kirvesmiehet.*

Liittotoimikunnan lausunto;

Liittotoimikunta ei kannata tehtyä alustusta.

Rakennustyöläisten liiton Liittotoimikunta.

ESITYS N:o 137.

Maassamme työskentelee vakuutuslaitosten ja kauppaliikkeiden palveluksessa suuri joukko työntekijöitä, jotka ovat työnantajan toimesta eläkevakuutettuja. Tätä vakuutusmaksua, joka eräissä tapauksissa nousee tuhansiin markkoihin vuodessa, ei ole saanut vähentää tuloista kunnan- eikä valtionverotuksessa. Kun eläkevakuutus on tarkoitettu turvaamaan vakuutetun vanhuuden ja työkyvyttömyyden sattuessa taloudellisista vaikeuksista, on se vakuutettujen omatoimisuuden kautta pyrkimistä vapauttaa yhteiskunta heidän huollostaan. Kun tähän olisi pyrittävä yhä suuremmassa määrässä, olisi myöskin ne maksut, jotka tähän tarkoitukseen käytetään, saatava vähentää sekä kunnallis- että valtionverotuksessa. Tämän johdosta ehdotamme,

että edustajakokous päättäisi tehdä eduskunnalle esityksen verolakiemme muuttamiseksi sellaisiksi, että eläkevakuutusmaksut voitaisiin vähentää sekä valtion- että kunnanverotuksessa.

SLTL:n Kymenseudun Vakuutustyöntekijäin osasto r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta pitää erittäin tärkeänä, että ne henkilöt, jotka maksavat vakuutusmaksuja eläkevakuutukselta, oikeutettaisiin vähentämään kunnan- ja valtionverotuksessa maksamansa eläkemaksut.

SLTL:n Uittotoimikunta.

ESITYS N:o 138.

Kaikille tunnetuista, syistä on markkamme arvo pahoin horjunut ja ihmisten koko säästäväisyys on kärsinyt haaksirikon. Kun säästäväisyys on kuitenkin, elintasomme kohottamisen perusehto, olisi säästämisen halu kansalaisissamme saatava jälleen elpymään. Henkiluvakuutusmaksut näyttävät kansamme säästämis-harrastuksissa varsin huomattavaa osaa ja kun henkivakuutuksella on mitä suurin merkitys vähävaraisten perheiden turvana ehdotamme, että

Edustajakokous ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön aikaansaamiseksi, jonka mukaan sekä valtion- että kuntien verotuksessa saadaan vähentää henkivakuutusmaksuista aiheutuvat menot.

SLTL:n Kymenseudun Vakuutustyöntekijäin osasto r.y.

Liittotoimikunnan lausunto.

Liittotoimikunta yhtyy periaatteessa yhdistyksen esitykseen fenkivakuutustoiminnan edistämiseksi, mutta ei kuitenkaan pidä koh-
tuudenmukaisena, että tämä oikeus ulotettaisiin kaikkiin, jopa suu-
rituloiisiinkin vakuutettuihin. Tämän vuoksi liittotoimikunta esittää,
että uudistettavassa verotuslainsäädännössä myönnettäisiin oikeus
vähentää henkivakuutusmaksuja kunnan- ja valtionverotuksessa
nykyisen rahanarvon vallitessa enintään 6000 markkaa.

SLTL:n Uittotoimikunta.

ESITYS N:o 139. ,

>

Allekirjoittanut ammattiosasto käsitteli kokouksessaan helmikuun
28 p:nä 1947 verokysymyksiä, jolloin kiinnitettiin huomiota siihen,
että maassamme edelleenkin on olemassa palknauttijoita, kuten
lääkärit, tuomarit sekä useita muita vapaitten ammattien harjoitta-
jia, jotka edelleenkin voivat jättää huomattavia summia verotet-
tavista tuloistaan ilmoittamatta, joten verotaakka rasittaa työnteki-
jöitä kohtuuttomasti, koska heidän osalleen jää näin ollen myöskin
vapaitten ammattien harjoittajien veromäärät kannettaviksi.

Osasto päätti kokouksessaan kääntyä SAK:n puoleen toivomuk-
sella, että SAK ryhtyisi toimenpiteisiin edellämäinittujen epäkoh-
tien poistamiseksi.

Lohjan Metallityöväen a.o.

ESITYS N:o 140.

Tutustuessamme tuottajain kustannuslaskelmaperusteisiin havait-
simme, että tuottaja saa lisätä järjestöillensä menevät jäsenmak-
sunsu tuotteitten kustannuksiin. Tämän vuoksi pidämme täysin
oikeudenmukaisena, että myöskin työntekijät saisivat vähentää
ammattiosastoille menevät jäsenmaksunsu vuosiansioistaan, sillä
tuotteitten hinnan muodossahan joutuvat kuluttajat suorittamaan
ainakin osan tuottajain järjestöillensä suorittamista jäsenmaksuista,
joten ei liene lainkaan kohtuutonta, jos työväestö saisi puolestaan
suorittamansa jäsenmaksut verovapaiksi. Taloudelliseenhan jäsen-
maksut eivät työväestölle kovin suuria merkitse, mutta asian peri-
aatteellinen puoli olisi mielestämme siksi tärkeä, että siihen olisi
saatava korjaus. Tämän vuoksi esitämme, että asia otettaisiin
käsiteltäväksi SAK:n edustajakokouksessa.

Tampereen Lentokonetyöväen o.o.

Liittotoimikunta pitää oikeana jokaista toimenpidettä, jonka pyr-
kimyksellä on verotuksen saattaminen oikeudenmukaisemmaksi.

S. Metallityöväen Uiton Uittotoimikunta.

ESITYS N:o 141.

Osastomme kokouksessa käsiteltiin. SAK:n aikoinaan esittämää työläisten verotaakan helpottamista 20—25 %. Tämä asia on saatava ratkaisun ensi tilassa, sekä ulotettava kaikkiin palkkatyöläisiin, joilla on hallussaan verokirja ennakkoperinnästä. Tämä veroalennus on otettava lakiesityksessä huomioon, sillä edellytyksellä, että lopullisessa verotuksessa se tulee huomioitua.

Tämän asian eteenpäin viemisessä osastomme tulee antamaan kaiken tukensa SAK:lle.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 143 r.y. Iisalmi.

1

ESITYS N:o 142.

Verorasitus painaa raskaana palkalla eläjien muutenkin raskasta kuormaa, siksi on SAK:n kaikin keinoin toimittava sen helpottamiseksi. Eduskunnan hyväksyttyä uuden verolain, jossa tulo- ja omaisuusveroihin on saatu helpotuksia, on niitä saatava myöskin kunnallisverotuksiin huomattavasti enemmän. Tulojen alarajaa on koroitettava riittävän suureksi ja suurten tulojen verotus saatava entistä tehokkaammaksi.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 110 r.y. Kotka.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittomme osastot N:o 110 (Kotka) ja N:o 143 (Iisalmi) esittävät alustukset verokysymyksestä. Liittotoimikunta lausuu puolestaan, että SAK:n Työvaliokunta entistä tehokkaammin toimisi siten, että palkkatyöläisten maksamiin nykyisiin kohtuuttoman suuriin veroihin saadaan suurempia helpotuksia kuin mitä tähän asti on saatu.

*Rakennustyöläisten liiton Liittotoimikunta**

ESITYS N:o 143.

S. Muurarien liiton Kuopion osasto ehdottaa, että edustajakokous velvoittaisi SAK:n Työvaliokunnan ryhtymään toimenpiteisiin palkkatulojen vapauttamiseksi verotuksesta siten, että työnantaja maksaisi työntekijänsä verot.

Liittotoimikunnan lausunto:

Kun kaikkien palkkatulojen vapauttaminen verotuksesta ei nykyoloissa ole mahdollista, ei liiton toimikunta yhdy Kuopion osaston esitykseen sellaisenaan, vaan ehdottaa, että edustajakokous — huomioimalla SAK:n Työvaliokunnan tähänastiset toimenpiteet palk-

katuloja koskevan verotuksen huojentamiseksi — kehoittaa Työvaliokuntaa jatkamaan samaan tehtävää toimintaansa, ja vaatimaan verotettavan tulon alirajan nostamista sellaiseksi, etteivät välttävään toimeentuloon tarvittavat tulot joutuisi verotuksen kohteeksi.

Suomen. Muurarien liiton toimikunta.

Työvaliokunnan lausunto:

Esitysten johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin ja esittää, että edustajakokous jättää valittavan Työvaliokunnan hoidettavaksi kysymyksen huomioiden* edelläesitetyt näkökohdat.

SAK:n Työvaliokunta.

XVII. Sosiaalisen huolto.

ESITYS Nai 144.

«

Suomen Rautatieläisten Liiton osasto N:o 7 esittää SAK:n edustajakokouksessa päätettäväksi, että lääkärinhoito työmailla on saatava tarkoitustaan vastaavaksi.

Liittotoimikunnan lausunto:

Kun osasto ei esityksessään mainitse mitään yksityiskohtia, niin se ilmeisesti tarkoittaa sitä, että kaikkien työntekijöiden olisi saatava työmaan puolesta tarkoitustaan vastaava lääkärinhoito ja että SAK tekisi voitavansa tämän kysymyksen järjestämiseksi niillä työpaikoilla, joissa sitä-kaivataan. Kun liittotoimikunnankin käsityksen mukaan po. kysymys kaipaa korjausta, niin se yhtyy osaston esitykseen ja suosittelee seuraavaa:

- 1) työmailla, joilla työntekijäin luku on alle 50, pitää «Ha työnantajan toimesta varustettu tarpeellinen ensiapuvälineistö työntekijäin vapaasti käytettävissä;
- 2) työmailla, joilla työntekijäin lukumäärä on vähintään 50, pitää olla riittävän ensiapuvälineistön lisäksi koulutettu lääkintämies jokaista alkavaa sataa työntekijää kohti, jos o» kysymyksessä esim. radanrakeruius tai metsätyömaa ja jokaista alkavaa 200 työntekijää kohden, jos on kysymyksessä teollisuuslaitos tai sellaiseen verrattava;
- 3) työmailla, joilla työntekijäin lukumäärä on vähintään 200 pitää järjestää lääkärin vastaanotto kerran viikossa, joi lähimpään lääkäriin on matkaa enemmän kuin 10 km.

Suomen Rautatieläisten Liiton liittotoimikuntt.

^ ESITYS N:o 145.

Jyväskylän Aseteollisuus työväen a.o. ehdottaa SAK:n edustajakokouksen käsiteltäväksi, että lakialoite, joka tarkoittaa työväen sairausavustusta, tulisi mahdollisimman pian hyväksytyksi. Ehdotamme, että avustuskassalaki, joka hyväksyttiin v. 1943 muutettai siin siltä osalta, joka koskee työläisten hautaus- ja sairausavusta*-

kassoja, entisen v. 1897 annetun asetuksen sosiaalisen hengen mukaiseksi.

Kun vuonna 1897 annettu asetus antaa täyden päätösvallan kassan Vuosikokouksille maksujen ja suoritusten suhteen, niin v. 1943 hyväksytty laki taas määrää, että jäsenmaksua peritään iän perusteella. Kassan virkailijat valitaan voimassaolevan lain mukaan siten, että johtokuntaan kuuluu työnantajan edustajia niin monella osalla kuin tehdas osallistuu kassan kustannuksiin. Aikaisemman lain mukaan kassan virkailijat valittiin kassan vuosikokouksessa jäsenistön keskuudesta.

Jyväskylän Aseteollisuustyöväen n.o.

ESITYS N:o 146.

Työsopimuslain 20 § edellyttää työnantajan maksamaan palkkaa työntekijälle sairausajalta irtisanomisajan ollessa voimassa enintään 14:ta päivältä, tämä koskee niinkuin yllä on mainittu irtisanomisaikaan sidottuja työntekijöitä. Esitämme, että yllämainittua etua laajennettaisiin koskevaksi myös niitä työntekijöitä, jotka eivät työskentele irtisanomissopimuksen alaisina. Samalla esitämme, ettei edellä esitetty tulisi rasittamaan työpaikalla mahdollisesti olevaa työntekijäin sairaskassaa.

Karhulan Metallityöväen a.o.

ESITYS N:o 147.

Lappeenrannan Metallityöväen a.o. n:o 3 ehdottaa SAK:n edustajakokoukselle, että se velvoittaisi Työvaliokuntaa ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, jotka johtaisivat *työttömyysvakuutuksen* aikaansaamiseen. Tämä koskisi kaikkia työaloja, ja olisivat kunnat ja valtio vakuuttajina. Perustelemme esitystämme sillä, että ilmeisesti tulevaisuudessakin joudutaan tekemisiin *työttömyyden* kanssa, joka aika työntekijöillä on aivan tuoreessa muistissa, niin olisi nyt tarpeeksi ajoissa ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta *työttömyys*kausi voitaisiin ohittaa mahdollisimman *V*pienin vaurioin ja menetyksin työläisten kannalta katsoen.

Lappeenrannan Metallityöväen a.o.

ESITYS N:o 148.

Koska ammattitaudit vaativat huomattavan suuret uhrinsa työväestön keskuudessa esitämme, että edustajakokous kiinnittäisi tähän kysymykseen tarpeeksi huomiota, jotta saataisiin päätös, jossa ammattitautivaaran poistamista ja edistävää tutkimus- ja ehkäisytyötä *on* tuettava ja valvottava valtiovallan taholta, korostettaisiin.

Karhulan Metallityöväen a-o-

ESITYS N:o 148.

Koska nykyaikana heikko ravinto-, vaate- ja jalkinetilanne aiheuttavat sen, että sairaustapauksia sattuu työväestön keskuudessa huomattavan runsaasti entiseen verraten ja kun taloudellinen asemammekin tuottaa useassa tapauksessa voittamattomia esteitä kunnallisen sairashoidon saamiseksi esittää osastomme:

että SAK:n taholta kiinnitettäisiin asian johdosta huomiota ja esitettäisiin valtioneuvostolle seuraavaa:

että olisi laadittava mahdollisimman nopeasti laki yleisestä sairausvakuutuksesta, joka koskisi kaikkia kansalaisia ja että vakuutusmaksu perittäisiin veroennakkokannon yhteydessä.

Osastomme on joutunut seuraamaan tilannetta jäsentemme keskuudessa yhä lisääntyvien sairaustapausten johdosta sekä, että paikkakunnallamme, jolla osastomme toiminta-alue sijaitsee, on isoja teollisuuslaitoksia ja näiden työntekijäin määrä ylittää 2000 ja näiden teollisuuslaitosten piirissä ei tällä kertaa toimi yhtään työntekijäin sairaskassaa. Tämä olkoon vertauksena ja todistuksena, että tilanne tämänluontoisten seutukuntien työväestön keskuudessa sairaustapauksien kohdatessa ei ole lohdullinen.

Lauritsalan *Metallityöväen* a.o.

Liittotoimikunnan lausunto:

Liittotoimikunta pitää e.m. aloitteissa esitettyjä ajatuksia oikeina ja esittää, että edustajakokous kehoittaisi Työvaliokuntaa ryhtymään toimenpiteisiin esitysten käytännössä toteuttamiseksi.

S. Metallityöväen Hiton liittotoimikunta.

ESITYS N:o 150.

Lääkärin- ja sairaanhoito valtion eri työvirastoissa on hyvin erilainen ja puutteellinen. Toisilla virastoilla on oma sairaanhoito-ohjesääntönsä, joka takaa työläisille vapaan lääkärin- ja sairashoidon. Toisilla on vain osittainen", koskien vain jotakin osastoa- tai työntekijäryhmää ja jättäen osan työläisistä vapaan sairaanhoidon ulkopuolelle. Tällaisia ovat lääninhallituksen alaiset tie- ja vesirakennustyöläiset. Heillä ei ole sairasohjesääntöä eivätkä he siis saa tätä sosiaalista etua. Päästäksemme tästä kirjavuudesta ja saadaksemme jotakin yhdenmukaisuutta aikaan, esitämme, että:

edustajakokous velvoittaa tulevaa Työvaliokuntaa sellaisiin toimenpiteisiin, että saataisiin kaikille valtion työvirastoille yhdenmukainen, kaikkia työläisiä koskeva, vapaa lääkärin- ja sairaanhoito-ohjesääntö.

Tie- ja Vesirakennustyöväen *Pitäjänmäen Ammattiosasto r.y.*

Liittotoimikumiin lausunto:

"v,
Tie- j« vesirakennustyöntekijäin Pitäjänmäen Ammattiosasto r.y:n esitykseen on liittotoimikunta yhtynyt. Sen johdosta on keltainen sanottava, että valtion työntekijäin huoltotoimikunta on jo viime vuonna valmistanut yhtenäisen luonnoksen valtion työntekijöiden terveyden ja sairaanhoito-ohjesäännöksi ja on se eri valtion työvirastojen lausunnolla jätetty Yleisten töiden ministeriön vahvistettavaksi ja voimaan saatettavaksi. Ko. ohjesääntöä ei kuitenkaan ole vielä tähän päivään mennessä valtioneuvoston taholta vahvistettu, vaikka sitä on vaadittu m.m. Suomen Työläisliitto r.y:n, Suomen Metallityöväen liitto r.y:n ja Suomen Kuljetus-työntekijäin liitto r.y:n taholta erikoisella kirjelmällä. Jos mainittu ohjesääntö SAK:n edustajakokouksen aikanakin vielä on saatamatta voimaan, olisi meneteltävä esityksen mukaisesti.

Suomen Työläisliitto r.y. Liittotoimikunta.

ESITYS N:o 151.

Rakennustyöläiset joutuvat työskentelemään vuodesta toiseen sateessa, tuulessa ja vedossa. Valmisteilla oleva rakennus, jossa akkunat ja oviaukot ovat avoimina tai huonosti peitetyt käy ankara veto, joka on pahin reumatismin aiheuttaja. Esimerkiksi ammattityöläiset, jotka joutuvat olemaan polvillaan kylmillä ja kosteilla permannoilla päiväkausia, ovat kaikki reumatismin runtelemia. Jo nuoremmallakin iällä he joutuvat pitkiksi ajoiksi työkyvyttömyksi ja vanhemmalla puolen ikäänsä kokonaan menettävät työkykynsä.

Toisena ammattitautina sementtimiehillä on sementtimyrkytys, aiheuttaen työkyvyn menetystä ajoittain ja muuttuen useissa tapauksissa kroonilliseksi. Tällöin ei ole toivoakaan sen parantumista, ellei muuta kokonaan eri ammattiin, missä ei ole tekemisissä sementin kanssa.

On selvääkin, mitä tällaiset taudit vaikuttavat työntekijän taloudelliseen asemaan, kun ottaa huomioon työajan menetyksen ja lisäksi sairashoitomaksut. Rakennustyöläiset, jotka suuremmassa tai pienemmässä määrässä joutuvat alttiiksi reumatismille, esittävätkin allekirjoittaneen osaston kautta, että SAK:n edustajakokous käsittelee asiaa ja ryhtyisi toimenpiteisiin, että kyseelliset taudit, sementtimyrkytys ja reumatismi tulevat vahvistetuksi ammattitautideiksi, ja että työntekijät näitä tauteja sairastaessaan tulevat saamaan korvauksen työansionsa mukaan ja hoitokulut.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 12 r.y. Tampere.

Liittotoimikunnan lausunto:

Amraattitautikomitean mietinnön mukaan on sementtimyrkytys luettu sellaiseksi ammattitaudiksi, johon ammattitautien ehkäisy ja hoito on ulotettava. Liittotoimikunta lausuu käsityksensä, että rea-

matismi on myöskin sellainen tauti, joka eräissä tapauksissa voidaan lukea ammattitaudiksi, joten sekin olisi otettava ammattitautiluetteloon vaikuttamaan työläisten sosiaalisen huollon parantamiseen.

Rakennustyöläisten liiton Liittotoimikunta.

ESTTYS.N:o 152.

v.

Työntekijöille vaaralliseen häkä-pakokaasumyrkytykseen niin- kuin muihinkin ammattitauteihin olisi kiinnitettävä tähänastista suurempaa huomiota. Ammattitauteihin tulee laskea" myös työssä saatu reumatismi, jota varsinkin kuljetustyöntekijät erittäin suu- reassa määrin sairastavat. Niin reumatismien kuin kaasu- ja ym. am- mattitautien tutkimista tulee tehostaa ja ammattitautija' sairasta- ville työntekijöille tulee taata korvaus sairasajaltaan. Kansantalou- dellinen etukin jo vaatii sitä..Esitämmekin,

että ammattitautitutkimusta on tehostettava ja työläisille tulee varata mahdollisuus saada itse valita ammattitautien erikoislääkäri, joka kussakin tapauksessa tarkastuksen suo- rittaa.

Ylä-Vuoksen Automiehet r.y.

Mätäsvaaran ja ympäristön Aviomiehet r.y.

Liittotoimikunnan lausunto:

•>

S. Kuljetustyöntekijäin. Uiton aloitteesta on häkäryrkytystutki- musta tehostettu ja liittomme esityksestä Valtioneuvosto määräsi myönnettäväksi lisämäärärahankin tutkimuksen tehostamiseksi. Siitä huolimatta yhdymme alustukseen, koska muutkin ammatti- taudit kuin häkämyrkytys vaativat tutkimuksen tehostamista.

Suomen Kuljetustyöntekijäin liiton Liittotoimifcutta.

ESITYS N:o 153.

Työlainsäädäntömme yhtenä suurimpana heikkoutena on, että työläiselle ei ole hänen sairautensa ajaksi turvattua taloudellista asemaa. Työsopimuslaissa on kylläkin määrätty, että sairasajalta on maksettava palkka irtisanomisen ajan ei kuitenkaan 14 vrk. kauempaa. Tämän puitteissa ne laajat työläisryhmät, joilla ei ole irtisanomisaikaa, ovat tämänkin vähäisen turvan ulkopuolella. Li- säksi joutuvat kaikki työläisperheet, sairauden ollessa vähänkin pitempiaikaisen, suuriin taloudellisiin vaikeuksiin, (lukuunotta- matta sellaisia työläisiä, jotka ovat työpaikassa, jossa on ns. sairas- kassa, njutta tällöinkin he itse kustantavat oman sairautensa, sillä useimmiten sairaskassojen varat ovat kerätyt kassan jäseniltä). Työläisen taloudellinen asema on vaikea hänen ollessaan terve ja työkykyinen, mutta aivan kestäättömäksi se tulee perheen huol-

tajan joutuessa sairastuoteeseen useammiksi viikoiksi. Tämä epäkohta olisi poistettava mitä kiireellisimmin, ja allekirjoittanut osastomme esittääkin kokoontuvalle SAK:n edustajakokoukselle 1947 käsiteltäväksi ja eteenpäin kehitettäväksi:

että laadittaisiin laki, joka velvoittaa työnantajan vakuuttamaan työläisensä sairauden varalta,

tämän vakuutuksen puitteissa saisi työläinen 28 ensimmäiseltä sairauspäivältä (työpäivät laskien) täydet palkkaedut, seuraavien 28 päivän sairauden ajalta 2/7 palkastaan, ja niin kauan kuin sairaus kestää 1/5 palkastaan. Sairausajan palkka lasketaan samoin perustein kuin vuosilomapalkkakin.

Työnantaja on velvollinen korvaamaan lääkäri- ja lääkemaksut, ja on velvollinen suorittamaan työläiselle sairausajan korvauksen samoin ajanjaksoin kuin työpalkka maksetaan ja perimään sen erikseen vakuutuslaitokselta. Jos sairausvakuutusta ei ole otettu, on työnantajan itse korvattava edellä luetellun mukainen sairausajan korvaus. Sairasajalta, joka ei ole lääkärin toteama, ei korvausta tarvitse suorittaa.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 11 r.y. Tampere.

ESITYS N:o 154.

Koska Suomen perustuslakien mukaan kaikilla Suomen kansalaisilla on samat oikeudet ja velvollisuudet, niin käsityksemme mukaan meillä on oikeuksia vailla suurin osa työläisistä, kuten kausityöläiset, pienten työnantajain töissä työskentelevät ja samoin suurin osa rakennustyöläisistä, niin ehdotamme, että kokous harkitsisi yleisen sairaspukassan perustamista, joka voisi myöntää työläisille täyden palkan sairausajalta samoin kuin valtion viran- ja toimenhaltijoillekin.

Sairaspukassan lain määräämät verot perittäisiin ammattiosastojen jäsenverojen yhteydessä. Näin perustetun kassan kuluista SAK ja jäsenliitot suorittaisivat 25 %, työnantajat 25 % ja valtio 50 %.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 27 r.y. Joensuu.

ESITYS N:o 155.

Kun nykyisessä tapaturmalaisissa on työläiselle suuria puutteellisuksia, ja varsin vaikeaan tilaan joutuu monikin loukkaantunut, niin esitämme siihen seuraavia korjauksia:

1) että kaikki tapaturmavakuutukset ottaisi valtio hoitaakseen;

2) sairausajalta täysi palkka, pysyväisestä vammasta vasta % korvaus eikä sekään saisi olla alhainen.

3) työnantaja maksaisi säännöllisesti tiliväleittäin palkan ja saisi päätöksen perusteella maksamansa erän takaisin.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 83 r.y. Keuruu.

Luttotoimikunnan lausunto:

Tampereen maalarien osasto N:o 11, Joensuun osasto N:o 27 ja Keuruun osasto Nro 83 esittäjät korjauksia Työsopimuslakiin sairastajan palkanmaksuihin nähden. Kun sosiaalivakuutuslainsäädäntöä parhaillaan uusitaan, niin puollamme esityksissä mainittujen seikkojen huomioon ottamista niin laajassa mittakaavassa, kun se nykyisissä oloissa on mahdollista.

Rakennustyöläisten liiton Liittotoimikunta.

ESITYS N:o 156.

Kuten tunnettua, on Suomen Lääkärienliiton ja Työväen Tapaturmavakuutuslaitosten välillä olemassa erittäin tarkasti ja yksityiskohdittain laadittu sopimus, jonka mukaan kaikki lääkärin- ja lääkärintä- sekä sairaalahoidosta aiheutuneet kulut joutuvat tapaturman uhriksi joutuneen työläisen maksettavaksi ja tekevät nämä kulut useimmissa vaikeamman laatuissa pitkäaikaista sairaalaa- ja lääkärinhoitoa vaatineissa tapauksissa noin 85—90 %/• sekä lievemmänlaatuissa tapauksissa aina 95 % loukkaantuneille myönnytyistä korvauksista. Voivatpa lääkärinpalkkiot ja hoitokulut joskus nousta 100 %:iin korvauksen määrästä.

Ylläolevan perusteella ehdotamme, että SAK kaikin käytettävissään olevin keinoin pyrkisi poistamaan nykyisen yllämainitun sopimuksen ja siirtämään kaikki sairaas- ja lääkärinhuollon aiheutuneet kustannukset tapaturmalaitosten maksettavaksi.

Suomen Kutomateollisuusliiton Liiton Vaasan osasto n:o 8.

Liittohallinnon lausunto:

Liittohallinnon saamien tietojen mukaan maksaa tapaturmavakuutuslaitos työntekijälle tapaturman sattuessa vakuutusmaksua perheellisille 2/3 ja perheettömille 1/2 työntekijän keskimääräisestä palkasta. Siinä tapauksessa, että tapaturman uhriksi joutunut joutuu sairaalahoitoon, ei perheettömille makseta sairaalassa oloajalta päivärahaa, vaan se menee sairaalahoitoon. Perheellisille, joilla on huollettavia, maksetaan jokin määrä huoltorahaa. Lääkärinkulut maksaa tapaturmavakuutuslaitos. Liittohallinto lausuu käsityksenään, että työntekijäin tapaturmalakiin olisi saatava sellaiset muutokset, että tapaturman uhriksi joutuneen henkilön perheen taloudellinen asema tulisi sairausajalta täysin turvattua.

Suomen Kutomateollisuusliiton Liiton Liittohallinto.

ESITYS Nro 157.

Tunnettua on, että työntekijäin sairashuolto nykyisin voimassa olevan lain puitteissa on erittäin epämääräisellä pohjalla. Se ei useassakaan tapauksessa aseta työnantajalle niitä velvollisuuksia, mitä terveen järjen mukaan ajateltuna hänelle kuuluisi.

Erittäin useasti sattuu, että työntekijän sairastuessa hänen työnantajansa pääsee asiasta ilman mitään kustannuksia siinäkin tapauksessa, että sairaus on n.s. ammattisairaus, joka siis suoranaisesti on työstä johtunut. «f

Esitämmekin» että

edustajakokous velvoittaa Työvaliokunnan ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, jotta lakiin saadaan aikaan korjaus, joka takaa jokaiselle todistettavasti sairaana olevalle työntekijälle palkan vähintään neljäntoista vuorokauden ajalta, edellyttäen, että sairaus ei ole työntekijän itsensä joko huolimattomuudellaan tai kevytmielisellä elämällään aikaansaama; sekä,

että lakiin saadaan kohta, jossa työnantaja veloitetaan korvaamaan työntekijän lääkäri- ja sairaalamaksut, viime mainitut vähintään neljältätoista vuorokaudelta.

Suomen Kutomateollisuustyöväen Liitto r.y.

Työvaliokunnan lausunto:

Sosiaaliseen huoltoon kohdistuvien alustuksten johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin ja esittää, että valittavan Työvaliokunnan tehtäväksi jätetään näiden kysymysten hoito huomioiden edelläesitetyt näkökohdat.

SAK:n Työvaliokunta.

XVIII. Eläkekysymykset.

ESITYS. N:o 158.

Sosiaalivakuutusta ei Suomessa ole saatu kehitetyksi niin pitkälle kuin monessa muussa maassa. Niinpä tapaturmavakuutus ei vielä-
kään ole toteutunut täydessä laajuudessaan, kun se, ei koske henki-
sen alan työntekijöitä. Tapaturmakorvaukset ovat myös yleensä
riittämättömiä. Sairausvakuutusta ei vielä ole olemassa. Ammatti-
tautien aiheuttamat sairaudet eivät myöskään tule tarpeellisessa
määrässä korvatuksi. Samoin puuttuu työttömyysvakuutus miltei
kokonaan, sillä ns. Gentin järjestelmän pohjalla ammattiyhdistys-
liikkeen piirissä toimivat työttömyyskassat koskevat suhteellisen
pientä osaa palkkatyöntekijöistä.

Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus on tullut voimaan v. 1939,
jona vuodelta alusta lukien vakuutusmaksuja on kannettu. Ilmei-
sesti tulee kuitenkin kulumaan pitkä aika, ennenkuin kansaneläke-
lain perusteella suoritettavat vanhuuseläkkeet, joita ei vielä lain-
kaan makseta, ovat vähemmänkään merkityksellisiä. Sama koskee
työkyvyttömyyseläkkeitä, joiden suorittaminen on kuitenkin äsket-
tään voinut alkaa.

Mitä erityisesti tulee kysymykseen työntekijäin eläke-eduista, on
tätä asiaa kohtaan ammattiyhdistysliikkeessä tunnettu jatkuva
mielenkiintoa. Niinpä jo SAK:n perustajassa kokouksessa v. 1930
esitettiin vaatimus vanhuus- ja työttömyyseläkkeiden takaamisesta
kaikille maan kansalaisille. Kun sitten joitakin vuosia myöhemmin y
asetettiin komitea valmistamaan ehdotusta kansanvakuutuksesta, Oli >
SAK siinä edustettuna. Tämän komitean mietinnön valmistuttua
v. 1936 antoi SAK siitä laajasti perustellun lausunnon, jossa koros-
tettiin etupäässä palkkatyöntekijäin etujen vuoksi varteenotettavia
näkökohtia. Kansaneläkelaitoksen lisätyössä hallituksessa on SAK
niinikään ollut edustettuna. Ammattiyhdistysliikkeen edustajia on
myöskin siinä valtion komiteassa, joka v. 1945 loppupuolella ase-
tettiin valmistamaan ehdotuksia, miten sosiaalivakuutusjärjestel-
mää olisi meillä kehitettävä.

Vanhoiksi tuleville ja ennen vanhuuttaan työkyvyttömiksi joutu-
ville ei tilanne tällä hetkellä ole suinkaan lohdullinen. Lainsäädäntö
ei nykyisellään tarjoa sanottavaa turvaa. Yksityisten työnantajain
kustannuksella köyhäinhoitolain määräysten perusteella tai vapaa-
ehtoisten sitoumusten kautta myönnettävät eläke-edut eivät myös*

kään anna suojaa kuin varsin rajoitetussa määrässä. Vain valtion ja kuntien työntekijät ovat tässä suhteessa paremmassa asemassa. Mi^ä taas eläkevakuutusjärjestelmään tulee, niin senkään merkitys ei ulotu kovin laajalle alalle. Kaiken lisäksi on rahan arvon aleneminen useissa tapauksissa tuntuvasti supistanut saavutettuja etuisuuksia.

Jotta työntekijäin eläke-etujen järjestämisessä päästäisiin niin pian kuin suinkin parempaan tilanteeseen, olisi tätä varten tehtävä kaikki voitava. Asian laatuun nähden sillä, mitä yksityinen SAK:n alainen liitto omassa, pakostakin suppeammassa toimintapiirissään eläkekysymyksessä tekee, ei kuitenkaan voi olla kaikissa suhteissa vastaavaa merkitystä. Sen*vuoksi olisikin SAK:n laajemmalla pohjalla ja tarmokkaasti ryhdyttävä ajamaan niitä pyrkimyksiä, jotka tarkoittavat työntekijäin vanhuus- ja työkyvyttömyysturvan lisäämistä.

Ensimmäiseksi luonnollisesti kiintyy huomio kansaneläkelakiin. Siihen olisi ennen kaikkea tehtävä sellaisia muutoksia, että eläketurva vanhuus- ja työkyvyttömyystapauksissa tulisi tuntuvasti suurenemaan. Koska työnantajapuolta on pidettävä maksukykyisempänä osapuolena, olisi samalla pyrittävä lisäämään työnantajain osuutta kansaneläkemaksujen suorituksessa.

Seurauksena siitä, että kansaneläkelain mukaan vakuutuksen piiriin on otettu käytännöllisesti katsoen kaikki vakuutuskelpoiset maan kansalaiset, mm. nekin, joilla ei ole mitään ansiotuloja, näyttää joka tapauksessa olevan se, että tätä tietä ei ole mahdollista saada yleisesti riittävää turvallisuutta vanhojen päivien varalle. Sen vuoksi olisi samanaikaisesti pyrittävä, sikäli kuin mahdollista, laajentamaan niitä palkkatyöntekijäryhmiä, jotka suunnilleen samaan tapaan kuin valtion ja kunti^n toimista nykyisin, tulevat oikeutetuiksi työnantajain kustantamiin huoltoeläkkeisiin.

Kolmantena mahdollisuutena eläke-etujen parantamiseksi voidaan esittää eläkevakuutusjärjestelmän laajentamista. Tässä suhteessa on eritoten liikealoilla viime vuosina kehityksen kulkenut tuntuvasti eteenpäin. Katsoen siihen, että työntekijät eläkevakuutuksessa joutuvat osallistumaan vakuutuksen kustannuksiin, olisi tällä linjalla eläkekysymyksiä hoidettaessa pyrittävä mahdollisimman suuressa määrässä huolehtimaan eläkkeelle joutuvien ja toiselta puolen myös ennen eläkeikää eroavien työntekijäin kohtuullisten etujen huomioinnonottamisesta.

Edelläolevan näkökohtiin viitaten allekirjoittanut liitto pitää välttämättömänä tehokkaita toimenpiteitä työntekijäin eläke-etujen parantamiseksi ja esittää tässä tarkoituksessa SAK:n edustajakokouksen päätettäväksi:

- 1) että niin pian kuin mahdollista on pyrittävä kansaneläkelaisissa taatun eläketurvan lisäämiseen ja työntekijäin^ muidenkin etujen parempaan varteenottamiseen;
- 2) että on niin suuressa laajuudessa kuin suinkin mahdollista koetettava saada käytäntöön työnantajain kustantamia huoltoeläkkeitä;

3) että on voimakkaasti myötävaikutettava eläkevakuutus-järjestelmän käytäntöönottamiseen. siellä, missä sitä voidaan pitää sovellettuna, ja huolehdittava tällöin työntekijäin koh-tuullisten etujen huomioonottamisesta; ja

4) että SAK:n Työvaliokunnan on tarpeelliseksi katsottavin aloittein ja esityksin toimittava edellämainituissa suhteissa ja muutenkin työntekijäin eläke-etujn parantamiseksi sekä tuettava tätä tarkoittavia ammatillisten järjestöjen, pyrki-myksiä.

Suomen LiiketyönteJcijäin Liitto.

ESITYS N:o 139.

Osastomme esittää SAK:n edustajakoukouselle, että kansaneläk-keen saajien ikärajaa alennettaisiin nykyisestäään, sekä, että määrättyjen palvelusvuosien jälkeen työntekijöille maksettaisiin kohtuullinen eläke.

Tampereen Juomateojf^suustyövän a.o. r.y.

Liittotoimikunta suosittelee esityksen käsiteltäväksi ottamista.
Suomen Elintarvetyöläisten Liitto r.y.

ESITYS N:o 160.

Kansaneläkelaki nykyisessä muodossaan on menettänyt merki-tyksensä. Se on synnyttänyt oikeutettua tyytymättömyyttä palkka-työvän keskuudessa. Rahanarvon jatkuva aleneminen tekee lain sosiaalisen merkityksen kyseenalaiseksi. Ne vuosivastuut, jotka sieltä saa, ovat niin pienet, että niiden avulla parhaassa tapauk-sessa voi tulla toimeen kuukauden. Koska kansaneläkelaki nykyi-sessä muodossaan ei vastaa tarkoitustaan, esitämme:

*että edustajakokous velvoittaa SAK:n ryhtymään kaikkiin niihin toimenpiteisiin edellämainitun lain muuttamiseksi niin, että se täyttää sille asetetut vaatimukset;

että jos lakiin ei saada tarpeellista korjausta, niin muu-tettakoon kansaneläkemaksut pakolliseksi säästöksi, mikä maksetaan asianomaiselle 60-vuotiaana takaisin;

että SAK:lle varataan k.o. laitoksen hallinnossa riittävä edustus.

Tie- ja Vesirakennustyövän Pitäjänm&en Ammattiosasto r.y.

Ltittotoimtkunnan lausunto:

Liittotoimifcunta on esitystä käsitellessään yhtynyt siihen muil-ta kohdilta, paitsi siihen, että jos k.o. lakiin ei saada esitettyä 'muu-tosta kansaneläkemaksut muutettaisiin pakolliseksi säästöksi, ei

liittotoimikunta yhtynyt. Liittotoimikunnan kannan mukaan voitaisiin kansaneläkkeen tehostamiseen tarvittavat varat koota «sim. verottamalla reaaliomaisuuksia, jotka ovat tähän asti päässeet verottain pienellä verotuksella.

Suomen Työläisliitto r.y. Liittotoimikunta,

ESITYS N:o 161.

Ehdotamme esitettäväksi, että kansaneläkkäiden saannin ikäraja alennettaisiin 69 vuodesta 60 vuoteen ja että kansaneläkelaitos samalla toimisi sairaus- ja työttömyysvakuutuslaitoksena.

S. Rakennustyöläisten liiton osasto n:o SI, Hanko.

ESITYS N:o 162.

Kansaneläkelain uusflhinen niin, että se siirretään vakuutuksen muodosta huoltoperiaatteen pohjalle, eikä peritä työläisiltä. Siihen tarkoitukseen mitään maksuja.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 110, Kotka.

ESITYS N:o 163.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton Länkipohjan osasto esittää Kansaneläkelaitosta koskevana seuraavaa:

Koska Kansaneläkelaitos nykyisine lakineen ja asetuksineen ei anna työläisille täyttä eläketurvaa, vaan on työläisille täysin epäedullinen voimassa olevine sääntöineen, on se mahdollisimman pian korjattava, tai ellei parannuksia siihen saada, pantakoon se kansanäänestykseen, jossa työtätekevät joukot voivat ratkaista, onko se heille tarpeellinen vai ei.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 152 r.y. Länkipohja.

ESITYS N:o 164.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton Juurikorven osasto N:o 196 ehdottaa, että SAK:n edustajakokous ottaisi käsiteltäväksi kansaneläkelakiin esittämämme korjauksen maksujen kohdalla. Mielestämme maksujen suorittaminen kuuluu työnantajalle, sillä onhan työntekijäin elintaso alhainen, kun taas työnantaja kerää suuria voittoja työntekijäin työn tulosten kustannuksella. Mielestämme ehdotus, että työnantaja suorittaisi 3 % ja työntekijäin suoritettavaksi tulisi 1 %, on kohtuullinen. Ikäraja olisi alennettava 65 ikävuodesta 60 ikävuoteen.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 196, Juurikorpi.

ESITYS N:o 165.

Toivomme SAK:n edustajakokouksen käsittelevän kansaneläkelain muutosehdotuksia ja ryhtyvän toimenpiteisiin k.o. lain muuttomiseksi tarkoitusn vastaanaksi.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 256 r+y., Laaksolahti

Liittotoimikunnan lausunto:

Osastot N:o 81 (Hanko), N:o 110 (Kotka), N:o 152 (Länpohja), N:o 106 (Juurikorpi) ja N:o 256 (Laaksolahti) ehdottavat muutoksia kansaneläkelakiin. liittotoimikunta pitää periaatteellisesti oikeana, että työnantajat maksavat kansaneläkevakuutusmaksut kokonaisuudessaan, samoin kuin ikärajan alentamistakin. Kuitenkin jos ikäraja alennetaan esityksissä mainituilla määrillä, niin se korottaa huomattavasti eläkemaksuja, joten, ellei lakia «sada sellaiseksi, että työnantajat maksavat myös työntekijäin osuuden, niin työntekijät eivät voi omaa osuuttaan maksaa. Kun kansaneläkelain kannattavuuden matemaattiset laskelmat siitä, kuinka suureksi maksut muodostuisivat ikärajaa alentamalla esim. viidellä vuodella puuttuvat, niin ehdotamme edustajakokouksen harkittavaksi missä määrin edellä esitetyt esitykset voidaan huomioida ja mihin toimenpiteisiin ne antavat aihetta.' Kansanäänestyksen toimittamista lain tarpeellisuudesta ei liittotoimikunta kannata.

Rakennustyöläisten Liiton Liittotoimikunta.

ESITYS N:o 168.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton Länpohjan osasto N:o 152 päätti kokouksessaan 9 p:nä helmikuuta 1947 esittää alustuksena SAK:n edustajakokoukselle, että valtion työntekijäin eläkeikäraja alennettaisiin 63 vuodesta 55:teen ikävuoteen ja samalla, että eläkkeeseen oikeuttavat palveluvuodet alettaisiin laskea 21 ikävuodesta nykyisen 25 vuoden asemasta.

- Suomen Rakennustyöläisten Liito» masto Nk> 152, Länpohja.

Liittotoimikunnan lausunto:

Ehdotamme, että eläkeraja alennettaisiin 60 vuoteen, ja, että palveluvuodet aletaan laskea 21 vuodesta.

Rakennustyöläisten Liiton liittotoimikunta.

ESITYS N:o 167.

Kansaneläkelaitos, jonka tarkoituksena on turvata jokainen Suomessa asuva työkykyinen henkilö vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta, ei nykyisin vastaa sitä kauhistavaa tarkoitusta, joka

on sen tehtäväksi asetettu, syystä että eläkkeet, jotka mainitta laitos nykyisin myöntää ovat niin pieniä, että niillä on usealle eläkkeen nauttijalle tuskin mitään merkitystä. Koska kyseellinen vakuutusmuoto on ammatillisesti järjestyneelle työväellekin huomattavasta merkityksestä, niin Suomen Jalometallityöntekijäin liiton Turun osasto esittää:

että SAK:n edustajakokous päättäisi, että SAK:n taholta on ryhdyttävä toimenpiteisiin, että Kansaneläkelaitoksen vähävaraisille myöntämät eläkkeet tulisivat paremmin vastamaan "Yackoitustaan eläkkeen saajan elämän turvaajana.

Suomen Jalometallityöntekijäin liitto r.y.n Turun osasto.

Liittotoimikunnan lausunto:

Pitään ammattiyhdistysväelie tärkeänä, että Kansaneläkelaitoksen vanhuus- ja työkyvyttömyys-eläkkeet ovat mahdollisimman riittävässä määrin ajankohtaisten vaatimusten tasolla, liittotoimikutita yhtyy Turun osaston esitykseen.

S. J. Liiton toimikunta.

ESITYS N:o 168.

Kuten tunnettua, oli ammatillisten järjestöjen toimihenkilöiden eläkekysymyksen järjestäminen SAK:n vuonna 1943 pidetyssä edustajakokouksessa käsiteltävänä, jolloin Työvaliokunnan esityksen mukaisesti edustajakokous teki asiasta seuraavan päätöksen:

»Edustajakokous pitää välttämättömänä, että kaikkien ammattiyhdistysliikkeen vakinaisessa palveluksessa olevien toimihenkilöiden turvallisuus vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta saadaan taatuksi niin pian kuin suinkin mahdollista. Parhaana ratkaisumuotona on tällöin pidettävä rffttä-vätehoisen eläkevakuutuksen aikaansaamista.

Työvaliokunnan toimeksi annetaan eläkevakuutus-kysymyksen yksityiskohtainen selvittäminen liitoille ja muille palkattuja toimihenkilöitä pitävälle ammatillisille järjestöille sekä asianomaisille toimihenkilöille. Tarpeellisten selvitysten jälkeen ja sopivaksi katsottuna ajankohtana on asia jätettävä SAK:n Valtuuston lopullisesti päätettäväksi.

Jotta SAK:n osalta kysymys toimihenkilöiden vanhuuden ja työkyvyttömyyden turvasta saataisiin väliaikaisesti ratkaistuksi jo ennen kuin suunniteltu eläkekassa saadaan perustetuksi, hyväksyy edustajakokous tulevan tammikuun 1 päivästä lukien voimaanastuvaksi Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton toimihenkilöiden eläkeohjesäännön.

Liittoja ja muita ammatillisia järjestöjä kehoitetaan omien toimihenkilöittensä osalta väliaikaisesti ratkaisemaan eläke-kysymyksen samanlaisten perusteiden mukaan."

Kun kysymystä ei kuitenkaan vielä ole koko laajuudessaan järjestetty, niin käytäntö on muodostunut varsin kirjavaksi. SAK:ssa ja eräissä liitoissa on erilliset eläkeohjesäännöt vahvistettu voimaan, mutta SAK:n edellä mainitun edustajakokouksen suosituksesta huolimatta toimihenkilöiden eläkekysymys on vielä useissa liitoissa järjestämättä. Viime vuoden huhtikuussa pidetylle liittomme edustajakokoukselle teki liittotoimikunta esityksen asian järjestämisestä samalla pohjalla kuin miten se SAK:ssa on nykyisin järjestetty. Liittomme edustajakokous hyväksyi asian periaatteessa, mutta käytännöllisten asioiden järjestelyä varten asia jätettiin liittotoimikunnan valmisteltavaksi.

Kysymystä onkin liittotoimikunnassa käsitelty ja tultu siihen tulokseen, että kaikkien ammattiyhdistysliikkeen vakinaisessa palveluksessa olevien toimihenkilöiden toimeentulo olisi vanhuuden, ja työkyvyttömyyden varalta turvattava, perustamalla yhteinen vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkekassa. Sillä eihän ole oikeudenmukaista, että toiset ammattiyhdistysliikkeen palveluksessa olevat toimihenkilöt vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen saavat ja toiset eivät. Työskenteleehän nämä kaikki saman kokonaisuuden, eli siis ammattiyhdistysliikkeen hyväksi. Kysymys ammattiyhdistysliikkeen vakinaisessa palveluksessa olevien toimihenkilöiden vanhuus- ja työkyvyttömyysturvasta olisi siis saatava järjestetyksi koko laajuudessaan mahdollisimman pian.

Ilman pitempiä ja yksityiskohtaisia perusteluja ehdotamme SAK:n edustajakokouksen päätettäväksi:

että SAK:n Työvaliokunta veloitetaan kiireellisesti laatimaan ehdotukset vaihtoehtoisesti jpk vakuutus- tai huoltoperiaatteelle tai näiden järjestelmien osittaiselle yhdistämiselle pohjautuvan ammattiyhdistysliikkeen vakinaisesti palkattujen toimihenkilöiden vanhuus- ja työkyvyttömyyskassan säännöiksi. Näin laaditut ehdotukset alistetaan kaikkien SAK:n alaisten liittojen johtaelimien käsiteltäviksi näiden lausunnon saamista varten, jonka jälkeen kysymys kassan perustamisesta jätetään SAK:n Valtuuston lopullisesti ratkaistavaksi.

Suomen Puutyöväen Uitan Liittotoimikunta.

Työvaliokunnan lausunto:

Eläkekysymyksiin kohdistuvien alustusten johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin ja esittää, että valittavan Työvaliokunnan tehtäväksi jätetään näiden kysymysten hoitaminen huomioiden edelläesitetyt näkökohdat.

Ammatillisten järjestöjen toimihenkilöiden eläkekysymyksen lopullinen järjestäminen SAK:n neljännen edustajakokouksen tekemän päätöksen mukaisesti on lykkäytynyt kaikille hyvin tunnettu- jen poikkeuksellisten olojen vuoksi. Kysymystä on käsitelty SAK:n

talousjaostossa sekä Työvaliokunnassa, mutta toimitsijoiden poikkeuksellisen raskaan työtaakan vuoksi ei asian yksityiskohtaiseen selvittelyyn ole vielä päästy. Tarkoituksena on kuitenkin ollut, että kysymys voidaan lopullisesti järjestää SAK:n viidennen edustajakokouksen jälkeen. Näin ollen Työvaliokunnalla ei ole mitään sitä vastaan, että Puutyöväen liiton liittotoimikunnan esitys Hyväksytään.

SAK:n Työvaliokunta.

XIX. Työttömyysvakuutus.

ESITYS N:o 169.

Teollisuusväestön lukumäärä on maassamme osoittanut voimakasta kasvua sekä lukumäärällisesti että suhteellisesti. Teollisuusväestön lukumäärän lasketaan puolen vuosisadan aikana melkein kymmenkertautuneen. Maaseutuasutus, joka sata vuotta sitten oli 96 •/• väestöstä, on nykyään vain vähän yli 80 •/•. Kymmenvuotiskautena 1920—30 palkkatyöntekijäin lukumäärä kohosi lähes 100.000:11a, nousten yli 800.000:n eli lähes neljännekseen koko väestöstä. Työntekijäin lukumäärän kasvu on ollut voimakkainta kaupan ja liikenteen sekä julkisen toiminnan ja erinäisten ammattien aloilla, tehden sanottuna kymmenvuotiskautena keskimäärin 50"». Maatalouden alalla on palkattu työvoima sitävastoin alennunut noin 15"e:lla. Teollisuuteen on varsinkin sota-aikana ja sen jälkeen sijoittunut varsin runsaasti työntekijöitä. Täten maassamme 8h jatkunut teollisuusvaltioissa jo aikaisemmin alkanut kehitys. Meilläkin palkkatyöväestö muodostaa nähtävästi jo yli puolet ammatissa toimivista.

Tällä teollistumisella on omat varjopuolensa, kun ajatellaan työ-, asunto- ja muita oloja. Sen vuoksi onkin yhteiskunnan ollut pakko ryhtyä suojelemaan työntekijöitä epäkohdilta, joita työstä aiheutuu. Yhteiskunnallisia riskejä aiheuttavat työttömyys, tapaturma, sairaus, työkyvyttömyys, vanhuus ja huoltajan kuolema.

Työttömyyttä ilmenee runsaammin taloudellisina laskukausina, kuten tapahtui maailmanpulan vuosina 1930—33. Suhdannetyöttömyyttä aiheutuu teknillisestä kehityksestä, talouselämän vaihte-? luista ja muista liiketoiminnan häiriöistä. Kausityöttömyyttä aiheutuu työtilaisuuksien vähetessä eri vuodenaikoina. Osatyöttömyydegä joutuvat monet työntekijäryhmät kärsimään, kun tuotantoa ei voida pitää käynnissä täydessä laajuudessa. Nuorisotyöttömyyttä on myös havaittavissa. Ikätyöttömyyttä aiheutuu taasen siitä, että keski-ikä sivuuttaneet henkilöt joutuvat jättämään toimensa voimatta heti sijoittua uusiin tehtäviin.

Viime vuosina ei meillä ole ollut sanottavasti työttömyyttä havaittavissa.- Silti työttömyyttä on olemassa jossain määrin. Siitä antavat kuvan esim. joulukuulta 1945 käytettävissä olevat tiedot. Sosiaalinen tutkimustoimisto on saanut tietoja 306 kunnan työvoimapäälliköltä työttömyyskortistoon hyväksytyistä työttömistä.

Niistä 278 kuntaa ilmoitti, ettei kunnassa ollut työttömiä. Kun siirtoväen työhön sijoittaminen kuuluu kuntien työvoimapäälliköiden tehtäviin, sisältyivät myös siirtoväkeen kuuluvat työttömät seuraaviin lukuihin. Erilaisiin työttömyystöihin osoitettuja ja työtä odottavia oli joulukuun lopussa 2594. Työttömistä oli 2281 eli 87,9 % 16:n asutuskeskuksen sekä 313 eli 12,1 % 12:n maalaiskunnan ilmoittamia. Työttömyystöissä oli näistä henkilöistä 2420 eli »3,3 % ja työtä odottamassa 174 eli 6,7 %. Valtaosa työttömistä oli miehiä, nimittäin 2477 eli 95,5 %. Melkein kaikki oli sijoitettu työttömyystöihin. Suhteellisesti suurimpana ryhmänä työttömien joukossa olivat sekatyöntekijät, Joiden osuus oli 49,3%, sekä lähinnä suurimpana ryhmänä rakennustyöntekijät, osuus 20,6 %. Teollisuustyöntekijöitä oli 10,6 % ja liikennetyöntekijöitä 7,7 % - N. 4 % työtömillinen" sekä henkinen • työ, ja pieni määrä (0,2—0,1 %) oli kotiäpäläisiä ja ravintolahenkilökuntaa.

Ensisijaisena toimenpiteenä työttömyyden torjumiseksi on pidettävä uusien työtilaisuuksien järjestämistä. Niiden järjestämisen osoittautuessa riittämättömäksi on turvauduttava työttömyyshuoltoon. Tällöin on kuitenkin varottava joutumasta onnettomaan varatyö- ja köyhäinhoitojärjestelmään, josta vuosilta 1930—33 saatiin niin murheellisia kokemuksia. Työttömyyden torjumisessa on suuri merkitys myös ennakolta ehkäisevillä toimenpiteillä. Täten on kiinnitettävä huomiota ammattineuvontaan ja ammatinvalintaan, samoin ammattiopetukseen.

Työttömyyden torjumiseen kuuluu myös suoranaisten avustusten antaminen. Tässä suhteessa on ammattiyhdistysliike pyrkinyt pakolliseen työttömyysvakuutukseen. Sitä ei kuitenkaan ole saatu toteutetuksi. Sen sijaan on voitu kehittää vapaaehtoista työttömyyskassatoimintaa ns. Gentin järjestelmän pohjalla. Työttömyyskassojen toiminnan säännöstelee v. 1934 annettu ja viimeksi v. 1944 muutettu työttömyyskassalaki. Sen mukaan valtio myöntää kassoille apurahana osan maksetuista avustuksista sekä hallintokuluista. Eräiden ammattiliittojen yhteydessä toimii työttömyyskassoja. Niiden toiminnalla on kuitenkin se perusheikkous, että päivävu; „ tukset ovat pysyneet kovin pieninä ja avustusta on maksettu lyhyeltä ajalta, tavallisesti enintään 60 päivältä kalenterivuodessa. Syynä siihen, että avustuksia on täytynyt näin rajoittaa, on ollut valtioavun vähäisyys ja työttömyyskassojen liian alhaiset jäsenmaksut.

Ammattiyhdistysliikkeen on pyrittävä tehostamaan avustustoimintaansa nimenomaan juuri työttömyyskassojen toiminta-alaa laajentamalla. On koetettava tehdä kaikki voitava, että valtionavun osuus saadaan nousemaan samanaikaisesti kuin kassat itsekin lisäävät maksujaan, jolloin voidaan maksaa suuremmat päiväavustukset.

Työttömyyskassojen toimintaa voidaan kehittää huomattavalla tavalla, jos työttömyysvakuutusta ryhdytään meilläkin toteuttamaan työttömyyskassojen pohjalla, kuten on tapahtunut Ruotsissa.

Ruotsissa toteutettiin työttömyysvakuutus valtionavun »urv» v.

1934, jolloin hyväksyttiin lait tunnustetuista työttömyyskassoista ja niiden valtionavuista. Aikaisemmin oli jo Ruotsissa työttömyysvakuutus, jonka kuitenkin työntekijät itse kokonaisuudessaan kustansivat. Useilla ammattiliitoilla oli omat työttömyyskassansa jäsentensä avustamista varten. Nykyinen työttömyysvakuutus perustuu vapaaehtoisuuden pohjalle ja sisältää sen, että valtio myöntää avustuksia työntekijäin muodostamille työttömyyskassoille, jotka täyttävät määrätty laissa asetetut ehdot ja noudattavat annettuja määräyksiä. Jotta ne voisivat saada valtionapua, tulee sosiaalihallituksen hyväksyä ne tunnustetuiksi työttömyyskassoiksi. Tällaiset kassat on muodostettu ammattilaittain koko maan käsittäviksi. Lainsäädäntöä luotaessa edellytettiin, että ammatillisten järjestöjen kassat muodostetaan tunnustetuiksi työttömyyskassoiksi. Monet ammattiliitot ovat päättäneet, että kaikkien jäsenten tulee kuulua työttömyyskassaan. Kassojen on kuitenkin periaatteessa oltava täysin riippumattomia ammatillisista järjestöistä. Kassan tulee siten olla vapaa kaikille kassan toiminta-alueen työntekijöille.

Maassamme toimii tällä hetkellä 8 työttömyyskassaa. Ne ovat oikeutettuja saamaan valtion varoista sekä avustuksiin että hallintokustannuksiin kohdistuvaa apurahaa. Näiden kassojen laajuutta ja toimintaa valaisevat seuraavat tilastotiedot vuodelta 1944:

Työttömyyskassa	Osakkaiden luku	Avustettujen luku	Työttömyysavustukset	Matkaavust.	Rahastot
Paperiteollisuuden työntekijäin	4587	1	720	—	327537
Kutomateollisuus-työväen	4238	—	—	—	356218
Kirjatyöntekijäin	5131	30	16274	299	754407
Liiketyöntekijäin	9251	110	35255	21749	562054
Puutyöväen	5657	14	8090	—	493161
Rakennustyöläisten	8795	10	3476	1737	1031197
Kunnantyöntekijäin	8738	8	4474	—	765826
Metallityöväen	5518	8	2976	252	634215
Yhteensä	51915	181	71265	24037	4924615

Tilaston mukaan Liiketyöntekijäin Työttömyyskassa on osaksluvultaan suurin. Se on myös jakanut eniten työttömyys* ja matkaavustuksia. Rakennustyöläisten Työttömyyskassalla on suurimmat rahastot.

Tilastot vuodelta 1945 eivät ole vielä valmistuneet. Tunnettua kuitenkin on, että ammattiyhdistysliike viime vuoden aikana lisäsi erittäin huomattavasti jäsenmääränsä, joten myös työttömyyskassojen osakkaiden luku ylitti ilmeisesti 100.000 luvun. Täten työttömyyskassojen toimintapiiriin kuuluu jo melkoinen osa kaikista palkkatyöntekijöistä, vaikka kassojen lukumäärä on eri ammattiliittojen lukumäärään verrattuna vielä vähäinen. Työttömyyskassojen toimintaa kehittämällä on mahdollisuus toteuttaa maassammekin työttömyysvakuutus. Siitähän Ruotsin vastaavanlaiset olot ovat selvänä esimerkkinä. -

Työttömyysvakuutus olisi toteutettavissa juuri työttömyyskassojen pohjalla vapaaehtoisuuden tietä. Valtion tulisi myöntää[^]työttömyyskassoille entistä suurempia avustuksia, jotta niiden toimiota voisi muodostua tehokkaammaksi. Työttömyyskassoja koskevaa lainsäädäntöä olisi kehitettävä sitä silmälläpitäen, että kassojen tarkoitusperät ja tehtävät huomattavasti laajenisivat työttömyysvakuutuksen tultua toteutetuksi tällä pohjalla.

Edellä olevaan viitaten esitämme SAK:n edustajakokouksen päättäväksi seuraavaa:

1) Työttömyysvakuutusta on maassamme ryhdyttävä nopeasti toteuttamaan työttömyyskassojen toimintaa kehittämällä.
*

2) Ammattiliittojen on ryhdyttävä perustamaan toimintapiiriinsä työttömyyskassoja, mikäli sellaisia ei jo ennestään ole toiminnassa.
*

3) Työttömyyskassojen avustusmuotoja on laajennettava, päiväavustuksia korotettava ja avustuspäivien lukua lisättävä pitäen päämääränä työttömiksi joutuneiden auttamista selviytymään taloudellisista vaikeuksista.

4) Valtiovallan on tuettava työttömyyskassojen toimintaa taloudellisesti riittäväksi katsottavassa laajuudessa.

5) Työttömyyskassalainsäädäntö on uudistettava työttömyysvakuutuksen toteuttamisen edellyttämällä tavalla.

6) SAK:n Työvaliokunnan tehtäväksi jätetään laatia tarvittavat esitykset valtiovalle työttömyysvakuutuksen toteuttamiseksi, jolloin kiireellisempänä, toimenpiteenä on pidettävä valtion komitean asettamista valmistelemaan ehdotusta työttömyysvakuutuksen toteuttamiseksi työttömyyskassojen toiminnan pohjalla.

Suomen Liiketyöntekijäin Liitto.

Työvaliokunnan lausunto:

Työttömyysvakuutukseen kohdistuvan alustuksen johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin ja esittää, että valittavan Työvaliokunnan tehtäväksi jätetään asian hoitaminen huomioiden edelläesitetyt näkökohdat.

SAK:n Työvaliokunta.

XX. Sekalaiset alustukset.

Ammattiyhdistysliike ja hallituspolitiikka.

ESITYS N:o 170.

Tietäessämme sen suuren vastuun, joka SAK :lla on ollut ja tulee vastaisuudessaakin olemaan maamme talouselämän kohottajana sekä voidaksemme viedä järjestyneen työväenluokan vaatimukset täydelliseen voittoon, on sen otettava tähän toimintaan osaa entistä voimaperäisemmin. SAK:ta, joka edustaa suurilukuista järjestynyttä palkkatyöväestöä, velvoittaa jo rauhansopimuksen artikla demokratian suojaamiseksi ja voimistamiseksi toimimaan siten, että sen edustuksen on oltava mukana myöskin hallitusvastuussa. Näiden asioiden eteenpäin viemiseksi tulee maamme hallituksessa olla ehdoton työväenluokan ja demokratian edustus. Ilman sitä ei voida ajatella ammatillisen liikkeemme esittämien ohjelmakohtien saavuttamista. Edessämme ovat kansallistamis- eli sosialisoimiskysymys, uudet verolait y.m. Pidämme edellä esittämiämme perusteluja kysymyksiä erittäin tärkeinä ja esitämme SAK:n edustajakokouksen päätettäväksi seuraavaa:

SAK:n edustajakokous velvoittaa SAK:n antamaan tukensa ainoastaan sellaiselle hallitukselle, jossa palkkatyöväestön ja demokraattisen ajatussuunnan edustus on määräävä. Sopimuksiin, jotka sitovat SAK:ta sellaisen hallituskokouksen kanssa, joka ei vastaa edelläesitettyä suuntausta, ei ryhdytä.

Suomen. Muurarien liiton os< N:o 8 r.y-

|

hiittotoirnikunnan lausunto:

Liiton toimikunta yhtyy osaston esitykseen.

Suomen Muurarien liiton liittotoimifcunta.

Rauhankysymys.

ESITYS N:o 171.

Maailman kansat ovat saaneet kokea raskaita kärsimyksiä sodan vuosina ja vielä nyt rauhan palattua saavat kantaa raskaana sodan seurauksia, joka kohtaa raskaana erikoisesti työväenluokkaa. Siksi on SAK:n vaikutettava kaikin keinoin Maailman Ammattiyhdistysten Liiton kautta ja avulla, ettei enää sota kansojen välisten riitojen ratkaisijana ole mahdollista.

Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto N:o 110 r.y. Kotka.

Liittotoimikunnan lausunto:

Suomen Rakennustyöläisten Liiton liittotoimikunta ryhtyy alustukseen.

„

Liittotoimikunta.

Lakkautettujen liittojen ja osastojen omaisuus.

ESITYS N:o 172.

Vuonna 1930 ja välittömästi sen jälkeen lakkautti silloinen taantumuksellinen oikeudenkäyttö ammattijärjestön, siihen kuuluvat eri ammattiliitot ja niiden osastot, samalla julistaen kaiken omaisuuden takavarikoiduksi ja tuomioistuimen päätöksellä valtiolle menetetyksi.

Maamme valtiolliset ja yhteiskunnalliset olot ovat nyt saaneet vapaammat muodot ja työväenjärjestöt saavuttaneet toimintavapauden, sodan päätyttyä demokraattisten voimien voittoon, näin on tunnustettu työväenjärjestöjen ja ammattiyhdistysliikkeen oikeus elää ja toimia työväenluokan ja erikoisesti palkkatyöväenluokan etujen ja elinehtojen parantamiseksi, joka käytännöllisesti katsoen merkitsee sitä, että nyt on tunnustettu vääryyden tapahtuneen v. 1930 ja sen jälkeen lakkaufettua ammattiyhdistysliikettä kohtaan. Kun silloisen oikeuden päätöksellä menetetty omaisuus edelleenkin on „vieraissa“ käsissä eikä kysymystä millään tavalla ole selvitetty, niin ehdotamme,

että SAK:n edustajakokous käsittelee asian ja velvoittaa SAK:n Työvaliokunnan ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, joilla lakkautettujen ammattijärjestön, eri liittojen ja niiden osastojen omaisuus saadaan takaisin niiden oikealle omistajalle — ammattiyhdistysliikkeelle, tai korvataan muulla sopivaksi katsotulla tavalla.

Suomen Rakennustyöläisten Liitto r.y.

Suomen kansalaisten oikeus työhön.

ESITYS N:o 173.

Huomioidessamme sotaa edeltänyttä ja monin paikoin nykyisin-kin. Suomen taantumuspiirit käyttävät irtisanomista tehokkaana keinona lamaannuttaakseen työväen ammatillisia ja poliittisia järjestöjä. Samoin ymmärrämme, että tulevien kriisi- ja talouspulien sattuessa tullaan tekemään kaikki voitava työväenluokan lyömiseksi sotaa edeltäneelle tasolle, johon työtilaisuuksia vaille oleva nälkäinen ja itseluottamuksensa menettänyt työläinen on helposti syöstävissä. Surkeana säilyy myöskin kuva menneiltä työttömyyskausilta, jolloin rehelliset työläiset ja heidän syyttömät ja viattomat lapsensa nälkäisinä ja risaisina elivät toivottomuuden vuosia.

Lailla olisi myöskin positiivinen ja tervehdyttävä vaikutuksensa suunnitelmallisuuden ja valtionjohtoisuuden kiirehtimisessä. Tässä mielessä osastomme kehoittaa SAK:ta ryhtymään toimenpiteisiin kuo. lainkohdan kansalaisten oikeutta työhön, otettavaksi perustuslakiin.

*Suomen Rakennustyöläisten Liiton Osasto N:o 196 r.y.
Juurikorpi.*

Liittotoimikunnan lausunto:

Juurikorven osastolla N:o 196 on hyvää tarkoittava esitys, mutta asia voidaan korjata muullakin tavalla. Esim. 100 % järjestäytymisellä on sama mahdollisuus suojella työntekijäin toimeentuloa paljon joustavammin kuin mikään laki tekee. Järjestäytymisen välttämättömyys olisi pidettävä mielessä silloinkin, kun työmarkkinakonjunktuurit eivät ole suotuisat. Nyt voidaan säätää laki työntekijäin oikeudesta työhön, mutta jos työt vähenevät ja työvoiman tarjonta käy suureksi, vaikuttaa se myöskin poliittiseen valtaan heikentävästi ja silloin porvarit voivat kumota sellaisen lainkohdan, yhtä hyvin, kun he voivat nyt estää lain tai lainkohdan voimaantulon. Liittotoimikunta esittääkin esityksen hylättäväksi, mutta terottaa mieliin järjestäytymisen suurta merkitystä parhaana takeena taistelussa työttömyyttä vastaan.

S. Rakennustyöläisten liiton Liittotoimikunta.

Työsopimuslain 35 §:n määräysten poistaminen.

ESITYS N:o 174.

Vuonna 1931 annettu laki työrauhan Suojelemisesta (työmaaterorilaki) on kumottu vuonna 1945, mutta on laista oleellinen kohta siirretty takaisin työsopimuslakiin, jossa siitä on ollut maininta aikaisemminkin (lain 35 §.).

Kun työsopimuslakiin on uudestaan otettu 33 f, jonka ei kstaota olevan sopusoinnussa nykyisen yhteiskunnallisen ajattelutavan kanssa, niin Suomen Rakennustyöläisten liiton liittotoimikunta ehdottaa, että SAK:n edustajakokous velvoittaa SAK:n Työvaliokunnan ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että voimassa olevan työsopimuslain 35 §:n määräykset kumotaan.

v
Suomen Rakennustyöläisten Liitto r.y.

Vappu palkalliseksi juhlapäiväksi.

ESITYS N* 175.

Koska ei vieläkään, useista esityksistä huolimatta, ole saatu aikaan lakia, jolla vappu, työvän yhteinen ja suurimerkityk* sallinen juhlapäivä, korotettaisiin todella oikeaan arvoonsa, tapahtuu tämä korotus mielestämme parhaiten siten, että vapunpäivä julistettaisiin palkalliseksi juhlapäiväksi, esitämme, että asia otettaisiin käsiteltäväksi SAK:n edustajakokouksessa, tarkoituksella päättää käytännöllisistä toimenpiteistä, joilla k.o. asia saataisiin pikaiseen ja hyväksyttävään ratkaisuun.

Tampereen Lentokonetyvän a~o.

Samaa tarkoittavan aloitteen ovat tehneet myös *Kanavuoren* ja *Vaasan Metallityövän* osastot.

Liittatoimikunta ehdottaa, että edustajakokous määritteli kantansa e.m. esityksen suhteen.

S. Metallityövän liiton liittotoimikunta.

Maataloustyöntekijäin asunto-olot.

ESITYS N:o 176.

Niitten vakavien epäkohtien poistamiseksi, joita maataloustyöntekijäin asunto-oloissa vallitsee, olisi myös kaikissa maalaiskunnissa aikaansaattava määräajoin toimitettava pakollinen asuntojen tarkastus. Tarkastusta suorittavan viranomaisen lisäksi tulisi mukana olla myös työntekijäin ja työnantajain järjestöjen edustajat, joille korvaus maksettaisiin joko kunnan tai valtion varoista.

Kun maataloustyöntekijäin asunto-olojen kohottamiseen on mitä välttämättömintä aihetta, niin olisi aikaansaattava valtion lainaus-toimintaa työntekijäin asuntojen rakentamiseksi ja kunnostamiseksi niissä tapauksissa, jolloin työnantaja ei varojen puutteen johdosta katso voivansa suorittaa työntekijäinsä asuntojen rakentamista.

Hämeenlinnan ja ympäristön Maa- ja Sekatyövän m.e.

Liittotaimikvmnan lausunto.'

Periaatteessa liittotoimikunta yhtyy osaston esitykseen Ja pitää tärkeänä, että maaseudun työntekijäin asuntokysymykseen yleensä kiinnitettäisiin entistä vakavampaa huomiota. Tässä mielessä olisi-kin.pyrittävä vaikuttamaan maaseudun työväen asuntotutkimuksen aikaansaamiseen, jonka tutkimuksen tulosten perusteella voitaisiin vaatia valtiovallan toimenpiteitä tilanteen auttamiseksi.

S. Maa- ja Sekatyöväen liiton liittotoimikunta.

SAIf :n toimihenkilöitä koskeva esitys.

ESITYS N:o 177.

On sattunut tapauksia SAK:n toiminnassa — samoin sen alaisten liittojen — jolloinka Juridisesti pätevien henkilöiden neuvot ovat olleet tarpeen, ja koska vastedeskin tulee ilmenemään tilanteita, jolloinka sellaiset neuvot ovat välttämättömiä, etenkin sellaisilta henkilöiltä, jotka ovat omaksuneet palkkatyöläisille myötemielisen kannan, esitämme arvoisalle edustajakokoukselle, että SAK ottaisi palvelukseensa lakimiehen, joka täyttää SAK:n työvaliokunnan harkitsemat pätevyysvaatimukset ja on osoittautunut työläismieliseksi.

H:ptn Posllinityöntekijäin a.o. rjy.

Liittotoimikunnem lausunto:

Liittotoimikunta yhtyy osaston tekemään esitykseen ja esittää, että asia'jätettäisiin Työvaliokunnan hoidettavaksi.'

Suomen Lasi- ja Pasliinituävaen Liitto r.y. XÄittotoimikunta.

Työvaliokunnan lausunto:

Yleispoliittisten alustusten johdosta Työvaliokunta viittaa SAK:n yleisohjelmassa esitettyihin suuntaviivoihin. Muut edellä olevissa alustuksissa esitettyt näkökohdat olisi jätettävä valittavan Työvaliokunnan hoidettavaksi.

SAK.n Työvaliokunta.

XXI. Nuorisokysymys ammattiyhdistysliikkeessä.

ESITYS N:o 178.

Työtätekevän nuorison taloudellista ja sosiaalista asemaa koskevat kysymykset ovat epäilemättä sodanjälkeisen maailman polttavimpia kysymyksiä. Sota järkytti syvästi työtätekevän nuorison taloudellisen ja sivistyksellisen elämän perusteita. Fascismi, joka lupasi nuorisolle lavean ja valoisian tien, johtikin sen vuosiksi taisteluhautojen kapealle ja kärsimyksiä täynnä olevalle kuoleman tielle, irroittaen nuoret tuotannollisesta ansiotyöstään, katkaisten ammatti-, y.m. sivistykselliset pyrinnot. Varsin suuri on se nuorison joukko, jonka sota heitti vakiintuneilta elintiloiltaan, erotti omaisistaan ja entisistä työpaikoistaan ainiaaksi. Sota aiheutti elämän epävarmuuden, lisäytyneen puutteen ja sivistysmahdollisuuksien supistumisen.

Tällä hetkellä työtätekevä nuoriso kamppailee ankaran ja puutteenalaisen todellisuuden keskellä löytääkseen jalkainsa alle vakavan maaperän. Siitä huolimatta, että nuorison osuus on sodan päättymisen jälkeen jatkuvasti kasvanut tuotannossa, ei sen aineellinen asema ole riittävästi vakiintunut eivätkä sivistysmahdollisuudet lisääntyneet.

Tunnettuja ovat myöskin ne puutteellisuudet, jotka vallitsevat nuorison ammattikoulutuksessa. Tämä koskee ei vain sodanjälkeistä pikakoulutusta, joka on monessa suhteessa päässyt luisumaan epäterveille urille, vaan myöskin ammattikoulutuksen yleistä kapeaa pohjaa ja puutteellista kehittämistä, josta johtuu, että suurin osa nuoruutta täytyy kuluttaa harjoittelijana, aputyöläisenä tai oppilaana. Näin siitäkkin huolimatta, vaikka tuotannon koneellistuttamisen kautta on tehtailijoille käynyt mahdolliseksi siirtää suurin osa ennen varttuneemmille kuuluneista työaloista nuorille työläi-

sille. Ammattialaa koskevalla kurssitoiminnalla olisi kuitenkin mahdollisuus lyhentää tätä aikaa.

Nämä edellämainitut ja monet muut nuorten asemaa^x koskevat epäkohdat kaipaavat pikaista korjausta. Käytännössä se on kuitenkin mahdollinen vain siten, että ammatillinen liike puuttuu asioihin ja että mahdollisimman laajat nuorisojoukot saadaan mukaan ammatilliseen liikkeeseen. Nuorten työläisten osuus ammatillisessa liikkeessä ei vielä hetikään vastaa sitä osuutta mikä heillä on tuotannossa. Tällainen asiantila heikentää suuresti nuorten omakoh- taista taistelua oikeuksiensa puolesta samoin kuin koko työväen- luokan taistelua.

Tästä syystä on kysymys nuorison vetämisestä ammatilliseen liikkeeseen asetettava yhdeksi nykyisyyden keskeisistä kysymyk- sistä. Siinä suhteessa on ensiksikin harkittava toimenpiteitä, joilla, heidän mukaantulonsa tehtäisiin mahdollisimman helpoksi. Tällöin on erikoisesti huomioitava se, etteivät sisäänkirjoitus- ja jäsenmak- sut olisi esteenä nuorten liittymiselle.

Nuorisosta kasvavat tulevat järjestöjen toimihenkilöt. Se tulee astumaan kaikkialle vanhempien tilalle ja täyttämään heidän paik- kansa. Nuorisotyö on siis ennenkaikkea vakavaa kasvatustyötä eikä ole siis samantekevää, miten se työ suoritetaan, sillä työn tulokset nähdään tulevassa toiminnassa.

Nuorten työläisten ammatillisessa toiminnassa öiSK päähuomio pantava heidän omakohtaiseen toimintaansa. Heidän omalla toi- minnallaan on pyrittävä vetämään yhä uusia joukkoja ulkopuolella olevien laajoista joukoista, ja heille varattava omien elimiensä kautta oma-aloitteisuus itsensä ja tovereittensa kasvattamiseksi täysimittaisiksi luokkamme jäseniksi ja rehdeiksi ammattiyhdis- tysihmiksi.

Nuorisotyön yhtenäistämiseksi ja käyntiin saattamiseksi SAK:n Työvaliokunta ehdottaa edustajakokoukselle:

1. että SAK:n yhteyteen perustetaan erikoinen nuoriso- jaosto, jonka tehtäväksi annetaan nuorisotyön järjestäminen ja ohjaaminen sekä nuorison taloudellisen, sosiaalisen ja sivistyksellisen aseman parantamista koskevan ohjelman laa- timinen.

2. että nuorisajaoston toimesta perustetaan nuorisajaostoja myös niiden paika[^]ggJIKaa[^]ygjärjestöjen yhteyteen, missä nuorlsotoiminttf|ip[^]Äe[^]tyJ[^]8:.,

SAK:n Työvaliokunta.

Sisällysluettelo

Työjärjestys.	• —
Mitä SAK nyt tahtoo?	
Esitys N:o 1.	
I. Hinta- ja palkkakysymykset.	
Esitykset N:o 2—29.	
II. Muutokset SAK:n sääntöihin.	
Esitykset N:o 30—37.	
III. Ammatillisten paikallisjärjestöjen säännöt.	
Esitys Nro 38	
IV. -J&senmaksukysymykset.	
Esitykset N:o 30—41.	
V. Jäsenyyttä koskevat kysymykset.	
Esitykset N:o 42—59.	
VI. SÄK:n kansainväliset suhteet.	
Esitys N:o 60.	„"
VII. Valistus- ja kasvatustyö.	
Esitykset N:o 61—70.	
VIII. Lilttoraja- ja järjestömuotokysymykset.	
Esitykset N:o 71—93.	
IX. Sosialisointi.	
Esitykset N:o 94—104	
X. Taloudellinen demokratia. ^N	
Esitykset N:o 105—109.	
XI. Työväenliikkeen yhtenäisyys.	
Esitykset NM 110—113.	
XII. Rationalisointikysymykset.	
Esitykset N:o 114—116.	*

Siv.

XIII. Työaikakysymykset.	
Esitykset N:o 117—120.....	134
XIV. Ammattientarkastus.	
Esitykset N:o 121—125.....	137
XV. Vuorokauden kysymykset.	'
Esitykset N:o 126—133.....	140
XVI. Verotuskysymykset.	^
Esitykset N:o 134—143.....	140
XVII. Sosiaalinen huolto.	
Esitykset N:o 144—157.....	168
XVIII. Eläkekysymykset.	
Esitykset N:o 158—168.....	171
XIX. Työttömyysvakuutus.	
Esitys N:o 169.....	178
XX. Sekalaiset alustukset.	
Esitykset N:o 170—177.....	173
XXI. Nuorisokysymys ammattiyhdistysliikkeessä.	
Esitys N:o 178.....	173

